

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z Cambridge w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania Cambridge dla klas IV-VII

Autor programu: Aleksandra Smilgin

Umiejętności	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli potrafi:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Rozumienie ze słuchu	a) Zawsze bezbłędnie w całości zrozumieć sens sytuacji komunikacyjnych i intencje rozmówcy; b) Zawsze bezbłędnie zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Zawsze bezbłędnie zrozumieć sens oraz umie wyszukiwać	a) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć sens sytuacji komunikacyjnych; b) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć sens oraz umie wyszukiwać szczegóły w	a) W znacznym stopniu rozumieć ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć instrukcje nauczyciela oraz prawidłowo na nie reaguje; c) W znacznym stopniu rozumie sens wypowiedzi i dialogów, potrafi wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych	a) Zrozumieć ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Zrozumieć ogólny sens wypowiedzi i dialogów oraz wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach.	a) Zrozumieć ogólny sens niektórych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć ogólny sens instrukcji nauczyciela; c) Zrozumieć ogólny sens wypowiedzi i dialogów.

	informacje szczegółowe w wypowiedziach i dialogach.	wypowiedziach i dialogach.	wypowiedziach i dialogach.		
Mówienie	a) Zadawać pytania o różnym stopniu trudności i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Płynnie formułować dłuższą wypowiedź używając bogatego słownictwa i struktur; d) Inicjować i podtrzymywać rozmowę	Przeważnie bezbłędnie: a) Zadawać pytania i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Płynnie formułować dłuższą wypowiedź używając bogatego słownictwa i struktur; d) Inicjować i podtrzymywać rozmowę	a) Zadawać proste pytania i udzielać odpowiedzi, nieliczne błędy nie zakłócają komunikacji; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego, nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji; c) Dość płynnie sformułować wypowiedź, używając adekwatnego słownictwa oraz poprawnych	a) Zadawać proste pytania i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Formułować wypowiedź o dostatecznej długości, stosować słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi; d) Inicjować i podtrzymywać prostą rozmowę dotyczącą typowej	a) Potrafi zadać bardzo proste pytania i udzielać odpowiedzi; b) Potrafi przekazać i uzyskać niewielką część istotnych informacji; c) Potrafi formułować krótką wypowiedź, liczne błędy leksykalno-gramatyczne mogą zakłócać komunikację.

	dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	struktur gramatycznych a nieliczne błędy nie powodują obniżenia jakości wypowiedzi; d) Inicjować, podtrzymywać i zakończyć prostą rozmowę prostą rozmowę dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego, popełniane nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego, bez rażących błędów pod względem fonetycznym.	sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	
--	--	--	---	--	--

Czytanie	a) Zrozumieć powszechnie spotykane dokumenty omawiane na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Wyszukiwać konkretne informacje w dłuższych tekstach; c) Zawsze bezbłędnie zrozumieć sens adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć powszechnie spotykane dokumenty omawiane na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać konkretne informacje w tekstach; c) Przeważnie bezbłędnie rozumieć sens adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć znaczną część powszechnie spotykanych dokumentów omawianych na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać konkretne informacje w tekstach; c) W znacznym stopniu rozumie sens prostych, adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć dużą część powszechnie spotykanych dokumentów omawianych na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać większość konkretnych informacji w prostych tekstach; c) Zrozumieć ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów, w ograniczonym stopniu potrafi wyszukiwać większość konkretnych informacji w prostych tekstach.
Pisanie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie zapisać	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie zapisać	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz częściowo

	zapisuje wszystkie znane słowa; b) Potrafi zawsze bezbłędnie napisać dłuższą, logiczną i spójną pracę pisemną na dany temat oraz przekazać i uzyskać wszystkie wymagane informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz bogate słownictwo i struktury.	zapisać znane słowa; b) Potrafić przeważnie bezbłędnie napisać dłuższą, logiczną i spójną pracę pisemną na dany temat oraz przekazać różne informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz bogate słownictwo i struktury gramatyczne przekazać i uzyskać wszystkie wymagane informacje.	większość znanych słów; b) Potrafić utworzyć spójną i logiczną wypowiedź pisemną o odpowiedniej długości oraz przekazać i uzyskać wszystkie istotne informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz adekwatne do tematu słownictwo i struktury gramatyczne.	znaczną część poznanych słów; b) Potrafić utworzyć dość spójną wypowiedź pisemną o dostatecznej długości oraz przekazać i uzyskać większość istotnych informacji; c) Stosować słownictwo i struktury gramatyczne odpowiednie do formy wypowiedzi.	poprawnie zapisać większość znanych słów; b) Potrafić napisać częściowo poprawnie krótką wypowiedź na dany temat, stosując niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktury.
Umiejętności leksykalno-gramatyczne	a) Zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia;	a) Zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia;	a) Zna większość wprowadzonych słów i wyrażen;	a) Zna część wprowadzonych słów i wyrażen;	a) Zna ograniczoną liczbę

	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Nie popełniać błędów leksykalno-gramatycznych	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.	b) Zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych; c) Popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	podstawowych słów i wyrażeń; b) Zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela; c) Popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z języka polskiego w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu: Nowe słowa na start

Autor programu: Marlena Derlukiewicz

Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobłą, oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe : opis obrazu	• opisać obraz • nazwać barwy użyte przez artystę	• przedstawić skojarzenia związane z obrazem • wyrazić swoją opinię na temat obrazu	• zinterpretować znaczenie barw • wyjaśnić, dlaczego na obrazie są dwa wizerunki tego samego mężczyzny	• zinterpretować tytuł obrazu • zinterpretować przesłanie obrazu w kontekście prawdy o człowieku	• podjąć dyskusję na temat przyczyn postrzegania tej samej osoby na różne sposoby • porównać obraz z innymi tekstami kultury podejmującymi temat postrzegania człowieka z różnych perspektyw
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj literacki utworu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować główną bohaterkę utworu • omówić postawy pozostałych bohaterów utworu	• omówić sposób przedstawienia opisanej historii w artykułach prasowych	• omówić wpływ narracji na odbiór utworu	• na podstawie wywiadu z autorką wypowiedzieć się na temat funkcji humoru w tekstach literackich
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• określić ramy czasowe starożytności	• wypowiedzieć się na temat wierzeń ludzi żyjących w starożytności • wymienić najważniejsze cechy antycznej sztuki	• wypowiedzieć się na temat dziedzictwa kulturowego wywodzącego się z religii	• wymienić osiągnięcia cywilizacyjne, które zawdzięczamy ludziom żyjącym w starożytności	• wypowiedzieć się na temat dziedzictwa cywilizacyjnego starożytności, wartościując je • omówić wybrane dzieła antycznej sztuki
Kształcenie literackie i kulturowe : mity	• omówić treść fragmentów tekstu • wymienić przydomki Ateny i przypisywane jej	• wymienić cechy charakteru Ateny i zilustrować je przykładami	• określić temat mitu i wyjaśnić jego funkcję	• ocenić postępowanie bogini	• podjąć dyskusję na temat wpływu emocji na postępowanie

	atrybuty				
Kształcenie literackie i kulturowe: przypowieść	• omówić treść fragmentu tekstu	• ułożyć plan wydarzeń przedstawionych w przypowieści • wymienić cechy bohaterów przypowieści i zilustrować je przykładami	• ocenić zachowanie ojca • wypowiedzieć się na temat emocji towarzyszących starszemu synowi	• sformułować morał przypowieści • wyjaśnić znaczenie frazeologizmu <i>syn marnotrawny</i>	• podjąć dyskusję na temat sensu dawania komuś drugiej szansy • omówić obraz Keitha Vaughana <i>Powrót syna marnotrawnego</i> • odnaleźć w różnych źródłach inne realizacje motywu syna marnotrawnego
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować bohatera utworu	• omówić sposób przedstawienia przeżyć wewnętrznych bohatera • zinterpretować wskazane słowa	• dokonać analizy sposobu przedstawienia rekinów	• podjąć dyskusję na temat sentencji i odnieść te słowa do wybranych tekstów kultury
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• omówić treść fragmentów tekstu • wymienić cechy Lorda Voldemorta • omówić metody działania Lorda Voldemorta	• wskazać cele Lorda Voldemorta • wymienić przeciwników Lorda Voldemorta	• omówić działania podejmowane przez Zakon Feniksa po to, aby unieszkodliwić Lorda Voldemorta • odnieść określenie <i>czarny charakter</i> do Lorda Voldemorta	• ocenić postawę Korneliusza Knota	• omówić postać będącą antywzorem z innego tekstu kultury
Kształcenie literackie i kulturowe : wypracowanie	• wymienić cechy dobrze skomponowanego tekstu • wskazać w podanym tekście główne zdanie akapitu	• sformułować plan wypowiedzi argumentacyjnej • uporządkować wskazaną wypowiedź	• poprawić wskazane wypracowanie • sformułować wstęp do wypracowania • wskazać wyrazy i wyrażenia sygnalizujące powiązania między zdaniami	• stworzyć wewnętrznie uporządkowane, spójne wypracowanie	`
Kształcenie literackie i kulturowe : formy wypowiedzi – opowiadanie	• wymienić cechy mitu i przypowieści	• zgromadzić informacje na temat symbolicznego znaczenia postaci mitologicznych • zgromadzić informacje	• dokonać analizy tekstu współczesnej wersji mitu • dokonać analizy tekstu współczesnej wersji przypowieści	• zredagować opis przeżyć wewnętrznych postaci mitologicznej i/lub biblijnej • stworzyć opowiadanie inspirowane mitem i/lub	`

inspirowane mitem lub przypowieścią		na temat metaforycznej wymowy przypowieści		przypowieścią	
Nauka o języku: odmienne i nieodmienne części mowy	- wymienić odmienne i nieodmienne części mowy - scharakteryzować odmienne i nieodmienne części mowy	- nazwać części mowy występujące w tekście - określić formy odmiennych części mowy - uzupełnić tekst właściwymi przyimkami	- przekształcić formy czasowników - użyć czasowników we właściwych formach - przeredagować zdania, używając właściwych zaimków	użyć w zdaniach właściwych spójników	
Nauka o języku: pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wymienić części mowy, z którymi <i>nie</i> piszemy łącznie i rozdzielnie - wymienić wyjątki od obowiązujących reguł	uzupełnić tekst poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>nie</i>	wskazać regułę ortograficzną właściwą dla podanych przykładów	zredagować tekst, w którym występują poprawnie zapisane wyrazy z <i>nie</i>	
Nauka o języku: imiesłowy przymiotnikowe	- zdefiniować imiesłowy - zdefiniować imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne - omówić regułę tworzenia imiesłowów przymiotnikowych	wskazać imiesłowy przymiotnikowe w podanym tekście	- wskazać imiesłowy przymiotnikowe w tekście i podzielić je na kategorie - uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przymiotnikowymi	- przekształcić formy czasowników w imiesłowy przymiotnikowe - utworzyć i nazwać imiesłowy przymiotnikowe	
Nauka o języku: imiesłowy przysłówkowe	- zdefiniować imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie - omówić regułę tworzenia imiesłowów przysłówkowych	wskazać imiesłowy przysłówkowe w podanym tekście	- wskazać imiesłowy przysłówkowe w tekście i podzielić je na kategorie - uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przysłówkowymi	- przekształcić formy czasowników w imiesłowy przysłówkowe - utworzyć i nazwać imiesłowy przysłówkowe	
Nauka o języku: pisownia <i>nie</i> z imiesłowami	wymienić zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami	zastąpić określenia oznaczające cechy imiesłowami z przeczeniem <i>nie</i>	utworzyć imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i>	zredagować tekst, w którym występują imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i>	
Podsumowanie.	odtworzyć najważniejsze	wykorzystywać	wyciągać wnioski	poprawnie interpretować	wykorzystywać bogate konteksty

Sprawdź, czy potrafisz	fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>starożytność, sztuka antyczna, mit, przypowieść (parabola), symbol, epika, odmienne i nieodmienne części mowy, imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie, kompozycja tekstu, opowiadanie inspirowane mitem lub przypowieścią</i>	najważniejsze konteksty	• przedstawiać własne stanowisko	wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe: opis obrazu	• opisać obraz	• opisać postacie przedstawione na obrazie • omówić kolorystykę dzieła	• odnieść sytuację przedstawioną na obrazie do jego tytułu • omówić kompozycję dzieła	• wypowiedzieć się na temat roli gry światła	• omówić wybrany tekst kultury tematycznie zbliżony do dzieła Auguste’a Renoira
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• omówić treść fragmentów tekstu	• opisać reakcje mędrca na poszczególne okoliczności • określić myśl przewodnią poznanej bajki filozoficznej	• omówić funkcję pytań retorycznych w tekście	• zinterpretować funkcję odniesień do zjawisk przyrody w tekście	• zinterpretować obraz Olega Kharkhana <i>Tragiczny list</i> w kontekście poznanej bajki filozoficznej
Kształcenie literackie i kulturowe: renesans	• określić ramy czasowe renesansu • wyjaśnić pochodzenie nazwy epoki	• zdefiniować humanizm • wymienić najważniejsze dokonania renesansowe i określić ich funkcję • wymienić najważniejszych twórców epoki	• omówić specyfikę sztuki renesansowej	• omówić dzieło renesansowe	• omówić wybrane dzieło lub wynalazek Leonarda da Vinci • opisać renesansowe miasto idealne
Kształcenie literackie i kulturowe: Jan Kochanowski	• wymienić najważniejsze etapy życia Jana Kochanowskiego	• scharakteryzować twórczość poety	• wskazać elementy renesansowe w twórczości Jana Kochanowskiego	• przedstawić funkcję Czarnolasu w twórczości poety	

Kształcenie literackie i kulturowe: fraszki Pół żartem, pół serio	• omówić treść utworów	• określić charakter fraszek	• wskazać elementy humoru we fraszkach	• omówić sposób obrazowania w utworach	• wskazać konteksty utworów i nawiązania do nich
Kształcenie literackie i kulturowe : fraszki Na scenie życia	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>fraszka</i>, <i>wiersz sylabiczny</i>, <i>rym</i>, <i>powtórzenie</i> • omówić treść fraszki • wskazać środki stylistyczne użyte przez Jana Kochanowskiego	• przedstawić układ rymów we fraszce • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>fraszka</i> w różnych kontekstach	• omówić funkcję powtórzenia na początku fraszki • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze	• omówić funkcję wyliczenia wartości ważnych dla człowieka • zinterpretować dwa ostatnie wersy utworu w odniesieniu do toposu świata jako teatru	• omówić cechy wspólne poznanych fraszek
Kształcenie literackie i kulturowe : fraszki Wartość zdrowia	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>apostrofa</i> • omówić treść fraszki	• wskazać środki stylistyczne użyte przez poetę	• określić funkcję apostrofy rozpoczynającej utwór • określić funkcję wyliczenia	• sformułować główną myśl fraszki • zinterpretować funkcję uosobienia w tekście	• podjąć dyskusję na temat aktualności poznanej fraszki
Kształcenie literackie i kulturowe : fraszki Przepis na szczęście	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>archaizm</i> • omówić treść utworów • wskazać podmiot liryczny każdej z fraszek • wskazać adresata lirycznego fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i> • wskazać archaizmy w utworach	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego każdej z fraszek • wskazać apostrofę we fraszce <i>Na lipę</i> i wyjaśnić jej funkcję • przedstawić współczesne formy wskazanych archaizmów	• przedstawić stosunek Jana Kochanowskiego do natury na podstawie fraszki <i>Na lipę</i> • określić kontekst biograficzny fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i>	• omówić renesansowy charakter fraszek	• podjąć dyskusję na temat najważniejszych aspektów życia

Kształcenie literackie i kulturowe: fraszki Wśród ludzi	• określić temat każdego z utworów	• wskazać cechy gatunkowe w utworach	• omówić sposób wykorzystania frazeologizmów • wskazać związki frazeologiczne, do których nawiązał Jan Szaudynger w utworach <i>Głos w telefonie</i> i <i>Lustro</i>	• wypowiedzieć się na temat prawd życiowych przywołanych w utworach	• omówić podobieństwa i różnice pomiędzy utworami Jana Szaudyngera oraz Jana Kochanowskiego w kontekście historycznym
Kształcenie literackie i kulturowe : wiersz Być szczęśliwym	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • podzielić wiersz na części tematyczne	• omówić symbolikę ogrodu, przywołując kontekst biblijny • określić funkcję środków stylistycznych użytych przez poetę • zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować przyjęcie przez podmiot liryczny postawy wyprostowanej • omówić postrzeganie szczęścia przez podmiot liryczny	• omówić język utworu Czesława Miłosza • wypowiedzieć się na temat życia i twórczości poety
Kształcenie literackie i kulturowe: pieśń Wiejska sielanka	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>pieśń</i> • omówić treść pieśni • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego utworu • wymienić obowiązki gospodarza i gospodyni • wskazać środki stylistyczne użyte w utworze	• omówić przedstawiony w wierszu kontrast pomiędzy życiem na wsi a życiem w mieście i określić jego funkcję • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze	• omówić koncepcję życia na wsi przedstawioną w wierszu	• odnieść utwór do renesansowego humanizmu
Kształcenie literackie i kulturowe : wiersz Radość życia	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>rym gramatyczny</i>, <i>apostrofa</i>, <i>uosobienie</i> • omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • określić rodzaje rymów występujących w wierszu	• zinterpretować metafory użyte w wierszu • omówić funkcję personifikacji	• wyjaśnić przesłanie wiersza	• nazwać adresata apostrofy zawartej w ostatniej zwrotce utworu i podać jego określenia bliskoznaczne • odnaleźć w dowolnych źródłach informacje na temat filozofii epikurejskiej
Kształcenie literackie i kulturowe Stara bieda	• sformułować główne myśli tekstu	• omówić na podstawie tekstu różnice pomiędzy Polakami a reprezentantami innych	• przedstawić zalety narzekania wymienione w tekście	• wyjaśnić znaczenie rysunku umieszczonego w podręczniku w odniesieniu do treści tekstu	• podjąć dyskusję na temat funkcji narzekania • wymienić inne stereotypy dotyczące Polaków

		nacji • wymienić funkcje narzekania			
Kształcenie literackie i kulturowe: treny Wobec śmierci	• omówić treść trenów • określić rodzaj liryki, który reprezentują treny	<i>Tren I:</i> • wskazać adresatów, wymienionych na początku utworu i wyjaśnić funkcję apostrofy <i>Tren V:</i> • wskazać w wierszu porównanie homeryckie i określić jego funkcję <i>Tren VII:</i> • wskazać adresatów utworu <i>Tren VIII:</i> • wskazać adresata utworu • wymienić cechy Urszulki przywołane przez podmiot liryczny	<i>Tren I:</i> • zinterpretować metaforyczne znaczenie smoka w wierszu • omówić funkcję pytania retorycznego użytego w zakończeniu trenu <i>Tren V:</i> • zinterpretować metaforyczne znaczenie oliwki i sadownika w utworze • omówić funkcję pytania retorycznego użytego w puencie utworu <i>Tren VII:</i> • omówić funkcję zdrobnień w wierszu • wyjaśnić dwojakie znaczenie wyrazu <i>skrzynka</i> użytego w utworze <i>Tren VIII:</i> • wyjaśnić funkcję kontrastu pomiędzy ukazaniem domu przed śmiercią Urszulki i po tym wydarzeniu	<i>Tren I:</i> • zinterpretować znaczenie puenty utworu <i>Tren V:</i> • wyjaśnić przyczynę przywołania Persefony w trenie <i>Tren VII:</i> • omówić funkcję wykrzyknienia użytego w puencie utworu • omówić funkcję odwołania do ubioru dziecka wszystkie poznane treny: • porównać poznane utwory i wyrazić swoją opinię na temat zawartego w nich ładunku emocjonalnego • wskazać cechy wspólne poznanych trenów	• omówić wybrany tekst kultury, w którym została przedstawiona strata bliskiej osoby, i porównać go z utworami Jana Kochanowskiego
Kształcenie literackie i kulturowe:	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

Co już wiemy o twórczości Jana Kochanowskiego?					
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	• omówić treść fragmentów tekstu • wskazać narratora tekstu	• scharakteryzować narratora tekstu • opisać sposób przeżywania żałoby przez narratora i jego mamę	• omówić relacje pomiędzy bohaterami • zinterpretować sens zakończenia przywołanych fragmentów tekstu	• porównać sposoby przeżywania żałoby przez bohaterów książki z tym przedstawionym w trenach Jana Kochanowskiego	• wypowiedzieć się na temat przeżywania żałoby i sposobów kultywowania pamięci o zmarłych w innych kulturach
Kształcenie literackie i kulturowe : opis obrazu	• wymienić elementy, które powinien zawierać opis dzieła sztuki • zgromadzić informacje na temat opisywanego dzieła sztuki	• określić temat obrazu • określić kompozycję dzieła	• opisać kolorystykę i nastrój obrazu • wypowiedzieć się na temat proporcji dzieła	• zredagować opis wskazanego obrazu	
Kształcenie literackie i kulturowe: obrazy	• wymienić typy dzieł malarskich	• rozróżnić najważniejsze typy dzieł malarskich • wymienić główne środki wyrazu dzieła malarskiego	• wskazać główne środki wyrazu dzieła malarskiego na konkretnym przykładzie • wymienić kryteria, według których ocenia się obraz	• ocenić obraz według podanych kryteriów	• zrelacjonować wizytę w galerii lub muzeum
Nauka o języku: archaizmy	• wymienić rodzaje archaizmów	• zastąpić archaizmy wyrazami współczesnymi • wskazać archaizmy w podanych zdaniach	• określić rodzaje podanych archaizmów • określić funkcję archaizmów w tekście stylizowanym	• stworzyć tekst z archaizmami	
Nauka o języku: części zdania i związki wyrazowe w zdaniu	• wymienić części zdania • nazwać związki wyrazowe	• wskazać główne części zdania i je nazwać • wskazać zdania bezpodmiotowe • wskazać w zdaniach określenia i je nazwać	• wypisać związki wyrazowe występujące w podanych zdaniach	• ułożyć wypowiedzenia z różnymi częściami zdania	
Nauka o języku: wypowiedzenia	• wymienić rodzaje wypowiedzeń w zależności od celu wypowiedzi • wymienić rodzaje zdań w zależności od liczby orzeczeń	• rozpoznać rodzaje wypowiedzeń w zależności od celu wypowiedzi • odróżnić zdanie od równoważnika zdania • rozpoznać rodzaje zdań	• przekształcić zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie	• utworzyć zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	

		w zależności od liczby orzeczeń • wskazać w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte • wskazać w tekście zdania złożone współrzędnie i podrzędnie			
Nauka o języku: zdania złożone współrzędnie	• wymienić rodzaje zdań złożonych współrzędnie	• rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie • stosować poprawną interpunkcję w zdaniach złożonych współrzędnie	• tworzyć wykresy zdań złożonych współrzędnie	• tworzyć zdania złożone współrzędnie różnych typów	
Nauka o języku: pisownia wyrazów wielką i małą literą	• wymienić zasady pisowni wyrazów wielką literą • wymienić zasady pisowni wyrazów małą literą	• uzupełnić tekst wyrazami zapisanymi od wielkiej i małej litery	• wyjaśnić zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą, odnosząc się do podanych przykładów • wyjaśnić zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych	• zastosować zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych w samodzielnie zredagowanym tekście	
Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>renesans</i>, <i>sztuka renesansu</i>, <i>fraszka</i>, <i>tren</i>, <i>pieśń</i>, <i>wiersz sylabiczny</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>malarstwo</i>, <i>opis dzieła sztuki</i>, <i>archaizmy</i>, <i>wypowiedzenia</i>, <i>zdanie pojedyncze</i>, <i>zdanie złożone współrzędnie</i>, <i>zdanie złożone podrzędnie</i>, <i>równoważnik zdania</i>,	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	<i>części zdania i związki wyrazowe w zdaniu</i>				
Kształcenie literackie i kulturowe : opis obrazu	• opisać obraz	• wypowiedzieć się na temat postaci przedstawionych na obrazie • określić sytuację, w jakiej zostały przedstawione postaci	• omówić kompozycję dzieła • nazwać typ autoportretu, który naśladuje artystka	• wypowiedzieć się na temat funkcji mediów społecznościowych	• podjąć dyskusję na temat estetyki selfie
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaje narracji	• scharakteryzować głównego bohatera tekstu • przedstawić opinie Marka o rodzicach	• porównać pierwszy i drugi wpis Marka oraz określić funkcję różnic między nimi • wskazać elementy stylu potocznego i języka młodzieży w treści bloga Marka	• dokonać analizy rozmowy ojca z synem • dokonać analizy drugiego wpisu na blogu i wskazać środki, za pomocą których bohater buduje swój wizerunek	• podjąć dyskusję na temat blogów młodzieżowych
Kształcenie literackie i kulturowe: proza Trudy wychowania	• omówić treść fragmentów tekstu • omówić świat przedstawiony w dziele	• scharakteryzować bohaterów fragmentów utworu • przedstawić rodzinę opisaną we fragmentach utworu	• przedstawić opinie bohaterów na temat wychowywania dzieci	• zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować tytuł utworu w kontekście historycznym
Kształcenie literackie i kulturowe : formy wypowiedzi –opis przeżyć wewnętrznych. Każdy może być	• określić rodzaj literacki utworu • wskazać w słowach Scrooge’a kierowanych do siostrzeńca wypowiedź ironiczną	• wyjaśnić, kim jest główny bohater utworu i jak jego charakter uwidacznia się w wyglądzie • określić stosunek narratora do głównego bohatera tekstu	• zinterpretować wskazany fragment utworu • opisać uczucia Scrooge’a w chwili, gdy odeszła od niego ukochana kobieta	• napisać ogłoszenie, które zawiera informacje o wyglądzie postaci • zacytować sformułowania, dzięki którym narrator nawiązuje kontakt z czytelnikiem, i wyjaśnić, czemu służy taki zabieg	• omówić sposób spotęgowania przez narratora wrażenia tajemnicy i niesamowitości w opisie wydarzeń przy drzwiach domu Scrooge’a

dobry – sens życia według Ebenezera Scrooge’a		• przedstawić wartości, którymi kierował się w życiu Scrooge, i wskazać te, których początkowo mu zabrakło • porównać Scrooge’a z jego siostrzeńcem na podstawie ich wypowiedzi			
Kształcenie literackie i kulturowe : formy wypowiedzi – wypracowanie. Przemiana bohatera pod wpływem świąt	• wypowiedzieć się na temat symbolicznego przesłania, jakie dla ludzi wierzących niosą święta Bożego Narodzenia • opisać wybrane święta z przeszłości głównego bohatera	• opisać, w jaki sposób w <i>Opowieści wigilijnej</i> zostało przedstawione Boże Narodzenie • określić stosunek Ebenezera Scrooge’a do świąt Bożego Narodzenia opisany na początku utworu • nazwać emocje towarzyszące Scrooge’owi w trakcie kolejnych podróży w czasie i przestrzeni • określić, co uświadomił sobie bohater podczas wizyty ostatniego ducha	• przedstawić wcześniejsze relacje Ebenezera Scrooge’a z ludźmi i wyjaśnić, co stało się z osobami, które kochał • opisać realia społeczne, w których dorastała główna postać utworu • podać przykłady zachowań i decyzji bohatera, które pokazują jego wewnętrzną przemianę • wyjaśnić, do jakich powszechnych skojarzeń związanych z Bożym Narodzeniem odwołał się Charles Dickens	• napisać wypracowanie na temat: „Czy – Twoim zdaniem – Ebenezer Scrooge wykorzystał swoją szansę, czy też jego przemiana była chwilowa?”	• przygotować prezentację na temat symboliki świąt w kulturze popularnej
Kształcenie literackie i kulturowe : formy wypowiedzi - charakterystyka postaci. Realizm i fantastyka w opowiadaniu	• wyjaśnić, w jaki sposób – oprócz bezpośrednich ocen i opisów – narrator charakteryzuje głównego bohatera opowiadania • opisać sposób przedstawienia duchów w utworze	• udowodnić, że Scrooge jest typowym przykładem filistra	• wyjaśnić, czemu miało służyć wprowadzenie do utworu elementów fantastycznych • omówić relacje między sferami realistyczną i fantastyczną w opowiadaniu	• sporządzić spis problemów społecznych, które zostały zaprezentowane w <i>Opowieści wigilijnej</i> • przygotować mowę dla adwokata broniącego Ebenezera Scrooge’a, w której przekonuje on duchy świąt, by podjęły walkę o duszę tej postaci	• wskazać różnice między światem współczesnym a tym przedstawionym w lekturze z uwzględnieniem warunków pracy, sytuacji dzieci i kobiet oraz problemu ubóstwa • przedstawić wiadomości o życiu w XIX-wiecznej Wielkiej Brytanii zdobyte dzięki lekturze <i>Opowieści wigilijnej</i>

Charlesa Dickensa					
Kształcenie literackie i kulturowe : oświecenie	• określić ramy czasowe oświecenia • wyjaśnić etymologię nazwy epoki	• wymienić priorytety oświeceniowe • wyjaśnić, co służyło rozpowszechnianiu idei oświecenia w Europie • wymienić dzieła sztuki oświeceniowej	• omówić specyfikę polskiego oświecenia • scharakteryzować sztukę oświecenia	• omówić wybrane dzieło oświeceniowe	• zaprezentować wybraną postać oświecenia
Kształcenie literackie i kulturowe: Bajki Ignacego Krasickiego	• wymienić najważniejsze etapy życia Ignacego Krasickiego • omówić treść poznanych bajek	• scharakteryzować twórczość poety • wskazać cechy gatunkowe w poznanych utworach	• wyjaśnić sens alegorii użytych w bajkach • przedstawić morały poznanych bajek	• wypowiedzieć się na temat udziału Ignacego Krasickiego w inicjatywach oświeceniowych • wypowiedzieć się na temat aktualności bajek poety	• wskazać elementy światopoglądu oświeceniowego w bajkach Ignacego Krasickiego
Kształcenie literackie i kulturowe : satyra	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>satyra</i> • omówić treść satyry • określić rodzaj literacki utworu • wskazać narratora utworu	• podzielić utwór na części tematyczne i nadać im tytuły • scharakteryzować szlachcica i jego żonę • wskazać na podstawie tekstu cechy gatunkowe satyry	• omówić problem poruszony w satyrze • omówić związek satyry ze światopoglądem epoki	• podjąć dyskusję na temat celowości ośmieszania postaw i zachowań w procesie dydaktycznym	• podjąć dyskusję na temat zalet i wad obcych wpływów kulturowych
Co już wiemy o twórczości Ignacego Krasickiego?	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe: wiersz	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • omówić postawę podmiotu lirycznego wobec otaczającej go rzeczywistości	• zinterpretować funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu • zinterpretować sposób ukazania przemijania w wierszu • wskazać stały związek	• postawić tezę interpretacyjną • dokonać analizy obrazu miłości przedstawionego w utworze	• omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury

		• nazwać rodzaje rymów występujące w utworze	frazeologiczny użyty w wierszu i omówić jego funkcję		
Kształcenie literackie i kulturowe : Mały Książę Zrozumieć miłość	• omówić treść fragmentu utworu • zapisać w punktach historię Małego Księcia i róży	• wyjaśnić, jakie uczucia towarzyszyły Małemu Księżciu w kontakcie z różą i jak one ewoluowały • wymienić konsekwencje <i>oswojenia</i> i wyjaśnić, co można dzięki niemu zyskać • wytłumaczyć, jak lis i Mały Książę rozumieli odpowiedzialność	• wytłumaczyć, czym było motywowane zachowanie róży i co chciała ona dzięki niemu zyskać • opisać dwa rodzaje miłości: Małego Księcia do róży i róży do Małego Księcia • wyjaśnić, co według lisa oznacza słowo <i>oswoić</i> i dlaczego używa on tego określenia zamiast słów <i>zaprzyjaźnić się, pokochać</i> • wyjaśnić, jak Mały Książę dzięki naukom lisa zaczął postrzegać swoją relację z różą	• wyjaśnić metaforyczne znaczenie ogrodu pełnego róż i scharakteryzować stosunek głównego bohatera do tych kwiatów przed rozmową z lisem oraz po niej • przedstawić swoje stanowisko na temat tego, w czym odpowiedzialność za drugiego człowieka przejawia się w codziennym życiu • napisać pracę popartą przykładami z utworów literackich i innych tekstów kultury na temat: „Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że miłość to uczucie paradoksalne, które przynosi szczęście i cierpienie?”	• odszukać w podanych fragmentach tekstu zdania o charakterze sentencji i wskazać to, które najbardziej do niego przemawia
Kształcenie literackie i kulturowe: Mały Książę jako baśń i przypowieść	• omówić treść utworu • zapisać w punktach wydarzenia przedstawione w tekście • określić rodzaj literacki utworu	• wypowiedzieć się na temat narracji w utworze i jej wpływu na sposób przedstawienia świata • wskazać wydarzenia i sytuacje o charakterze baśniowym i realistycznym • wskazać w utworze cechy przypowieści • scharakteryzować tytułowego bohatera na podstawie opisu jego planety i reakcji na różne doświadczenia	• przedstawić sytuację, w której znalazł się pilot krótko przed spotkaniem z Małym Księżciem, i wyjaśnić, co ona może symbolizować • opisać przemianę wewnętrzną pilota • wyszukać w tekście fragmenty o charakterze aforyzmów • sformułować pytania, na które można odpowiedzieć aforyzmami z <i>Małego Księcia</i> • wskazać adresata książki <i>Mały Książę</i> i uzasadnić swoje	• zinterpretować decyzję Małego Księcia o odejściu w kontekście rozważań nad wymową utworu • odczytać znaczenie motywu wody w <i>Małym Księżciu</i> • wyjaśnić, dlaczego pilot wybrał się na poszukiwanie studni, choć ten pomysł wydawał mu się absurdalny	• podjąć dyskusję na temat obecności zachowań, przedstawionych w utworze w świecie współczesnym

			zdanie		
Kształcenie literackie i kulturowe: Podróż Małego Księcia w poszukiwaniu...	• wyjaśnić, dlaczego Mały Książę wyruszył w podróż	• omówić relację pomiędzy Małym Księciem a różą i przedstawić stan emocjonalny głównego bohatera w momencie rozstania • scharakteryzować mieszkańców poszczególnych planet • opisać sytuację, w której Mały Książę zaczyna rozumieć sens swojej wędrówki i relacji z różą	• wyjaśnić, co symbolizują mieszkańcy poszczególnych planet • wytłumaczyć, czego Mały Książę dowiedział się o świecie dorosłych • wytłumaczyć, czym była podróż dla Małego Księcia i czego tak naprawdę poszukiwał bohater • sformułować listę przestroż, które należy mieć na uwadze, by nie podzielić losu mieszkańców przedstawionych planet	• wyjaśnić, w jakim świetle zostały przedstawione wartości rządzące światem dorosłych i co o nich myśli główny bohater książki • zinterpretować symbolikę podróży w odniesieniu do poznanego utworu i w sensie ogólnym • zredagować subiektywny opis Ziemi	• omówić sposoby przedstawienia relacji międzyludzkich w innych tekstach kultury • porównać utwór z jego ekranizacją w reżyserii Marka Osborne'a
Kształcenie literackie i kulturowe: wiersz	• omówić treść wiersza	• scharakteryzować tytułową bohaterkę utworu	• określić nastrój utworu • omówić stan psychiczny bohaterki	• zinterpretować wskazany fragment	• podjąć dyskusję na temat możliwości poznania samego siebie
Kształcenie literackie i kulturowe: wypowiedź argumentacyjna	• wymienić etapy przygotowywania wypowiedzi argumentacyjnej	• odnaleźć tezę i argumenty w zaprezentowanym tekście	• wskazać różne typy argumentów w podanym tekście • sformułować argumenty potwierdzające podaną tezę	• stworzyć wypowiedź argumentacyjną	
Kształcenie literackie i kulturowe : rzeźba	• wymienić etapy rozwoju rzeźby	• wskazać najważniejsze cechy rzeźby na poszczególnych etapach jej rozwoju • rozróżniać najważniejsze typy dzieł rzeźbiarskich ze względu na temat	• omówić elementy języka rzeźby na przykładzie wybranego dzieła	• ocenić dzieło sztuki według podanych kryteriów	• wypowiedzieć swoją opinię na temat rzeźby abstrakcyjnej • przygotować prezentację na temat wybranego artysty • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki
Nauka o języku: typy zdań złożonych podrzędnie	• wymienić typy zdań złożonych podrzędnie	• wskazać w wypowiedzeniu orzeczenia i rozdzielić zdania składowe	• sformułować pytania do zdań podrzędnych • określić typy zdań podrzędnych	• przedstawić relację zdań na wykresie	

		• wskazać zdanie nadrzędne			
Nauka o języku: zdania złożone podrzędnie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• zdefiniować imiesłowowy równoważnik zdania	• uzupełnić podane wypowiedzenia imiesłowowymi równoważnikami zdania • poprawić wypowiedzenia z błędnym użyciem imiesłowowych równoważników zdania	• wymienić pytania, na jakie odpowiadają zdania podrzędne w podanych przykładach • wymienić warunki, jakie musi spełniać poprawnie skonstruowane wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• przedstawić relację zdań na wykresie • przekształcić podane wypowiedzenia tak, aby powstały imiesłowowe równoważniki zdania	
Nauka o języku: mowa niezależna i mowa zależna	• wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną a mową zależną	• wskazać w podanym tekście mowę niezależną i mowę zależną	• przekształcić wypowiedzi w mowie zależnej na mowę niezależną i odwrotnie • przekształcić dowolny dialog na mowę zależną • zastosować w zapisie dialogu poprawną interpunkcję	• zredagować tekst, w którym wypowiedzi bohaterów mają formę mowy zależnej	
Kształcenie literackie i kulturowe: streszczenie	• wymienić etapy pisania streszczenia	• zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu streszczenia • wskazać usterki w podanym streszczeniu	• poprawić błędy w podanym streszczeniu • przygotować w punktach streszczenie ostatnio widzianego filmu	• stworzyć streszczenie wybranego tekstu narracyjnego	
Zasady cytowania tekstów	• przedstawić zasady cytowania tekstów • przedstawić zasady cytowania poezji • wymienić zasady tworzenia opisu bibliograficznego	• uzupełnić podany tekst zawierający cytaty odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi	• stworzyć tekst zawierający cytaty	• stworzyć opisy bibliograficzne cytowanych przez siebie źródeł	
Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>oświecenie</i>,	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	<i>sztuka oświecenia, rzeźba, rymy męskie i żeńskie, alegoria, bohater dynamiczny, zdania złożone podrzędnie, zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania, mowa zależna i niezależna, wypowiedź o charakterze argumentacyjnym</i>			porównywać	
Kształcenie literackie i kulturowe: opis obrazu	• opisać, co widzi na obrazie	• nazwać gesty namalowanych postaci • omówić kompozycję obrazu	• zinterpretować funkcję gestów namalowanych postaci • zinterpretować przenikanie się kolorów i kształtów	• zinterpretować tytuł dzieła w odniesieniu do źródła cytatu	• podjąć dyskusję na temat sposobów przeciwdziałania dyskryminacji
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	• omówić treść fragmentów tekstu • zaprezentować elementy świata przedstawionego	• wskazać fantastyczne i realistyczne elementy świata przedstawionego • scharakteryzować bohaterów fragmentów tekstu • porównać postawy rodziców i rodzeństwa w stosunku do Barnaby'ego	• wypowiedzieć się na temat ciężaru emocjonalnego słów matki	• sformułować problem przedstawiony we fragmentach tekstu • wymienić przyczyny lęku przed innością	• podjąć dyskusję na temat przyczyn spełniania oczekiwań innych ludzi • podjąć dyskusję na temat zalet i wad inności
Kształcenie literackie i kulturowe: dzieła sztuki Podróż w czasy romantyzmu	• określić ramy czasowe romantyzmu • przedstawić etymologię nazwy epoki	• wymienić najważniejsze elementy światopoglądu romantycznego • wymienić cechy bohatera romantycznego	• omówić najważniejsze cechy sztuki romantycznej • wymienić najważniejsze dzieła sztuki romantycznej	• omówić wybrane dzieło sztuki w odniesieniu do światopoglądu romantycznego	• przedstawić i omówić inne dzieła sztuki romantycznej
Kształcenie literackie i kulturowe:	• wymienić najważniejsze etapy życia Adama	• scharakteryzować twórczość poety	• wskazać elementy romantyczne w twórczości	• przedstawić informacje na temat życia społecznego poety	

Dziela Adama Mickiewicza	Mickiewicza		Adama Mickiewicza		
Kształcenie literackie i kulturowe: dramat Wina i kara	• wyjaśnić, do jakiej kategorii duchów należy Widmo • omówić sposób wywołania zjawy • ustalić, czego Widmo żąda od zgromadzonych wieśniaków	• opisać reakcję Guślarza na widok upiora • wytłumaczyć, jaką rolę odgrywają i co symbolizują w utworze towarzyszące zjawie ptaki • wymienić cechy charakteru złego pana i zilustrować każdą z nich odpowiednim przykładem z opowieści ptaków	• nazwać środki stylistyczne, dzięki którym zostały uwidocznione emocje Guślarza • wskazać w podanym fragmencie utworu wyrazy, które nie są używane we współczesnym języku polskim, i podać ich aktualne odpowiedniki • zinterpretować nauki moralne przekazane przez duchy	• zabrać głos w dyskusji na temat: „Czy nauki moralne zawarte w utworze mają charakter uniwersalny?” • stworzyć uniwersalny kodeks postępowania • napisać opowiadanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych, w którym przedstawia (w trzeciej osobie) historię jednego z ptaków – kruka lub sowy	• podać propozycje, kim mógłby być współcześnie zły pan • uzasadnić na podstawie dramatu Adama Mickiewicza i innych tekstów literackich słusność stwierdzenia, że wina nie pozostaje bez kary
Kształcenie literackie i kulturowe: dramat Obrzęd dziadów w dramacie	• określić czas akcji utworu • zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych w dramacie Adama Mickiewicza	• określić funkcję dziadów w życiu przedstawionej społeczności • scharakteryzować relację między światem żywych a światem zmarłych nawiązaną dzięki dziadom • wyjaśnić, jaką rolę w życiu gromady odgrywa Guślarz oraz co może oznaczać rozpalany przy nim ogień	• wskazać elementy obyczajów ludowych w utworze • wyjaśnić, w jakim celu poeta wprowadził do dramatu duchy, które pojawiają się w czasie obrzędu	• omówić światopogląd ludzi uczestniczących w dziadach • stworzyć notatkę na temat przyczyn fascynacji romantyków obrzędami ludowymi	• porównać dziady z innymi znanymi obrzędami religijnymi
Kształcenie literackie i kulturowe: dramat Romantyczny dramat pełen zagadek	• wskazać wydarzenie, które zburzyło przewidziany porządek dziadów, i wyjaśnić, jak zareagowali na nie Guślarz oraz zebrany lud	• wytłumaczyć, kim jest milcząca postać z zakończenia dramatu – zjawą czy żywym człowiekiem • opisać milczącego bohatera z zakończenia utworu i wyjaśnić, do	• przedstawić genezę poszczególnych części <i>Dziadów</i> • zinterpretować motto utworu pochodzące z dramatu Williama Szekspira	• wyjaśnić, jak rozumie zakończenie <i>Dziadów</i> cz. II • opracować własny pomysł na wystawienie wybranego fragmentu <i>Dziadów</i> cz. II na scenie i oddanie atmosfery dramatu	• wyjaśnić, w jaki sposób dzięki dziadom teraźniejszość łączy się z przeszłością i przyszłością uczestników obrzędu • wskazać związki dramatu Adama Mickiewicza z obrazem Caspara Davida Friedricha <i>Cmentarz w śniegu</i>

		którego świata należy ta postać – rzeczywistego czy nadprzyrodzonego			
Kształcenie literackie i kulturowe: ballada	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>ballada, realizm, fantastyka, punkt kulminacyjny, nauka moralna</i> • omówić treść utworu • określić rodzaj literacki utworu	• ustalić, jaką wiedzę na temat świata przedstawionego ma narrator • wskazać elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • wskazać punkt kulminacyjny utworu • scharakteryzować bohaterów utworu	• omówić stosunek narratora do przedstawionych zdarzeń • wyjaśnić sens nauki moralnej zawartej w utworze • wskazać cechy gatunkowe w utworze	• podjąć dyskusję na temat nauki moralnej zawartej w balladzie	• wypowiedzieć się na temat adaptacji filmowej <i>Świtezianki</i>
Kształcenie literackie i kulturowe: Co już wiemy o twórczości Adama Mickiewicza?	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj literacki utworu Miłość w obliczu śmierci	• wypowiedzieć się na temat narracji w utworze • scharakteryzować uczucie łączące bohaterów	• omówić emocje bohaterów • zinterpretować tytuł książki	• dokonać analizy sposobu, w jaki bohaterowie mówią o chorobie	• podjąć dyskusję na temat sensu zaangażowania emocjonalnego w sytuacji, kiedy istnieje ryzyko utraty kochanej osoby
Kształcenie literackie i kulturowe: aforyzmy	• wyrazić swoimi słowami sens każdego poznanego aforyzmu	• wskazać tematy, do których odnoszą się podane aforyzmy	• omówić grę słów w poszczególnych aforyzmach	• zinterpretować tytuł zbioru • ocenić aktualność aforyzmów Stanisława Jerzego Leca	• omówić twórczość Małgorzaty Koniecznej
Kształcenie literackie i	• omówić treść wiersza • wskazać adresata	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego	• omówić proces przedstawiony w wierszu	• zinterpretować dwa ostatnie wersy utworu	• odnieść wiersz Jerzego Lieberta do wymowy <i>Małego Księcia</i>

kulturowe: wiersz	lirycznego utworu	wiersza • wskazać emocje wyrażone przez podmiot liryczny i wyjaśnić, z czego one wynikają	• wskazać środki stylistyczne wykorzystane przez poetę i omówić ich funkcję		
Kształcenie literackie i kulturowe: rozprawka	• wymienić etapy pisania rozprawki • przedstawić schematy pisania rozprawki	• zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu rozprawek • dopisać wstęp i zakończenie do podanego fragmentu rozprawki • wybrać spośród podanych argumentów te, które można wykorzystać do uzasadnienia wskazanej tezy	• sformułować argumenty do podanego zagadnienia • sformułować argumenty i kontrargumenty do podanej tezy • stworzyć plan rozprawki na podstawie zaprezentowanej dyskusji	• napisać rozprawkę	• samodzielnie sformułować temat rozprawki • zgromadzić argumenty, korzystając z różnych źródeł
Nauka o języku : budowa słowotwórcza wyrazów	• wskazać wyrazy podstawowe i pochodne	• utworzyć wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych • wskazać wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych	• wskazać formant w wyrazie pochodnym • wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych	• wskazać oboczności w wyrazach	
Nauka o języku: rodzaje formantów i ich funkcje	• wskazać w podanych wyrazach formanty i nazwać ich typy	• zbudować wyrazy z podanych par wyrazowych i wskazać wrostki • wymienić funkcje formantów	• podzielić podane wyrazy na grupy na podstawie ich znaczenia	• utworzyć wyrazy o różnych kategoriach znaczeniowych	
Nauka o języku: przedrostki i przyrostki o kłopotliwej pisowni	• omówić zasady pisowni przedrostków: <i>z-, s-, ś-, wz-, bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-</i> • omówić zasady pisowni przyrostków: <i>-dzki, -dztwo, -cki, -ctwo</i> • omówić zasady pisowni	• uzupełnić wyrazy odpowiednimi przedrostkami • uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przedrostkami	• utworzyć przymiotniki od podanych nazw miejscowości • uzupełnić podane wyrazy odpowiednimi przyrostkami • uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przyrostkami	• przekształcić podane wypowiedzi tak, aby użyć wyrazu z przyrostkiem o kłopotliwej pisowni	

	przyrostka <i>-stwo</i>				
Nauka o języku : wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo. Wyrazy pokrewne	• zdefiniować wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo	• wskazać wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo	• wskazać wyrazy należące do jednej rodziny • wskazać rdzenie w podanych grupach wyrazów	• utworzyć rodzinę wyrazów	
Nauka o języku: pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h	• omówić zasady pisowni wyrazów z literami: <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i>	• uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi literami	• wyjaśnić pisownię kłopotliwych liter w podanych wyrazach • wskazać nieporozumienia, do których może dojść w razie niepoprawnego zapisu kłopotliwych liter	• stworzyć tekst z kłopotliwymi literami	
Nauka o języku: złożenia, zrosty i zestawienia – czyli wyrazy złożone	• zdefiniować złożenia, zrosty i zestawienia	• wskazać wśród podanych przykładów złożenia, zrosty i zestawienia • utworzyć złożenia, zrosty i zestawienia z podanych wyrazów	• wypisać zrosty, złożenia i zestawienia z mapy Polski • poprawnie wymówić i odmienić podane zrosty	• stworzyć tekst ze zrostami, złożeniami i z zestawieniami	
Nauka o języku : pisownia przymiotników złożonych	• przedstawić zasady tworzenia przymiotników złożonych	• przyporządkować przymiotniki złożone do odpowiednich ilustracji • wyjaśnić znaczenie podanych przymiotników złożonych	• przekształcić zdania tak, aby zawierały przymiotniki złożone	• utworzyć przymiotniki złożone od podanych nazw własnych	
Nauka o języku : tworzenie i zapisywanie skrótów i skrótowców	• zdefiniować skróty • omówić zasady skracania wyrazów • wyliczyć rodzaje skrótowców • zreferować zasady zapisu skrótowców • zreferować zasady odmiany skrótowców i używania ich w zdaniach	• rozszyfrować podane skróty • zamienić w podanym tekście podkreślone wyrazy na skróty • odnaleźć skrótowce w tekście	• poprawnie zastosować skrótowce w zdaniu • wyjaśnić, kiedy należy odmieniać skrótowce, a kiedy nie należy tego robić • wyjaśnić znaczenie skrótowców	• zastąpić podane nazwy właściwymi skrótowcami • poprawnie zapisać skróty podanych wyrażen	

	• omówić zasady stosowania skróconego zapisu				
Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>romantyzm, sztuka romantyzmu, dramat, ballada, aforyzm, ironia, wyraz podstawowy, wyraz pochodny, parafraza słowotwórcza, temat słowotwórczy, formant, rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo, zrosty, złożenia, zestawienia, skróty i skrótowce, przedrostki i przyrostki o trudnej pisowni, rozprawka</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe: opis obrazu	• opisać, co widzi na obrazie	• opisać kompozycję dzieła • wypowiedzieć się na temat sposobu ukazania postaci na obrazie	• odnieść scenę na obrazie do opowieści biblijnej • omówić funkcję kolorystyki dzieła	• odnieść wizerunek kobiety do tradycji biblijnej	• odnaleźć konteksty i nawiązania do zaprezentowanego obrazu
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować bohaterów tekstu • omówić rolę Iana w grze	• opisać świat wirtualny z punktu widzenia Miki	• wypowiedzieć się na temat popełniania zła na niby w świecie nierzeczywistym	• podjąć dyskusję na temat zalet i wad gier komputerowych
Kształcenie literackie i	• omówić treść fragmentów tekstu	• wyliczyć fakty przedstawione przez	• wyjaśnić, czemu służy przedstawianie faktów i opinii	• omówić funkcję tytułu tekstu • wskazać słowa klucze w	• podjąć dyskusję na temat przedstawiony we fragmentach

kulturowe: proza		Hannę Wieszczek • wskazać fragmenty tekstu, w których autorka zaprezentowała swoje zdanie bądź opinię innych • przedstawić kompozycję tekstu		tekście	artykułu
Kształcenie literackie i kulturowe: dramat	• zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych we wskazanym fragmencie dramatu Juliusza Słowackiego	• określić sytuację życiową bohaterów realistycznych sceny 3 aktu I: Kirkora, Wdowy i jej córek • podać różne określenia charakteryzujące Alinę i Balladynę oraz przytoczyć fragmenty utworu potwierdzające ten wybór • wytłumaczyć, czym dla każdej z sióstr jest miłość	• wyjaśnić rolę sił nadprzyrodzonych w wydarzeniach przedstawionych w dramacie • wyjaśnić, o czym świadczą odpowiedzi na pytania Kirkora udzielane przez Alinę i Balladynę • wskazać zabiegi artystyczne w scenie 1 aktu II, za pomocą których zostały uwidocznione silne emocje bohaterek • wymienić wątki miłosne zaprezentowane w utworze i nadać im tytuły • przedstawić wnioski na temat roli miłości w życiu człowieka, które można wysnuć na podstawie lektury <i>Balladyny</i>	• dokonać analizy słów i postępowania obu sióstr • dokonać analizy losów wszystkich zakochanych bohaterów dramatu Juliusza Słowackiego i wyjaśnić, jaką cenę płaci każdy z nich za swoje zaangażowanie uczuciowe • napisać wypracowanie na temat: „Miłość – siła fatalna czy uczucie nadające sens życiu?”, w którym odwołuje się do różnych tekstów kultury	• dokonać analizy plakatu zapowiadającego inscenizację <i>Balladyny</i> w reżyserii Artura Tyszkiewicza • sformułować na podstawie dramatu uniwersalne prawdy na temat ludzkiej psychiki • omówić nawiązania kulturowe obecne w utworze
Kształcenie literackie i kulturowe: fantastyka, ironia i tragizm w dramacie Juliusza Słowackiego	• opisać świat fantastyczny przedstawiony w dramacie • wskazać sceny, w których przenikają się światy ziemski i nadprzyrodzony	• wymienić cechy dramatu, które wpłynęły na to, że autor użył w jego podtytule pojęcia <i>tragedia</i> • zgromadzić informacje na temat dramatu romantycznego • udowodnić, że <i>Balladyna</i>	• wyjaśnić, jakie znaczenie dla rozwoju akcji dramatu Juliusza Słowackiego ma ingerencja bohaterów fantastycznych • określić funkcję baśni i legend w dramacie	• wskazać po jednym przykładzie sceny komicznej i tragicznej w utworze i wyjaśnić, jaki efekt wywołuje połączenie tych kategorii • wyjaśnić, na czym polega tragizm losów tytułowej bohaterki utworu	• ustosunkować się do stwierdzenia, że w dramacie pojawia się ironia • wymyślić alternatywny rozwój akcji dramatu i zapisać przykładowy plan tych wydarzeń

		ma cechy typowe dla gatunku literackiego, który reprezentuje			
Kształcenie literackie i kulturowe: dramat o władzy, winie i karze	• wyjaśnić, kiedy rozgrywa się akcja dramatu i co o tym świadczy • przedstawić w punktach etapy dochodzenia Balladyny do władzy	• omówić sposoby sprawowania władzy przez czterech królów wspomnianych w utworze Juliusza Słowackiego • wytłumaczyć, jaką królową chciała być Balladyna, i uzasadnić swoją odpowiedź odpowiednimi cytatami z ostatniej sceny dramatu • podać przykłady z dramatu ilustrujące wyrachowanie i niemoralne postępowanie tytułowej bohaterki	• omówić zmiany, które zaszły w psychice Balladyny po dokonaniu pierwszej zbrodni • sformułować na podstawie losów Balladyny przestrogi, o których powinno się pamiętać w życiu	• zestawić biblijną opowieść o Kainie i Abla z historią przedstawioną w dramacie Juliusza Słowackiego • wyjaśnić, dlaczego Balladyna, mimo że uczciwie osądziła swoje zbrodnie, musiała zginąć • przedstawić na podstawie lektury <i>Balladyny</i> kilka uniwersalnych prawd o ludzkiej psychice	• wyjaśnić, jaką rolę w utrzymywaniu ładu moralnego odgrywa w dramacie rzeczywistość nadprzyrodzona • zinterpretować sens słów Goplany o zemście natury
Kształcenie literackie i kulturowe: Co już wiemy o twórczości Juliusza Słowackiego?	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe: artykuł	• omówić treść fragmentów artykułu	• opracować profil hejtera na podstawie tekstu • wskazać cechy świadczące o popularnonaukowym charakterze tekstu	• dokonać analizy kompozycji tekstu, uwzględniając funkcję śródtytułów	• wskazać na podstawie tekstu przyczyny zachowań mających u podstaw nietolerancję i ksenofobię	• podjąć dyskusję na temat możliwości przeciwdziałania mowie nienawiści
Kształcenie literackie i kulturowe:	• wymienić zasady etyki językowej • omówić sposoby	• wskazać wypowiedzi zgodne i niezgodne z zasadami etyki słowa	• podać przykłady wypowiedzi perswazyjnych i manipulacyjnych	• sformułować wypowiedź o wydźwięku negatywnym zgodną z zasadami etyki słowa	

etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja	- naruszania etyki językowej - wymienić cechy wypowiedzi perswazyjnej - wymienić cechy wypowiedzi manipulacyjnej	- wyjaśnić, na czym polega perswazyjny charakter wypowiedzi - wyjaśnić, na czym polega manipulacyjny charakter wypowiedzi		sformułować tekst perswazyjny i tekst manipulacyjny	
Kształcenie literackie i kulturowe: środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych	wymienić sposoby nakłaniania wykorzystywane w reklamach	podać przykłady sloganów reklamowych	- dokonać analizy skuteczności wybranego sloganu reklamowego - dokonać analizy funkcji gry słów w podanych sloganach - dokonać analizy zabiegów perswazyjnych i manipulacyjnych zastosowanych w podanych reklamach	sformułować slogany reklamowe	podjąć dyskusję na temat funkcji <i>fake newsów</i>
Kształcenie literackie i kulturowe: przemówienie	- przedstawić etapy przygotowywania przemówienia - wymienić środki retoryczne	- podać przykłady użycia środków retorycznych - dokonać analizy podanego przemówienia	- porównać podane przemówienia i ocenić ich skuteczność - dokonać analizy niewerbalnych środków komunikacji	- przygotować przemówienie - wygłosić przemówienie	
Nauka o języku: treść i zakres znaczeniowy wyrazu	zdefiniować pojęcia: <i>treść</i> i <i>zakres znaczeniowy wyrazu</i>	- podać definicje wyrazów uwzględniające elementy ich treści - uporządkować wyrazy od tego o najszerszym zakresie znaczeniowym do tego o zakresie najwęższym	skorygować wypowiedzi za pomocą wyrazów o szerszym zakresie znaczeniowym	dopisać do podanych wyrazów te o szerszym i węższym zakresie znaczeniowym	
Nauka o języku: synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne i homonimy	- wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>synonim</i>, <i>antonim</i>, <i>wyraz wieloznaczny</i>, <i>homonim</i> - wyjaśnić różnice	- zastąpić podane wyrazy ich synonimami - podać antonimy do podanych wyrazów - wyjaśnić, na czym polega	odróżnić homonimy od wyrazów wieloznacznych	podać różne znaczenia wskazanych wyrazów	

	między wyrazami wieloznacznymi a homonimami	wieloznaczność podanych wyrazów			
Nauka o języku: fonetyka	• przedstawić podział głosek • wymienić funkcje głoski <i>i</i> • przedstawić zasady akcentowania w języku polskim	• podzielić słowa na głoski i sylaby • podać przykłady głosek miękkich, twardych, dźwięcznych, bezdźwięcznych, ustnych i nosowych	• wskazać funkcje głoski <i>i</i> na podanych przykładach	• odpowiednio akcentować wyrazy	
Nauka o języku: rozbieżności między mową a pismem	• przedstawić zasady, na jakich zachodzą upodobnienia fonetyczne	• wskazać upodobnienia fonetyczne • wskazać różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	• zaznaczyć strzałką kierunek upodobnienia • uzasadnić różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	• wskazać uproszczenia grup spółgłoskowych	
Nauka o języku: pisownia wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	• wymienić zasady pisowni wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	• uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami wyrazów • wyjaśnić zasady zapisu podanych wyrazów	• poprawić błędy w podanym tekście • skorzystać ze słownika w razie wątpliwości związanych z poprawnym zapisem wyrazów	• stworzyć tekst z poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	
Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>tragedia, tekst popularnonaukowy, tekst naukowy, artykuł, etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja, środki perswazji i manipulacji w reklamie, fonetyka, głoska, samogłoska, spółgłoska (mięka, twarda, dźwięczna, bezdźwięczna),</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	<i>głoska ustna i nosowa, uproszczenie grupy spółgłoskowej, upodobnienia pod względem dźwięczności (wsteczne, postępowe, międzywyrazowe, udźwięcznienie, ubezdźwięcznienie, utrata dźwięczności w wygłosie), sylaba, akcent i intonacja, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy, przemówienie</i>				
Kształcenie literackie i kulturowe: opis obrazu	• opisać, co widzi na obrazie	• omówić gesty osób przedstawionych na obrazie i ich usytuowanie względem siebie	• zinterpretować funkcję kolorystyki zastosowanej przez artystkę • zinterpretować funkcję rekwizytu, który trzyma w ręku jedna z namalowanych postaci	• zinterpretować funkcję zegarka widocznego na obrazie	• przedstawić i omówić inne teksty kultury podejmujące temat konfliktów
Kształcenie literackie i kulturowe: proza	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat bohaterów fragmentów tekstu • omówić dwa sposoby mówienia o wojnie: Ruperta Brooke’a i pana Gaydona	• odnieść temat wojny do sytuacji bohaterki utworu • wypowiedzieć się na temat opinii pana Gaydona na temat wojny	• wyjaśnić znaczenie sformułowania o własnej wojnie użytego przez pana Gaydona	• przedstawić różne sposoby zaprezentowania wojny w wybranych tekstach kultury
Kształcenie literackie i kulturowe: komedia	• opisać sytuację przedstawioną we fragmentach aktu I utworu • podać przykłady dosadnych sformułowań użytych przez Cześnika w	• omówić zachowanie Rejenta podczas sprzeczki z Cześnikiem i wyjaśnić, o czym ono świadczy • uzasadnić stwierdzenie, że <i>Raptusiewicz</i> i <i>Milczek</i>	• wyjaśnić, w jaki sposób <i>Milczek</i> traktuje prawo i innych ludzi • opisać i zinterpretować zachowanie Cześnika i Rejenta przedstawione w	• rozważyć, czy zgoda Cześnika i Rejenta będzie trwała	• wyjaśnić, w jaki sposób Rejent i Cześnik pokrzyżowali sobie nawzajem plany i co byli w stanie poświęcić dla zemsty • podać przykłady przedstawienia motywu zemsty w innych tekstach

	czasie kłótni z Rejentem	to nazwiska znaczące, odwołując się do fragmentów aktu I - wymienić cechy Rejenta ujawnione w scenie rozmowy z mularzami (murarzami) - zgromadzić informacje o Cześniku i Rejencie oraz uporządkować je od najogólniejszych do najbardziej szczegółowych	didaskaliach do sceny 11 aktu IV oraz wyjaśnić znaczenie tego fragmentu utworu dla zrozumienia postaw bohaterów w kolejnych scenach - scharakteryzować stryja Klary na podstawie jego wypowiedzi - porównać Cześnika i Rejenta		kultury
Kształcenie literackie i kulturowe: komedia Komizm i humor w <i>Zemście</i>	- podać przykłady sprzeczności między tym, co mówią postaci utworu, a tym, co robią lub sądzą o innych, i wyjaśnić, czemu służy ukazanie tych sprzeczności - wymienić cechy bohaterów wyśmiane w <i>Zemście</i>	- wyjaśnić, na czym polega komizm sytuacyjny w utworze Aleksandra Fredry - wyjaśnić, co to jest karykatura oraz na czym polega karykaturalne przedstawienie Cześnika i Rejenta	- ocenić, czy w scenie, w której Papkin pragnie złożyć śluby wierności Klarze, styl jego wypowiedzi pasuje do sytuacji - wyjaśnić, na czym polega komizm językowy w scenie pisania listu miłosnego przez Cześnika	- wyjaśnić, jaką rolę w życiu społecznym mogą odgrywać komik, komediopisarz i satyryk - wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy poczuciem humoru w czasach Aleksandra Fredry i współcześnie - napisać wypracowanie na temat: „Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że wśród bohaterów <i>Zemsty</i> nie ma postaci jednoznacznie złych ani jednoznacznie pozytywnych?”	wyjaśnić, czym skutkuje wyśmianie pewnych cech
Kształcenie literackie i kulturowe: komedia o polskim społeczeństwie	- odnaleźć w utworze informacje dotyczące czasu i miejsca akcji oraz ocenić, czy mają one znaczenie dla jego wymowy i interpretacji - wskazać wątek główny i wątki poboczne	- podzielić bohaterów utworu na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych - wyjaśnić, jaką rolę odgrywają w utworze bohaterowie epizodyczni	- zinterpretować tytuł utworu w kontekście całej lektury i wyjaśnić, do czego doprowadziła tytułowa <i>zemsta</i> - sporządzić katalog głównych wad Polaków na podstawie zachowań wszystkich bohaterów utworu - wyjaśnić sens motta utworu - dokonać analizy zakończenia	- wskazać zjawiska krytykowane we współczesnych komediach filmowych o polskim społeczeństwie i wyjaśnić, na czym polega zawarty w nich humor - wytłumaczyć, w jaki sposób plakaty zamieszczone w podręczniku nawiązują do wymowy <i>Zemsty</i>	- wskazać w utworze elementy kultury sarmackiej - porównać treść utworu z jego ekranizacją w reżyserii Andrzeja Wajdy

			<i>Zemsty</i> i wyjaśnić, jakie przesłanie ono niesie wytłumaczyć, do jakich postaw Aleksander Fredro chciał nakłonić Polaków	ocenić, czy diagnoza społeczna Aleksandra Fredry jest ponadczasowa	
Kształcenie literackie i kulturowe: Co wiemy o twórczości Aleksandra Fredry?	odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze
Kształcenie literackie i kulturowe : proza	omówić treść fragmentów tekstu	- scharakteryzować Alicję - omówić relacje pomiędzy Alicją a Klaudią	porównać reakcje bohaterów tekstu na zaistniałą sytuację	wyjaśnić przyczyny buntu Alicji wobec zaistniałej sytuacji	podjąć dyskusję na temat reakcji na niezależne od nas sytuacje
Kształcenie literackie i kulturowe: wiersz	omówić treść wiersza	- przedstawić relacje międzyludzkie i zasady obowiązujące w tytułowych <i>prostych krajach</i> - omówić stosunek podmiotu lirycznego do opisywanej rzeczywistości	- zinterpretować metafory zawierające przymiotnik <i>prosty</i> - omówić funkcję pytań w poznanym wierszu	sformułować przesłanie wiersza	podjąć dyskusję na temat znaczenia i funkcji prostoty
Kształcenie literackie i kulturowe: recenzja	wymienić elementy recenzji	- odróżnić recenzję od sprawozdania - selekcjonować informacje przydatne przy pisaniu recenzji	- stworzyć plan recenzji - ocenić poszczególne elementy recenzji	napisać recenzję wybranego filmu	
Różne odmiany polszczyzny	- wymienić odmiany polszczyzny zależne od odbiorcy i sytuacji - przedstawić cechy	- przedstawić cechy języka ogólnego i języka o ograniczonym zasięgu - uzupełnić tekst	- wskazać wyrazy należące do polszczyzny oficjalnej i polszczyzny nieoficjalnej - wskazać słownictwo	dostosować tekst do sytuacji komunikacyjnej	

	odmian języka: oficjalnej i nieoficjalnej • wymienić odmiany polszczyzny zależne od zasięgu słownictwa	odpowiednimi wyrazami w zależności od kontekstu	należące do języka ogólnego oraz języka o ograniczonym zasięgu		
Słownictwo o ograniczonym zasięgu	• wymienić odmiany języka o ograniczonym zasięgu	• scharakteryzować odmiany języka o ograniczonym zasięgu	• rozpoznać na podstawie słownictwa odmiany języka o ograniczonym zasięgu • wskazać w tekście elementy gwarowe	• przekształcić tekst napisany w środowiskowej odmianie języka w tekst napisany językiem ogólnonarodowym	
Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>komedia, komizm (sytuacyjny, postaci, językowy), różne odmiany polszczyzny, oficjalna odmiana języka, nieoficjalna odmiana języka, kolokwializmy, język ogólnonarodowy, słownictwo o ograniczonym zasięgu, środowiskowe odmiany języka, terytorialne odmiany języka, języki zawodowe, recenzja</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka angielskiego w klasie 7 wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania języka angielskiego dla klas IV–VIII

Autorzy programu: Joanna Stefańska

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
Wiadomości: środki językowe fonetyka ortografia	Uczeń: • zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażeń, • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie, • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela, • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.	Uczeń: • zna część wprowadzonych słów i wyrażeń, • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	Uczeń: • zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.	Uczeń: • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania .* *W świetle obowiązujących przepisów ocena ucznia ma wynikać ze stopnia przyswojenia przez niego treści wynikających z podstawy programowej. Ustalenie wymagań na ocenę celującą należy do nauczyciela, ale muszą one być zgodne z prawem. Jeżeli uczeń wykazuje zainteresowanie poszerzaniem wiedzy, można go za to nagrodzić dodatkowo, ale wiedza wykraczająca poza program nie może być elementem koniecznym do uzyskania oceny celującej - art. 44b ust. 3 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, 2203 i 2361)
Umiejętności	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie – rozumie pojedyncze słowa, • rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie.	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.	

	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, pojedyncze zdania, w formie pisemnej dwa - trzy zdania, - uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur, - uczeń popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są częściowo nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, - uczeń popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia są dość płynne, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i w miarę spójne, - uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury, - uczeń popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, nie zakłócające komunikacji, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne, - uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury, - uczeń popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	
--	---	---	--	---	--

English Class B1, rozdział Starter: Welcome to Woodley Bridge

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 4 -9).	Doskonale zna i stosuje wszystkie słowa, wyrazy i zwroty.

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Wyróżnia się biegłą znajomością struktur gramatycznych.
	1. członkowie rodziny 2. formy spędzania czasu wolnego 3. zainteresowania 4. pomieszczenia i wyposażenie domu 5. zawody i czynności z nimi związane 6. czynności życia codziennego 7. ubrania i dodatki 8. uczucia i emocje 9. kraje, narodowości i języki 10. dane personalne 11. czas <i>Present Simple</i> 12. przysłowki częstotliwości 13. czas <i>Present Continuous</i> 14. konstrukcja <i>there is / there are</i> z określeniami <i>some / any</i> 15. zaimki dzierżawcze i dopełniacz saksoński 16. czas <i>Past Simple</i> dla czasownika <i>to be</i> i czasowników regularnych				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, • udziela podstawowych informacji o sobie, • używając podstawowych zwrotów opisuje pomieszczenia, • używając prostych zwrotów opisuje swoje upodobania i zainteresowania, formy spędzania czasu wolnego oraz czynności życia codziennego, • używając prostych zwrotów opisuje ubrania i dodatki, • używając podstawowych zwrotów opisuje wybrane zawody i czynności z nimi związane, • stosując poznane słownictwo opisuje ludzi i podaje informacje na temat narodowości, • używając prostych zwrotów	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, • szczegółowo opisuje różne pomieszczenia, wyraża opinie na ich temat, • używając	Wypowiedzi pisemne i ustne są złożone, logiczne i spójne. Wypowiedź językowa składa się ze wszystkich części: wstępu, rozwinięcia, uzasadnienia i zakończenia.

		• wyraża swoje uczucia i emocje, stosuje poznane zwroty do opowiadania o wydarzeniach z przeszłości, • korzysta z podręcznika, aby formułować pytania i wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów, • zazwyczaj stosuje poprawny styl wypowiedzi.		poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania i zainteresowania, formy spędzania czasu wolnego oraz czynności życia codziennego, • udziela szczegółowych informacji na temat ubrań i dodatków, określa style, • opisuje różne zawody i szczegółowo opisuje czynności i obowiązki z nimi związane, • szczegółowo opisuje ludzi i podaje informacje na temat narodowości, • swobodnie wyraża swoje uczucia i emocje, • szczegółowo opowiada o wydarzeniach i doświadczeniach z przeszłości, • stosuje właściwy styl wypowiedzi • samodzielnie zadaje pytania w celu uzyskania	
--	--	--	--	---	--

				- informacji, wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
English Class B1, rozdział 1: That's my world					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 10 - 21).	Biegle zna i stosuje wszystkie słowa i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Poprawnie i bezbłędnie stosuje wszystkie struktury natury leksykalno-gramatycznej.
	1. korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych 2. umiejętności i zainteresowania 3. uczucia i emocje 4. media 5. miejsce zamieszkania 6. czynności życia codziennego 7. cechy charakteru 8. formy spędzania czasu wolnego 9. <i>czas Present Simple</i> 10. <i>czas Present Continuous</i> 11. czasowniki z bezokolicznikiem lub konstrukcją <i>gerund</i> 12. czasowniki statyczne				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe,	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na	Uczeń: poprawnie	Uczeń w sposób wyróżniający,

	krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	• zadania na czytanie i słuchanie, opisuje podstawowe urządzenia techniczne i technologie informacyjno-komunikacyjne używając prostych struktur, • opisuje swoje upodobania i wyraża swoje opinie używając prostych struktur, • opowiada o nawykach i przyzwyczajeniach używając bardzo prostych struktur, • wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji, • udziela prostych informacji o sobie, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	• rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo i swobodnie opisuje podstawowe urządzenia techniczne i technologie informacyjno-komunikacyjne, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • używając poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania i zainteresowania oraz wyraża swoje opinie i pyta o opinie innych osób, • udziela szczegółowych informacji na temat swoich nawyków i przyzwyczajzeń, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • wyczerpująco odpowiada na pytania, • zapisuje i przekazuje	swobodny, płynny i złożony dokonuje analizy tekstu czytanego, słuchanego i pisanego.
--	--	---	---	---	---

				ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 1 (e-Panel).					
English Class B1, rozdział 2: Wild nature					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 22 - 33).	Zna i stosuje wszystkie wyrazy i zwroty w sposób biegły i płynny.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Stosuje struktury gramatyczne w sposób poprawny i płynny.
	1. pogoda 2. klęski żywiołowe 3. formy spędzania czasu wolnego 4. podróżowanie 5. konflikty i problemy 6. wycieczki 7. krajobraz 8. korzystanie z podstawowych urządzeń technologicznych 9. czas <i>Past Simple</i> 10. czas <i>Past Continuous</i> 11. czas <i>Present Simple</i> 12. przysłówki i zaimki nieokreślone				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • opisuje pogodę i różne rodzaje klęsk żywiołowych używając podstawowych struktur, • wzorując się na podręczniku w prostych zdaniach opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • wzorując się na podręczniku i używając poznanych zwrotów	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • udziela	Rozwiązuje zadania podając uzasadnienie wyboru. Bezbłędna forma wypowiedzi. Doskonała analiza tekstu.

	umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	• prowadzi krótką rozmowę, opisuje formy spędzania czasu wolnego używając prostych struktur, • wyraża swoje upodobania, opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji, • udziela prostych informacji o ulubionych miejscach, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	szczegółowych informacji na temat pogody, różnych zjawisk atmosferycznych oraz rodzajów klęsk żywiołowych z uwzględnieniem problemów dotyczących jego miejsca zamieszkania, • szczegółowo opowiada o wydarzeniach i doświadczeniach z przeszłości, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, • używając poznanych zwrotów opisuje formy spędzania czasu wolnego, • swobodnie wyraża swoje upodobania, opinie, uczucia i emocje używając poznanych konstrukcji, • podaje szczegóły na	
--	---	--	---	---	--

				temat różnych miejsc, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 2 (e-Panel).					
English Class B1, rozdział 3: The taste test					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 34 - 47).	Bezbłędnie zna i stosuje wszystkie wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Zna i stosuje struktury gramatyczne w sposób poprawny i biegły.
	1. artykuły spożywcze 2. styl życia 3. posiłki i ich przygotowanie 4. kupowanie jedzenia w restauracji 5. nawyki żywieniowe 6. czas <i>Present Perfect</i> z <i>never / ever / just / already / yet / for / since</i> 7. kolokacje z czasownikami <i>make</i> i <i>do</i>				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • opisuje artykuły spożywcze używając prostych struktur i prostych zwrotów, • opisuje znane programy kulinarne używając prostych struktur, • udziela prostych informacji na temat przygotowania posiłków, • wyraża opinie, uczucia i emocje	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia • używając poznanych	Analiza tekstu jest złożona i posiada uzasadnienie.

	dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	• używając prostych konstrukcji, opisuje swoje doświadczenia • używając prostych struktur, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	zwrotów opisuje artykuły spożywcze oraz miejsca, w których można je nabyć, • szczegółowo opisuje znane i ulubione programy kulinarne, uzasadnia swój wybór, • podaje szczegóły na temat przygotowania posiłków i swoich ulubionych potraw, • swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje używając poznanych konstrukcji, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • szczegółowo opisuje swoje doświadczenia , • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i	
--	--	---	--	---	--

				wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 3 (e-Panel).					
English Class B1, rozdział 4: Curtain up!					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 48 - 59).	Biegle zna i stosuje wszystkie wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje struktury gramatyczne.
	1. kultura 2. dziedziny kultury 3. rodzaje filmów 4. uczestnictwo w kulturze 5. życie społeczne 6. formy spędzania czasu wolnego 7. wydarzenia i uroczystości w różnych krajach 8. przysłowki opisujące ludzi 9. czas <i>Present Simple</i> 10. stopniowanie przymiotników 11. określenia ilości <i>some, any, much, many, (a) few, (a) little, a lot of, lots of</i> 12. przysłowki sposobu				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • opisuje ulubione programy telewizyjne, • udziela prostych informacji o swoich obowiązkach, • wyraża swoje upodobania używając prostych konstrukcji, • korzystając z tekstu w podręczniku opisuje tradycyjne stroje z różnych krajów, • prostym językiem wypowiada się na temat organizacji	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo opisuje ulubione programy	Wypowiedzi pisemne i ustne są na wysokim poziomie merytorycznym.

	pomocą innych osób.	• uroczystości, prowadzi rozmowę stosując proste zwroty, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje wzorując się na podręczniku, • prostymi słowami opisuje ulubioną potrawę i sposób jej przygotowania, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	umożliwiającym dobrą komunikację.	telewizyjne, uzasadnia swój wybór, • udziela szczegółowych informacji o swoich upodobaniach dotyczących form rozrywki, • szczegółowo opisuje wybrane stroje tradycyjne z różnych państw, • podaje szczegóły dotyczące organizacji różnych uroczystości, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje używając wszystkich poznanych zwrotów, • szczegółowo opisuje swoją ulubioną potrawę i podaje dokładny przepis na jej wykonanie, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i	
--	---------------------	---	-----------------------------------	---	--

				przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 4 (e-Panel).					
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z pierwszego semestru.					
English Class B1, rozdział 5: The big match!					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 60 - 71).	Biegłe zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Stosuje poznane struktury gramatyczne w sposób złożony.
	1. dyscypliny sportowe 2. obiekty sportowe 3. sprzęt sportowy 4. uprawianie sportu 5. imprezy sportowe 6. formy spędzania czasu wolnego 7. korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych 8. czas <i>Present Simple</i> do opisywania dyscyplin sportowych 9. różne sposoby wyrażania przyszłości 10. pierwszy tryb warunkowy				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • używając prostych struktur opisuje dyscypliny sportowe i obiekty służące do ich uprawiania, • opisuje imprezy sportowe i prostym językiem wyraża opinie na ich temat,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia,	Wypowiedzi pisemne i ustne są spójne, biegłe i bezbłędne.

	w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	• udziela prostych informacji o swoich intencjach i planach na przyszłość, • używając prostych zwrotów opisuje wydarzenia sportowe, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	• używając poznanych zwrotów opisuje różnorodne dyscypliny sportowe i obiekty służące do ich uprawiania, • szczegółowo opisuje wybrane imprezy sportowe, wyraża opinie na ich temati oraz zadaje szczegółowe pytania na temat opinii innych osób, • udziela szczegółowych informacji o swoich intencjach i planach na przyszłość, • swobodnie i szczegółowo opisuje wydarzenia sportowe, wyraża opinie na ich temat, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
--	--	---	---	---	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 5 (e-Panel).

English Class B1, rozdział 6: See the world!

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 72 – 85).	W sposób biegły i płynny zna i stosuje wszystkie wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne.
	1. podróżowanie i turystyka 2. zwiedzanie 3. orientacja w terenie 4. wycieczki 5. baza noclegowa 6. styl życia 7. dyscypliny sportowe 8. obiekty sportowe 9. imprezy sportowe 10. uprawianie sportu 11. czas <i>Present Simple</i> i <i>Past Simple</i> do opisu doświadczeń związanych z podróżowaniem 12. czasowniki modalne <i>must, have to, ought to, should</i> do wyrażania nakazów, zakazów i udzielania rad 13. czasowników modalnych <i>must, could, might / may, can't</i> do wyrażania spekulacji 14. zdania podrzędne okolicznikowe czasu				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • opisuje różne rodzaje wyjazdów, • opisuje zagadnienia związane z podróżowaniem, przedstawia krótko swoje plany i przygotowania do wyjazdów, • używając zwrotów z podręcznika proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca, prosi o radę i udziela rady, nakazuje, zakazuje, • opisuje różne bazy noclegowe,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo opisuje różne rodzaje wyjazdów oraz doświadczenia	Wypowiedzi pisemne i ustne są na wysokim poziomie merytorycznym, są spójne, złożone, szczegółowe i posiadają uzasadnienie.

		• prostym językiem opisuje miejsca, które warto zwiedzić, wyraża proste opinie na ich temat, • krótko opisuje problemy związane z podróżowaniem, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	komunikację.	z nimi związane, • szczegółowo opisuje zagadnienia związane z podróżowaniem, przedstawia swoje plany związane z podróżowaniem i przygotowania do wyjazdów, • swobodnie prowadzi rozmowę, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca, prosi o radę i udziela rady, nakazuje, zakazuje używając wszystkich poznanych zwrotów, • udziela szczegółowych informacji na temat różnych baz noclegowych, wyraża opinie na ich temat, • szczegółowo opisuje miejsca, które warto zwiedzić, wyraża i uzasadnia swoje opinie	
--	--	--	--------------	---	--

				na ich temat, pyta o opinie innych osób, • prowadzi i podtrzymuje rozmowę, prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie interesujących zagadnień, • opisuje problemy związane z podróżowanie m, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
--	--	--	--	--	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 6 (e-Panel).

English Class B1, rozdział 7: Getting to know you

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 86 - 97).	Wspaniale zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Bezbłędnie stosuje struktury gramatyczne.

	1. członkowie rodziny 2. cechy charakteru 3. uczucia i emocje 4. rodzina i przyjaciele 5. konflikty i problemy 6. święta i uroczystości rodzinne 7. wydarzenia – Dzień Przyjaźni 8. dom i jego okolica 9. wygląd zewnętrzny 10. miejsce zamieszkania 11. przeprowadzka 12. czas <i>Present Simple</i> do opisu relacji między członkami rodziny 13. drugi tryb warunkowy 14. czas <i>Present Simple</i> i <i>Past Simple</i> do przedstawiania wydarzeń 15. zdania względne definiujące 16. różne znaczenia czasownika <i>get</i> 17. czas <i>Present Continuous</i> do opisu zdjęć				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • udziela prostych informacji na temat członków swojej rodziny oraz krótko ich opisuje, • prostymi słowami opisuje ulubione uroczystości rodzinne, • opisuje różne miejsca zamieszkania używając prostych zwrotów, • używając prostych zwrotów opisuje osoby na zdjęciach, • opowiada o swoich doświadczeniach związanych z przyjaźnią używając prostych konstrukcji, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • udziela szczegółowych informacji na temat członków swojej rodziny, uzyskuje i udziela informacji o innych osobach, • udziela szczegółowych informacji na temat swoich ulubionych uroczystości rodzinnych, wyraża i	Wypowiedzi ustne i pisemne są złożone i pełne, nie zawierają błędów leksykalno-gramatycznych.

				uzasadnia swoje opinie, • szczegółowo opisuje różne miejsca zamieszkania używając poznanych zwrotów, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę na temat osób na zdjęciach, uzyskuje i przekazuje informacje na ich temat, • swobodnie i szczegółowo opisuje swoje doświadczenia związane z przyjaźnią, • wyraża opinie stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 7 (e-Panel).					
English Class B1, rozdział 8: No time for crime					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 98 – 109).	Doskonale zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy i zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Biegle stosuje struktury gramatyczne.
	1. rodzaje zbrodni 2. przestępcy 3. prawo 4. zainteresowania 5. rozwiązywanie zagadek kryminalnych 6. opisywanie umiejętności 7. filmy 8. styl życia 9. media społecznościowe 10. zjawiska społeczne – przestępstwa 11. cechy charakteru 12. formy spędzania czasu wolnego 13. czas <i>Past Simple</i> i <i>Past Continuous</i> do zdarzeń z przeszłości 14. strona bierna dla czasu <i>Present Simple</i> i <i>Past Simple</i> 15. konstrukcja <i>have / get something done</i> 16. przedrostki negatywne przed przymiownikami				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • opisuje zabawne zdarzenia z przeszłości używając prostych zwrotów, • opisuje wybrany film detektywistyczny, • używając prostych zdań opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji, • krótko opisuje swój styl życia używając prostych zwrotów, • opisuje zagadnienia związane z przestępstwami i wykorzystaniem mediów	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • udziela szczegółowych informacji na temat wybranego filmu detektywistycznego,	Wypowiedzi pisemne i ustne są wyróżniające, szczegółowe, złożone i poprawne.

		społecznościowych wykorzystując tekst z podręcznika, • opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje używając prostych struktur, • używając prostych zwrotów opisuje cechy charakteru, • proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca używając podstawowych zwrotów, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		• swobodnie i szczegółowo opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, • opisuje swój styl życia podając szczegóły i wyjaśnienia, • szczegółowo opisuje zagadnienia związane z przestępstwami i wykorzystaniem mediów społecznościowych, • używając poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje, stosuje właściwe zwroty, • podaje szczegóły na temat cech charakteru, • prowadzi i podtrzymuje rozmowę, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje,	
--	--	---	--	---	--

				zachęca używając poznane zwroty, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (e-Panel).					
English Class B1, rozdział 9: Think outside the box					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 110 – 125).	Bezbłędnie zna i stosuje wszystkie wyrazy oraz zwroty.
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale wykorzystuje poznane struktury gramatyczne.

	1. cechy charakteru 2. edukacja 3. przedmioty nauczania 4. uczenie się 5. zajęcia pozalekcyjne 6. zdobywanie certyfikatów 7. umiejętności i zainteresowania 8. uczucia i emocje 9. dane personalne 10. wymiana uczniowska 11. podróżowanie i turystyka 12. wydarzenia 13. szkoły alternatywne 14. czas <i>Present Simple</i> 15. kolejność słów w pytaniach 16. słowa pytające 17. kolokacje z czasownikami <i>take</i> i <i>make</i> 18. różnorodne czasy gramatyczne				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, używając prostych zwrotów opisuje cechy charakteru, • opowiada o doświadczeniach z przeszłości i teraźniejszości używając podstawowych zwrotów, • udziela podstawowych informacji o zmianach w edukacji, opowiada o swoich doświadczeniach, • opowiada o szkole i nauczycielach używając prostego słownictwa, • używając prostych zwrotów opisuje swoje uczucia i emocje, • nawiązuje kontakty towarzyskie, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • używając poznanych zwrotów opisuje cechy charakteru, • przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, • swobodnie i szczegółowo opowiada o doświadczeniach z przeszłości i	Wypowiedzi pisemne i ustne są płynne, złożone i bezbłędne.

				teraźniejszości używając poznanych zwrotów, • swobodnie i szczegółowo opowiada o szkole i nauczycielach, wyraża i uzasadnia swoje opinie, • udziela szczegółowych informacji na temat swoich uczuć i emocji, • swobodnie nawiązuje kontakty towarzyskie, prowadzi i podtrzymuje rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych wysłuchanych tekstów.	
--	--	--	--	---	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Język hiszpański – klasa VII

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka hiszpańskiego** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania:

Tytuł programu: *Program nauczania języka hiszpańskiego EXPLORA, dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej, wyd. Draco*

Autor programu: Karolina Hadło, Katarzyna Palonka

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Rozdział 1	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; - zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne:	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; - stosuje regularne oraz nieregularne struktury porównawcze – samodzielnie lub z pomocą	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: - rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku) - stara się samodzielnie	Uczeń: - rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku) - z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając

		◦ czasowniki <i>gustar, encantar, odiar, detestar</i> ◦ zaimki dopełnienia dalszego ◦ struktury porównawcze ◦ porównania nieregularne; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje; • samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie.	nauczyciela lub plansz czy „wzorów”.	rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • wyraża swoje preferencje, a także preferencje innych osób, stosuje formy <i>gustar, encantar, detestar</i>; • potrafi nazwać odczucia i stany emocjonalne; • zna i stara się poprawnie stosować struktury porównawcze; • odpowiednio reaguje na polecenia.	wybrane informacje ogólne, • potrafi podać podstawowe informacje o sobie, • mówi o swoich preferencjach, korzystając z poznanych form gramatycznych (<i>gustar, encantar</i>).
Rozdział 2	Uczeń spełnia wymagania	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a	Uczeń:

	na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne z rozdziału; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje; • samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie; • potrafi wcielić się w rolę sprzedawcy lub klienta (scenki w sklepie).	ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • w większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje; • zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z rozdziału: ◦ czasowniki <i>llevar, ponerse i vestirse</i>, ◦ przymiotniki i zaimki wskazujące,	ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ wyrażanie opinii, ◦ zapraszanie na wydarzenie; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • określa położenie	• rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (ubrania, kolory, formy płatności, sklepy i produkty), • zna liczebniki w zakresie 2 000 000, • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów w z podręcznika: ◦ opis ubioru, ◦ dialog w sklepie, ◦ wyrażanie opinii; • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie
--	--	--	---	--	---

			◦ zgodność rodzaju i liczby.	przedmiotu.	ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
Rozdział 3	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cehuje się samodzielnoś cią pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z rozdziału, • opowiada o swoim codziennym dniu: czynności, obowiązki.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ czas teraźniejszy <i>presente de indicativo</i>, ◦ struktura <i>soler</i> + bezokol.; ◦ czas przeszły <i>pretérito</i>	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: czynności dnia codziennego, miejsce pracy, zawody, obowiązki domowe. • stara się konstruować zdania w czasie teraźniejszym; • stara się (z pomocą nauczyciela lub wzorów odmiany) tworzyć zdania z wykorzystaniem czasu przeszłego <i>pret. perfecto</i>; • z pomocą

				<i>perfecto</i> i określniki tego czasu; ◦ imiesłowy regularne i nieregularne; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.	nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
Rozdział 4	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia form gramatycznych	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna niektóre formy i zasady użycia	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: środki transportu, turystyka i podróżowanie, miejsca w mieście, • zna niektóre formy i zasady użycia

	stopniu trudności.	poprawnie poznane formy gramatyczne; poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.	wymienionych ww wymaganiach na oceny niższe, stara się je poprawnie stosować; - potrafi odegrać scenkę na stacji kolejowej, kupić bilet; - odmienia i poprawnie używa czasownika nieregularnego <i>preferir</i>.	form gramatycznych; - opowiada o swoich preferencjach, stosuje formę <i>prefiero [wolę]</i>; - stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.	form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów w z podręcznika: - czasownik <i>ir</i>, - przyimki A, DE, EN, - porównania, - struktura <i>ir a</i> + bezokolicznik; - z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
--	--------------------	--	--	---	--

Ocenę niedostateczną semestralną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z muzyki w **klasie siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: **Program nauczania ogólnego muzyki w klasach 4-7 szkoły podstawowej "Lekcja muzyki"**

Autor programu: **Monika Gromek, Grażyna Kilbach**

Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli:

- posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych
melodie z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach muzycznych oraz konkursach
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do
wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki,
- jest zawsze przygotowany do zajęć,
- jest aktywny na lekcjach,

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek

przewidzianych w programie nauczania,

- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych

większość melodii przewidzianych w programie nauczania,

- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,

- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie co oznaczają,

- ma szeroką wiedzę na temat omawianych epok z historii muzyki oraz twórczości kompozytorów,

- zna cechy charakterystyczne i potrafi rozpoznać omawiane gatunki muzyki rozrywkowej oraz techniki wokalne,

- ma bardzo dobrą wiedzę na temat omawianych form muzycznych,

- jest aktywny na lekcjach,

- jest zawsze przygotowany do zajęć,

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa większość piosenek

przewidzianych w programie nauczania,

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi zagrać na instrumentach melodycznych

większość melodii przewidzianych w programie nauczania,

- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,

- zna najważniejsze informacje na temat omawianych epok z historii muzyki oraz twórczości kompozytorów,

- zna większość cech charakterystycznych omawianych gatunków muzyki rozrywkowej oraz technik wokalnych,

- zna najważniejsze informacje na temat omawianych form muzycznych,

- jest aktywny i zazwyczaj przygotowany do zajęć,

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- ma minimalną wiedzę na temat omawianych gatunków muzyki rozrywkowej, form muzycznych oraz technik wokalnych,
- ma minimalną wiedzę na temat omawianych epok z historii muzyki, oraz twórczości kompozytorów,

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą na temat omawianych epok z historii muzyki, form muzycznych, gatunków muzyki rozrywkowej, technik wokalnych oraz twórczości kompozytorów,

- najprostsze polecenia wykonuje z pomocą nauczyciela,

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z PLASTYKI w klasie SIÓDMEJ wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu Program nauczania plastyki „Do dzieła!” Klasa VII

Autor programu

Bożena Ozga-Morawska

Adaptacja do podstawy programowej z 2014 r.: Ewa Kozyra

Adaptacja do podstawy programowej z 2017 r.: Marta Ipczyńska, Natalia Mrozkowiak

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
ABC SZTUKI	- określa, co odróżnia sztukę współczesną od sztuki tradycyjnej, - wyjaśnia, na czym polega rola artysty w kulturze współczesnej, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę	- charakteryzuje sztukę współczesną, - wymienia przykładowe formy dzieł sztuki współczesnej, - wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę	- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z małą pomocą nauczyciela	- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z pomocą nauczyciela	- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z dużą pomocą nauczyciela
NOWOCZESNE DZIEDZINY SZTUKI	- wyjaśnia terminy związane z poznanymi nurtami, - rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki poszczególnych nurtów i wskazuje różnice między nimi, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- sytuuje sztukę nowoczesną w czasie, - wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami, - podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów, - wymienia twórców i przykłady dzieł sztuki z poszczególnych kierunków, - opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę inspirowaną twórczością artystów z początku XXw	- wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami, - podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów, - opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	- opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, =Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	- zna pojęcie sztuka współczesna -Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
NOWOCZESNE DZIEDZINY SZTUKI – FILM, –	- charakteryzuje fotografię jako dziedzinę	-- wyjaśnia podstawowe terminy związane z	- wyjaśnia podstawowe terminy związane z	- wymienia zastosowania	- podaje tematy fotografii,

FOTOGRAFIA	sztuk wizualnych, - omawia rodzaje fotografii i wskazuje różnice między nimi, - wyjaśnia, kim jest fotografik, - charakteryzuje film jako dziedzinę sztuk audiowizualnych, - wskazuje przykład zastosowania środków wyrazu filmu w dziele omówionym na lekcji lub w podręczniku, Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę fotograficzną	fotografią, - wylicza rodzaje fotografii, - wymienia zastosowania fotografii, - podaje tematy fotografii, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	fotografią, - wylicza rodzaje fotografii, - wymienia zastosowania fotografii, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	fotografii, - podaje tematy fotografii, Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
ASAMBLAŻ I INSTALACJA	- wyjaśnia, w jaki sposób artyści nadają nowe znaczenie przedmiotom codziennego użytku, - omawia sposoby aranżowania przestrzeni na potrzeby działań artystycznych, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, - wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej, - opisuje wybrany asamblaż lub wskazaną instalację, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, - wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	wyjaśnia, czym są asamblaż, Nie potrafi jednak samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
HAPPENING I PERFORMANCE	- omawia różnice między happeningiem, performance'em i teatrem, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wyjaśnia, czym są happening i performance, - podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach happeningu i performance'u, - omawia rolę artysty i odbiorcy w happeningu i performansie, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	-- wyjaśnia, czym są happening i performance, - podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach happeningu i performance'u, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	--- wyjaśnia, czym są happening i performance, -Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	--- wyjaśnia, czym są happening i performance,
NOWE MEDIA W SZTUCE	Kreatywnie, według własnego pomysłu	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać

	wykonuje pracę plastyczną		pomocą nauczyciela pracę na określony temat.		pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
ANALIZA DZIEŁ SZTUKI	Kreatywnie, własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
TWORZENIE Z NATURY- MARTWA NATURA	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
PEJZAŻ	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
PORTRET	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z historii w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: „Wczoraj i dziś” program nauczania historii w klasach 4–8 szkoły podstawowej

Autor programu: dr Tomasz Maćkowski

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Kongres wiedeński	1. Początek kongresu 2. „Sto dni” Napoleona 3. Postanowienia kongresu 4. Zmiany granic w Europie 5. Święte Przymierze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815) – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815) – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich	Uczeń: – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda, Klemensa von Metternicha – omawia przebieg „stu dni” Napoleona – przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza	Uczeń: – identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza – przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza	Uczeń: – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński – ocenia działalność Świętego Przymierza
Tajemnice sprzed wieków	1. Dlaczego Wiedeń?		Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego	Uczeń: – opisuje przebieg	Uczeń: – przedstawia	Uczeń: – ocenia rolę

– Jak obradował kongres w Wiedniu?	2. Przebieg obrad 3. Główni bohaterowie wiedeńscy		Wiedeń stał się miejscem obrad kongresu	obrad kongresu wiedeńskiego – charakteryzuje głównych uczestników kongresu	znaczenie regulaminu dyplomatycznego – wyjaśnia rolę kongresu wiedeńskiego w procesie likwidacji niewolnictwa	kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy
2. Rewolucja przemysłowa	1. Narodziny przemysłu 2. Rewolucja przemysłowa na świecie 3. Maszyna parowa i jej zastosowanie 4. Narodziny elektrotechniki 5. Skutki rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763) – identyfikuje postać Jamesa Watta – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariats – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a, George’a Stephensona – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji	Uczeń: – zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837) – identyfikuje postać Michaela Faradaya – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia – zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866) – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji – wyjaśnia znaczenie wynaleźienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji	Uczeń: – identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wheatstone’a, Thomasa Davenporta – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – opisuje sposób działania maszyny parowej – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

3. Nowe idee polityczne	1. Liberalizm 2. Konserwatyzm 3. Idee narodowe 4. Początki ruchu robotniczego 5. Czartyzm 6. Socjalizm i komunizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy – identyfikuje postać Adama Smitha	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe – identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu	Uczeń: – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster – zna daty: ruchu czartystów (1836–1848) – opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
4. Przeciwno Świątemu Przymierzu	1. Walka z ładem wiedeńskim 2. Niepodległość Grecji 3. Początek Wiosny Ludów 4. Wystąpienia w Niemczech i Austrii 5. Parlament frankfurcki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849) – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki – zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848)	Uczeń: – zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety – zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania dekabryistów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii	Uczeń: – przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich – omawia rolę parlamentu

	6. Powstanie węgierskie 7. Wiosna Ludów we Włoszech 8. Wojna krymska	przyczyny Wiosny Ludów	– identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I – wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w. – przedstawia przyczyny i przejawy walki z łańcem wiedeńskim – przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856) – identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską – omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji – wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej	(1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848) – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	1. Podział ziem polskich 2. Rzeczpospolita	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu protektorat	Uczeń: – zna datę otwarcia Zakładu Narodowego	Uczeń – zna datę wprowadzenia

	Krakowska 3. Wielkie Księstwo Poznańskie 4. Sytuacja gospodarcza w zaborze pruskim – podstawy nowoczesności 5. Sytuacja gospodarcza w zaborze austriackim 6. Kultura i oświata	– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815) – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim	– zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848) – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego – opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824) – identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim	im. Ossolińskich we Lwowie (1817) – wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami – przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji	obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
2. W Królestwie Polskim	1. Konstytucja Królestwa Polskiego 2. Namiestnik i wielki książę 3. Gospodarka Królestwa Polskiego 4. Kultura i edukacja	Uczeń: – zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815) – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego – wskazuje na mapie zasięg Królestwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja – zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych (1828) – identyfikuje postacie:	Uczeń: – zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie	Uczeń: – zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszan (1820) – identyfikuje postacie: Stanisława	Uczeń: – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną

	pod zaborem rosyjskim 5. Opozycja legalna w Królestwie Polskim 6. Tajne spiski i organizacje	Polskiego – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego	Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego – opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim – omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele	Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828) – identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim – przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego – przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim	Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana – wskazuje na mapie Kanał Augustowski – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty – charakteryzuje działalność kulturalno–oświatową Polaków na ziemiach zabranych – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności – opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych	w Królestwie Polskim – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej
3. Powstanie listopadowe	1. Wybuch powstania 2. Od negocjacji do detronizacji 3. Wojna polsko–rosyjska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa – zna daty: wybuchu powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja – zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania	Uczeń: – zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830), – identyfikuje	Uczeń: – zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod	Uczeń: – identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda

	4. Wodzowie powstania listopadowego 5. Walki poza Królestwem	listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko–rosyjskiej (II–X 1831) – identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego – wymienia przyczyny powstania listopadowego	unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831) – identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego	postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza – wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830–1831 – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko–rosyjskiej – opisuje przebieg wojny polsko–rosyjskiej	Igania i Boremlem (IV 1831) – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim	– ocenia postawy wodzów powstania listopadowego – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia
Tajemnice sprzed wieków – Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się	1. Dlaczego Polacy byli bez szans? 2. Wydarzenia w Belwederze 3. Co zmieniłaby śmierć		Uczeń: – przedstawia oceny historyków dotyczące szans powstania listopadowego	Uczeń: – opisuje zamach na wielkiego księcia Konstantego – porównuje siły militarne Rosji i powstańców	Uczeń: – podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się	Uczeń: – ocenia skutki zamachu na wielkiego księcia Konstantego

sukcesem?	wielkiego księcia Konstantego? 4. Jaką liczbę żołnierzy mogli wystawić Rosjanie? 5. Jakie błędy popełnili dowódcy?			– wskazuje błędy dowódców powstania	sukcesem	
4. Wielka Emigracja	1. Ucieczka przed represjami 2. Stronnictwa polityczne na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji – wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji – wymienia formy działalności Polaków na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: katorga, amnestia – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtel Lambert (1833) – przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego	Uczeń: – zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana – wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego	Uczeń: – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji – ocenia działalność Polaków na emigracji

				– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert	– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego	
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	1. Represje po upadku powstania listopadowego 2. Królestwo Polskie w cieniu Cytadeli 3. Represje w zaborze pruskim 4. Działalność spiskowa 5. Powstanie krakowskie 6. Rabacja galicyjska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja – zna datę wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846) – wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego – wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja – zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846) – identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli – charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny, – zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846) – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego – wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie	Uczeń: – zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847) – identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamieńskiego – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim – charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w. – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego	Uczeń: – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego – ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego
6. Wiosna	1. Nastroje w	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Ludów na ziemiach polskich	Wielkopolsce na początku 1848 roku 2. Powstanie w Wielkopolsce 3. W obronie polskości na Warmii, Mazurach i Śląsku 4. Sytuacja w Galicji 5. Ukraiński ruch narodowy 6. <i>Za waszą i naszą wolność</i>	– identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.	– zna daty: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848) – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji	– zna daty: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848), – identyfikuje postacie: Franza von Stadiona, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego – charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie	– wyjaśnia znaczenie terminu serwituty – zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848) – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smołki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku	– wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu
7. Kultura polska doby romantyzmu	1. Kultura polska 2. po utracie niepodległości 3. Narodziny romantyzmu 4. Polski mesjanizm 5. Początki badań historii Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina – wymienia poglądy romantyków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm – identyfikuje postać Joachima Lelewela – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami – przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm – wyjaśnia, czym był polski mesjanizm	Uczeń: – zna datę opublikowania ballady <i>Romantyczność</i> Adama Mickiewicza – identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości	Uczeń: – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II						

ROZDZIAŁ III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	1. Rozwój Stanów Zjednoczonych 2. Podział na Północ i Południe 3. Przyczyny wojny secesyjnej 4. Wojna secesyjna 5. Stany Zjednoczone po wojnie secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863) – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalanej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) – omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe – opisuje przebieg wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa	Uczeń: – zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861) – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa	Uczeń: – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych – ocenia skutki wojny secesyjnej
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	1. Dwie koncepcje	Uczeń: – zna daty: powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – zna daty: powstania	Uczeń: – ocenia rolę Ottona

	zjednoczenia Włoch 2. Piemont 3. Zjednoczenie Włoch 4. Powstanie Królestwa Włoskiego 5. Polityka Prus 6. Wojny Prus z Danią i Austrią 7. Wojna z Francją 8. Komuna Paryska 9. Polacy w Komunie Paryskiej	Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871) – identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldiego, Ottona von Bismarcka – wymienia etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy	terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, <i>risorgimento</i> – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko–pruskiej (1870–1871) – identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi – omawia etapy jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko–pruskiej – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck	terminu komunardzi – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno–niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III–V 1871) – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – omawia koncepcje zjednoczenia Włoch – opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch – przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec	Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro–Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego – wskazuje okoliczności	von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw – dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec
--	---	---	---	---	---	---

				– omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej	powstania Czerwonego Krzyża – wyjaśnia okoliczności powstania Austro–Węgier – przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej	
3. Kolonializm w XIX wieku	1. Przyczyny ekspansji kolonialnej 2. Kolonizacja Afryki 3. Polityka kolonialna w Azji 4. Skutki polityki kolonialnej 5. Brytyjskie imperium kolonialne 6. Konflikty kolonialne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm – identyfikuje postać królowej Wiktorii – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska – zna datę otwarcia Japonii na świat (1854) – identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa – wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w. – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych	Uczeń: – zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881) – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej – charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii	Uczeń: – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw

4. Rozwój nowych ruchów politycznych	1. W stronę demokracji 2. Socjaliści i anarchiści 3. Nowe ideologie 4. Emancypacja kobiet 5. Prawa wyborcze dla kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII – przedstawia założenia programowe socjalistów – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji – wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, syjonizm – zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) – przedstawia cele i metody działania anarchistów – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści – zna datę ustanowienia 1 maja Świątem Pracy (1889) – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia	Uczeń: – porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie – ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego – ocenia metody stosowane przez anarchistów – ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne	1. Rozwój nauk przyrodniczych 2. Rozwój medycyny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja – zna daty:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość	Uczeń: – zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wściekliźnie (1885),	Uczeń: – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków

	i higieny 3. Rozwój komunikacji i transportu 4. Nowe środki transportu 5. Życie codzienne	– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej–Curie – wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne	ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej–Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynależenia telefonu (1876) – identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwisa Edisona, Alexandra Grahama Bella – przedstawia założenia teorii ewolucji – omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu	– zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynależenia gramofonu (1887) – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.	odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903) – identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.	transportu – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji
6. Kultura przełomu XIX i XX wieku	1. Literatura i prasa 2. Sztuka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kultura	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: realizm,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu historyzm	Uczeń: – zna datę pierwszej wystawy	Uczeń: – ocenia znaczenie kina dla rozwoju

	i architektura 3. Kultura masowa 4. Upowszechnienie sportu	masowa, pozytywizm, impresjonizm – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej	naturalizm, secesja – identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickens’a, Juliusza Verne’a, Lwa Tolstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów – wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie	– zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896) – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina – wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	impresjonistów (1874) – wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futurizm – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.	kultury masowej – ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
Tajemnice sprzed wieków – Kim byli impresjoniści?	1. Salon Odrzuconych 2. Impresjoniści na dworcu kolejowym 3. <i>Impresja – wschód słońca</i>		Uczeń: – wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego	Uczeń: – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie <i>impresjoniści</i> – określa tematykę dzieł impresjonistów	Uczeń: – przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych	Uczeń: – wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w.
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III						

ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym	1. Praca organiczna 2. Zabór austriacki po Wiośnie Ludów 3. Odwilż posewastopolska 4. „Czerwoni” i „biali” 5. Przyczyny powstania styczniowego 6. „Rewolucja moralna” w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna – zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego – wymienia założenia pracy organicznej – określa przyczyny powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja – zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861) – identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej – wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska – zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego – przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna” – zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858) – identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”	Uczeń: – ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
--	---	---	--	---	---	---

2. Powstanie styczniowe	1. Wybuch powstania 2. Przebieg powstania 3. Powstańcy styczniowi 4. Upadek powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864) – identyfikuje postać Romualda Traugutta – wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy – zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864) – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego – charakteryzuje przebieg walk powstańczych – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy – zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Teodora Berga – wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych – omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego – charakteryzuje politykę władz powstańczych – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne – zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863) – identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke–Bosaka, Stanisława Brzóska – przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego	Uczeń: – ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
-------------------------	--	---	--	---	--	---

3. Represje po powstaniu styczniowym	1. Represje po upadku powstania styczniowego 2. Rusyfikacja 3. Walka z polskim Kościołem 4. Polacy na zesłaniu 5. Powstanie zabajkalskie 6. Postawy wobec rusyfikacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści – wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego – przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska” – identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina – przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego – charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm – zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862) – identyfikuje postać Michaiła Murawjowa – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem – charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Latający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał–gubernator – zna datę powstania zabajkalskiego (1866) – omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu	Uczeń: – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
4. W zaborze pruskim i austriackim	1. Germanizacja i kulturkampf 2. Antypolska polityka władz 3. Walka Polaków z germanizacją 4. Autonomia galicyjska 5. Stańczycy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901) – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały – charakteryzuje politykę germanizacji – przedstawia postawy Polaków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie, – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906) – identyfikuje postać Marii Konopnickiej – wyjaśnia, na czym polegała polityka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata – zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedyńskiego języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886), – identyfikuje postacie: Mieczysława	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy – zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908) – identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka – przedstawia	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego – ocenia poglądy stańczyków na problem polskich

		wobec germanizacji	kulturkampfu – opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji	Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego – przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu – omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji	okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy	powstań narodowych
5. Rozwój gospodarczy ziem polskich	1. Przemiany gospodarcze ziem zaboru rosyjskiego 2. Pod panowaniem pruskim 3. Gospodarka Galicji 4. Łódź wielko-przemysłowa 5. Przemiany społeczne na ziemiach polskich 6. Asymilacja Żydów 7. Przemiany cywilizacyjne na ziemiach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864) – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w. – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemieństwo – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851) – identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – omawia rozwój	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848) – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka – przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim – omawia rozwój	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: haskale, serwituty, famuły – zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910) – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami

	polskich		przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	Łodzi jako miasta przemysłowego – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki		
6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich	1. Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich 2. Ruch narodowy 3. Rozwój ruchu ludowego	Uczeń: – zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego – przedstawia cele ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: endencja, internacjonalizm – identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich – charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski – zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895) – identyfikuje postacie Stanisława Stojałowskiego,	Uczeń: – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

		narodowego i ludowego – wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego	– charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym – omawia założenia programowe ruchu narodowego – charakteryzuje program ruchu ludowego	socjalistycznym – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji	Marii i Bolesława Wysłówchów – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL	
7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku	1. Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich 2. Powstanie łódzkie 3. Działalność polskich partii politycznych 4. Skutki rewolucji 5. Działania organizacji bojowej PPS 6. Orientacje polityczne Polaków na początku XX wieku	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, – zna datę rewolucji 1905–1907 – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna – zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego – wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny – zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Niepodległościowych (1912) – wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905–1907 – omawia przebieg	Uczeń: – zna daty: podziału na PPS–Frakcję Rewolucyjną i PPS–Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867) – identyfikuje postać Józefa Mireckiego – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	Uczeń: – ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907 – ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego

	7. Organizacje niepodległościowe		– przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim – przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami	powstania łódzkiego – opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907 – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.		
Tajemnice sprzed wieków – Jak działała Organizacja Bojowa PPS?	1. Pierwsze wystąpienie zbrojne 2. Broń 3. Rozwój Organizacji Bojowej PPS 4. Jak uwolniono więźniów politycznych? 5. Akcja czterech premierów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS	Uczeń: – zna datę powstania Organizacji Bojowej PPS (1904) – opisuje udział Organizacji Bojowej PPS w rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „akcje dynamitowe”, „krwawa środa” – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Tomasza Arciszewskiego – przedstawia okoliczności pierwszego zbrojnego wystąpienia Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – zna daty: „krwawej środy” (1906), napadu na pociąg pod Bezdanami (1908) – identyfikuje postacie: Stefana Okrzei, Aleksandra Prystora – omawia na wybranych przykładach działalność Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – omawia strukturę organizacyjną Organizacji Bojowej PPS – ocenia skuteczność działań Organizacji Bojowej PPS
8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	1. Kultura narodowa Polaków 2. Polski pozytywizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm	Uczeń: – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. – ocenia skuteczność

	3. Rola historii 4. Malarstwo historyczne 5. Kultura Młodej Polski 6. Początki kultury masowej 7. Sztuka polska przełomu XIX i XX w.	Młoda Polska – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc	– identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury – przedstawia hasła pozytywistów warszawskich – omawia realizację haseł pracy u podstaw – charakteryzuje kulturę Młodej Polski – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	– zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwa Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906) – identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprówicza – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami	– identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego	tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: I WOJNA ŚWIATOWA						
1. Świat na drodze ku wojnie	1. Nowe mocarstwa 2. Konflikty	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm,	Uczeń: – zna daty: podpisania układu	Uczeń: – zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej	Uczeń: – ocenia wpływ konfliktów

światowej	między europejskimi mocarstwami 3. Konflikty kolonialne 4. Wyścig zbrojeń 5. Rywalizacja na morzach 6. Wojna rosyjsko–japońska 7. Konflikty na Bałkanach	trójprzymierze / państwa centralne, trójporozumienie / ententa, aneksja – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907) – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia, – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń	kocioł bałkański – zna daty: wojny rosyjsko–japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913) – wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny – omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami – przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko–japońskiej	rosyjsko–francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko–brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko–brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905) – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia – omawia przebieg wojny rosyjsko–japońskiej i jej skutki – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich	(1877–1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro–Węgry (1908) – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie – opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.	kolonialnych na sytuację w Europie – ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie
2. Na frontach I wojny	1. Wybuch I wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – zna daty: przyłączenia	Uczeń: – ocenia skutki

światowej	światowej 2. Wojna na morzach 3. Walki na zachodzie Europy 4. Walki na Bałkanach i we Włoszech 5. Wojna pozycyjna 6. Koniec Wielkiej Wojny 7. Kapitulacja Niemiec	terminów: Wielka Wojna, front – zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918) – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej	terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna nieograniczona wojna podwodna, – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918) – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych – przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni	terminu U–Boot – zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro–Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (VIII 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro–Węgier (XI 1918) – identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy – przedstawia okoliczności kapitulacji państw	się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918) – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro–Węgrzech – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim – przedstawia przebieg walk na Bałkanach	ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej – omawia przebieg wojny na morzach i oceanach – ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych
-----------	---	---	---	--	---	--

			– wskazuje przyczyny klęski państw centralnych	centralnych	i we Włoszech	
Tajemnice sprzed wieków – Jakie były początki czołgów?	1. Pierwsze „zbiorniki” 2. Pierwsze czołgi na froncie 3. Powstanie sił pancernych 4. Walka w czołgach	Uczeń:	Uczeń: – wymienia zalety i wady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej	Uczeń: – wymienia przykłady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej – wyjaśnia okoliczności narodzin broni pancernej	Uczeń: – przedstawia okoliczności powstania brytyjskich sił pancernych i określa ich wartość bojową	Uczeń: – ocenia użyteczność czołgów w prowadzeniu działań wojennych
3. I wojna światowa na ziemiach polskich	1. Walki na froncie wschodnim 2. Zniszczenia wojenne na ziemiach polskich 3. U boku państw centralnych 4. Formacje polskie u boku Rosji 5. Wojsko polskie we Francji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Polska Organizacja Wojskowa – zna daty: powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Gorlicami (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914) – wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich – omawia udział polskich formacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Legion Puławski, Błękitna Armia – zna daty: bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), bitwy pod Kostiuchówką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), bitwy pod Kaniowem (1918) – identyfikuje postać Józefa Hallera – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r. – przedstawia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa – zna daty: wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Warszawie (1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie	Uczeń: – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim – ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków

		i wskazuje cele ich działalności	zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy – wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego	genezę i organizację Legionów Polskich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej	(1917) – opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji	
4. Rewolucje w Rosji	1. Rewolucja lutowa 2. Okres dwuwładzy 3. Rosyjskie stronnictwa polityczne 4. Przewrót bolszewicki 5. Wojna domowa 6. Armia Czerwona 7. Rosja po rewolucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917) – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922) – identyfikuje postać Mikołaja II – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucję październikową – przedstawia okoliczności	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czecha, dyktatura proletariatu, tezy kwietniowe – zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia tezy kwietniowych przez Lenina (IV 1917) – zamordowania rodziny carskiej (VII 1918) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Lwa Trockiego – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy, kadeci – zna daty: powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorija Rasputina – wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe – omawia przebieg rewolucji lutowej – omawia losy rodziny carskiej	Uczeń: – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy

			wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg – charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej	światowej – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji		
5. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	1. Państwa zaborcze a sprawa polska 2. <i>Akt 5 listopada</i> 3. Sprawa polska w polityce ententy 4. Polacy na konferencji paryskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy) – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia postanowienia Aktu 5 listopada – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna – zna datę programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918) – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego – przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej – omawia sprawę polską w polityce państw ententy	Uczeń: – zna daty: ogłoszenia odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), odezw Rządu Tymczasowego i bolszewików (1917) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges’a Clemenceau, Davida Lloyd’a George’a – omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej	Uczeń: – zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914) – identyfikuje postacie Mikołajewicza, Karla Kuka, Hansa von Beselera – przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej	Uczeń: – ocenia, jakie znaczenie dla Polaków miał Akt 5 listopada i program pokojowy prezydenta Wilsona

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V

ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Świat po I wojnie światowej	1. Ład wersalski 2. Zniszczenia i straty po I wojnie światowej 3. Nowy układ sił w Europie 4. Liga Narodów 5. Wielki kryzys gospodarczy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920) – wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933) – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro–Węgier, państwa bałtyckie – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej – wyjaśnia cel powstania Ligi	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, europeizacja, wolne miasto, mały traktat wersalski – zna daty: podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920) – identyfikuje postać Kemala Mustafy – wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z traktatu wersalskiego – charakteryzuje układ sił w powojennej Europie – przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski – charakteryzuje działalność Ligi Narodów	Uczeń: – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno	Uczeń: – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie
--------------------------------	---	--	---	---	--	--

			Narodów – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim	– wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego – omawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego		
2. Narodziny faszyzmu	1. Włochy po I wojnie światowej 2. Rządy faszystów we Włoszech 3. Nazizm 4. Republika weimarska 5. Przejęcie władzy przez Hitlera 6. Społeczeństwo o III Rzeszy 7. Zbrodnie nazistów do 1939 roku 8. Faszyzm i autorytaryzm w innych państwach europejskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, obóz koncentracyjny, führer – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – charakteryzuje ideologię faszystowską – charakteryzuje ideologię nazistowską	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, ustawy norymberskie, autorytaryzm, totalitaryzm – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935) – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa – wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pakti laterańskie, noc długich noży, noc kryształowa – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), powstania paktów laterańskich (1929), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934), nocy kryształowej (1938) – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej – wyjaśnia, w jaki sposób naziści	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, system monopartyjny, pucz, indoktrynacja – zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933) – identyfikuje postacie: Piusa XI, Alfreda Rosenberga – przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej – omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów	Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r. – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli

				kontrolowali życie obywateli	w Niemczech	
Tajemnice sprzed wieków – W jaki sposób Niemcy odbudowali swoją armię?	1. Decyzje konferencji paryskiej 2. Czołgi jako ciągniki rolnicze 3. Szkolenie żołnierzy 4. Współpraca z ZSRS	Uczeń: – zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922) – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej	Uczeń: – przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska – opisuje współpracę niemiecko–radziecką w dziedzinie militarnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Reichswehra – zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzuli militarnych traktatu wersalskiego (1935)	Uczeń: – omawia proces szkolenia żołnierzy na potrzeby przyszłej armii niemieckiej – przedstawia rozwój niemieckiej broni pancernej	Uczeń: – ocenia wojskową współpracę między Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego
3. ZSRS – imperium komunistyczne	1. Rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym 2. Rządy Józefa Stalina 3. Propagandowy wizerunek Stalina 4. Gospodarka ZSRS 5. Zbrodnie komunistyczne do 1939 roku 6. Głód na Ukrainie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Stalina – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, Gułag, kolektywizacja, wielka czystka, NKWD, łagier – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922) – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa – opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, Gułag, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa – zna daty: kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), wielkiej czystki (1936–1938), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938) – wskazuje na mapie obszar głodu w latach 1932–1933	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, sowchoz – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów – przedstawia rozwój terytorialny Rosji Sowieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy – charakteryzuje politykę gospodarczą	Uczeń: – ocenia politykę Stalina wobec przeciwników – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina – ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.

	7. Relacje ZSRS– –Niemcy do 1939 roku		– wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r. – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	– omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Stalina	w Rosji Sowieckiej po zakończeniu I wojny światowej	
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywo- jennym	1. Społeczne skutki I wojny światowej 2. Wpływ mass mediów na społeczeństwo 3. Komunikacja 4. Nowe trendy w architekturze i sztuce 5. Sztuka filmowa 6. Zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywo- jennym 7. Przemiany w modzie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda – wymienia rodzaje mass mediów – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918) – przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością – wymienia nowe nurt w architekturze i sztuce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm – zna datę pierwszej audycji radiowej (1906) – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futurizm – zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929) – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	1. Militaryzacja Niemiec i powstanie osi Berlin–Rzym– –Tokio	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, <i>Anschluss</i> , oś Berlin– –Rzym–Tokio (państwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>appeasement</i> , remilitaryzacja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu państwo marionetkowe – zna daty:	Uczeń: – zna daty: aneksji Mandżurii przez Japonię (1931), podboju Libii przez	Uczeń: – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji

	2. <i>Anschluss</i> Austrii 3. Wojna domowa w Hiszpanii 4. Układ monachijski 5. i kolejne zdobycze niemieckie Ekspansja Japonii	osi) – zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch – wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej	– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), ataku Japonii na Chiny (1937), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaozla przez Polskę (X 1938), – identyfikuje postać Francisco Franco – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii – przedstawia przyczyny <i>Anschlussu</i> Austrii – wymienia postanowienia konferencji w Monachium – charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez Adolfa Hitlera do sierpnia 1939 r.	przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939) – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina – przedstawia proces militaryzacji Niemiec – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej – charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.	Włochy (1932), wojny włosko–abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939) – identyfikuje postacie: Édouarda Daladiera, Józefa Tiso – wyjaśnia wpływ polityki <i>appeasementu</i> na politykę zagraniczną Niemiec – charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r. – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie	w Monachium – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI						
ROZDZIAŁ VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM						

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	1. Sytuacja międzynarodowa 2. Pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich 3. Odzyskanie niepodległości 4. 11 listopada 5. Rząd Jędrzeja Moraczewskiego	Uczeń: – zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa – zna datę: powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918) – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy – opisuje działania pierwszych rządów polskich po odzyskaniu niepodległości – omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu unifikacja – zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919) – przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r. – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę	Uczeń: – zna daty: powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918) – przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy	Uczeń: – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
2. Walka	1. Koncepcje	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

o granicę wschodnią	granicy wschodniej 2. Konflikt polsko-ukraiński 3. Orłęta Lwowskie 4. Wyprawa kijowska 5. Ofensywa bolszewików 6. Bitwa Warszawska i nadniemieńska 7. Pokój ryski 8. Polsko-litewskie spory terytorialne	– wyjaśnia znaczenie terminu: „cud nad Wisłą” – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921) – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim – przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – wymienia postanowienia pokoju ryskiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rada Obrony Państwa „bunt” Żeligowskiego – zna daty: bitwy nadniemieńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920) – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Michała Tuchaczewskiego – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej – wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r. – omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki – przedstawia, w jaki	– wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona – zna daty: układu z Symonem Petlurą (IV 1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922) – identyfikuje postacie: Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego – wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r. – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną – opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r. – przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.	– zna daty: utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), polskiej ofensywy wiosennej (1919), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r. – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki	– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej – ocenia postanowienia pokoju ryskiego
---------------------	--	--	--	---	--	--

			sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską			
Tajemnice sprzed wieków – Jak doszło do „cudu nad Wisłą”?	1. Mobilizacja społeczeństwa 2. Przygotowanie kontruderzenia 3. „Cud nad Wisłą”	Uczeń: – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja – zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920) – omawia plany strategiczne wojsk polskich przed Bitwą Warszawską	Uczeń: – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego – przedstawia postaci, które miały wpływ na wynik Bitwy Warszawskiej	Uczeń: – identyfikuje postacie Maxime’a Weyganda, Józefa Hallera, Edgara Vincenta lorda d’Abernona – charakteryzuje spór o autorstwo zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – ocenia spór wokół autorstwa planu Bitwy Warszawskiej
3. Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	1. Powstanie wielkopolskie 2. Ustalenie północnej granicy 3. Zaślubiny z morzem 4. Wolne Miasto Gdańsk 5. Pierwsze i drugie powstanie śląskie 6. Trzecie powstanie śląskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt – zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918) – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszary plebiscytowe – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa polskiego	Uczeń: – zna daty: plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V–VII 1921) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfanteo – wskazuje na mapie obszar powstania wielkopolskiego – omawia przebieg	Uczeń: – zna daty: przybycia Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920) – identyfikuje postacie: Józefa Dowbora-Muśnickiego,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki – przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego	Uczeń: – ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r. – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska

	7. Konflikt polsko-czechosłowacki	– wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza	i skutki powstania wielkopolskiego – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich	Józefa Hallera – wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński – przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem		
4. Rządy parlamentarne	1. Trudne początki niepodległości 2. Pierwsze wybory parlamentarne 3. Konstytucja z 1921 roku 4. Scena polityczna II Rzeczypospolitej 5. Elekcja i śmierć Narutowicza 6. Rządy parlamentarne w latach 1919–1926 7. Kryzys rządów parlamentar-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego – omawia postanowienia konstytucji marcowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system parlamentarny, czynne i bierne prawo wyborcze, hiperinflacja, wojna celna – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, partyjniactwo – zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919) – wymienia postanowienia małej konstytucji – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza – przedstawia przejawy kryzysu rządów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya – przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ słabości politycznej	Uczeń: – ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926

	nych		– charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski	parlamentarnych – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926	rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej	
5. Zamach majowy i rządy sanacji	1. Zamach majowy 2. Walki podczas zamachu majowego 3. Zmiany konstytucji 4. Rządy sanacyjne 5. Represje w stosunku do opozycji 6. Obóz w Berezie Kartuskiej 7. Rządy sanacyjne po śmierci Piłsudskiego 8. Polski autorytaryzm na tle europejskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego – charakteryzuje rządy sanacyjne – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: piłsudczycy, obóz sanacyjny, autorytaryzm, wybory brzeskie, proces brzeski – zna daty: dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja – omawia przyczyny zamachu majowego – charakteryzuje przebieg zamachu majowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, „cuda nad urną” – zna daty: uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), śmierci Józefa Piłsudskiego (12 V 1935) – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego – zna daty: powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937) – identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej	Uczeń: – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli – ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną

				– omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego		
6. Gospodarka II Rzeczypospolitej	- Problemy gospodarcze odrodzonej Polski - Reforma walutowa Grabskiego - Odbudowa gospodarcza - Reforma rolna - Wielki kryzys gospodarczy w Polsce - Nowe inwestycje przemysłowe - Port morski w Gdyni	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię – wymienia różnice między Polską A i Polską B – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937) – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego – omawia reformy rządu Władysława Grabskiego – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki – przedstawia założenia 4-letniego planu gospodarczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma rolna – zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929) – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości – omawia założenia i realizację reformy rolnej – charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu magistrała węglowa – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej – opisuje sposoby przezwycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej – przedstawia działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego

			Eugeniusza Kwiatkowskiego i jego realizację			
7. Społeczeństwo odrodzonej Polski	1. Społeczeństwo o II Rzeczypospolitej 2. Państwo wielu narodów 3. Polityka wobec mniejszości narodowych 4. Rozwój edukacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe – zna datę reformy Janusza Jędrzejewicza (1932) – identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>numerus clausus</i> – opisuje sytuację społeczną Polski w międzywojennej Polsce – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców – omawia stosunki polsko-żydowskie – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II Rzeczypospolitej	Uczeń: – zna daty: przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931), zbliżenia się Ruchu Narodowo-Radykalnego do Obozu Zjednoczenia Narodowego (1937) – charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach 30. XX w.	Uczeń: – ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych
8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	1. Osiągnięcia polskich naukowców 2. Literatura międzywojenna 3. Technika	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Enigma – identyfikuje postać Władysława Reymonta	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: – zna datę otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Władysława	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, ekspresjonizm, funkcjonalizm, lwowska szkoła	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: awangarda, styl narodowy, katastrofizm, formizm, skamandryci, <i>art déco</i> ,	Uczeń: – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej – ocenia dorobek

	i transport II Rzeczypospolitej 4. Polskie kino w okresie międzywojennym 5. Polski modernizm 6. Malarstwo i architektura	– przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	Reymonta (1924) – identyfikuje postacie: Stefana Żeromskiego, Zofię Nałkowską, Marię Dąbrowską, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Stanisława Ignacego Witkiewicza – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym – prezentuje osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych	matematyczna – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Eugeniusza Bodo, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej – przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	Awangarda Krakowska, – zna daty: powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929) – identyfikuje postacie: Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego, Stefana Banacha, Hugona Steinhausa – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia – przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się w okresie dwudziestolecia międzywojennego	kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym
9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej	1. II Rzeczpospolita i jej sąsiedzi 2. Polska polityka	Uczeń: – zna datę układu polsko-francuskiego (II 1921) – identyfikuje postać	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Międzymorze – zna daty: układu w Rapallo (1922),	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna prewencyjna – wyjaśnia, jaki	Uczeń: – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej

	zagraniczna 3. Układy w Rapallo i Locarno 4. Normalizacja stosunków z ZSRS i Niemcami 5. Rola II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej	Józefa Piłsudskiego – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym – wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej	– zna daty: układu polsko-rumuńskiego (III 1921), traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934) – identyfikuje postać Józefa Becka – omawia stosunek państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym	układu w Locarno (1925) – przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji – omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia – wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno – opisuje polską politykę zagraniczną w latach 30. XX w.	wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy	
10. Polska w przededniu II wojny światowej	1. Zajęcie Zaolzia 2. Niemieckie żądania wobec Polski 3. Sojusz z Wielką Brytanią i Francją 4. Pakt	Uczeń: – zna daty: paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego (25 VIII 1939) – wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność – zna daty: zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), polsko-brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku Niemiec (IV 1939),	Uczeń: – zna daty: przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938),	Uczeń: – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie	Uczeń: – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

	Ribbentrop– Mołotow	Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r. – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow	wypowiedzenia przez Niemcy deklaracji o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939) – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka – wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz” – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow	przedstawienia po raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. – przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop– Mołotow	w przededniu II wojny światowej – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera	
--	------------------------	--	---	--	--	--

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **matematyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu **Matematyka z plusem. Program nauczania matematyki w klasach 4–8 w szkole podstawowej**

Autor programu **M. Jucewicz, M. Karpiński, J. Lech**

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Liczby i działania	- umie znajdować liczby spełniające określone - umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość - umie obliczać wartości ułamków piętrowych - umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej - umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną	- umie porządkować liczby wymierne - umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego - umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych - umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych - umie zamieniać jednostki długości na mikrony i jednostki masy na karaty - umie obliczać wartości wyrażań arytmetycznych zawierających większą	- umie znajdować liczby spełniające określone warunki - zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony - umie porządkować liczby wymierne - umie szacować wyniki działań - umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych postaciach - umie zamieniać jednostki długości, masy - zna przedrostki <i>mili</i> i <i>kilo</i> - umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość	- umie porównywać liczby wymierne - umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej - umie zamieniać ułamek zwykły na dziesiętny i odwrotnie - umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych - umie porównywać liczby wymierne - umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną - rozumie potrzebę zaokrąglania liczb	- rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne - umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej - zna pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres - zna sposób zaokrąglania liczb - zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich - zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich - umie podać odwrotność liczby - umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną - umie obliczać ułamek danej liczby naturalnej

		liczbę działań • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych • umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik • umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby	• umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie stosować prawa działań • umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu tak, by otrzymać ustalony wynik	• umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednakowej postaci • umie mnożyć i dzielić liczby wymierne dodatnie • umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych • umie obliczać kwadraty i sześciany i liczb wymiernych • umie stosować prawa działań • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby	• zna kolejność wykonywania działań • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby • zna pojęcie liczb przeciwnych • umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek • umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności • zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej • umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami
--	--	---	--	---	--

				spełniające określoną nierówność • umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru • umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej	
PROCENTY	Ocena celująca jeśli: • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie zastosować powyższe obliczenia w zdaniach tekstowych • umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej	Ocena bardzo dobra • potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować • potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby • umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent • umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu • umie rozwiązywać zadania związane z	Ocena dobra • zna pojęcie promila • umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej	Ocena dostateczna • umie zamienić ułamek na procent • umie zamienić liczbę wymierną na procent • umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury • rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji • umie z diagramów odczytać potrzebne informacje • zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie obliczyć procent danej liczby • umie obliczyć podwyżkę	Ocena dopuszczająca • zna pojęcie procentu • rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym • umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym • umie zamienić procent na ułamek • zna pojęcie diagramu procentowego • rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) o pewien procent • wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent

		procentami • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu		(obniżkę) o pewien procent • wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej • procentu umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie rozwiązywać zadania związane z procentami	
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	Ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
	• umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych • umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi • umie obliczać pola wielokątów	• umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów • umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt • umie konstruować trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe • umie uzasadniać przystawanie trójkątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i	• umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt • umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi • umie sprawdzić współliniowość trzech punktów • umie kreślić geometryczną sumę i różnicę kątów • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów • rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów • umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty • umie obliczać na podstawie rysunku	• umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt • umie podzielić odcinek na połowy • wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi • zna warunek współliniowości trzech punktów • zna rodzaje kątów • zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi • umie obliczyć miary	• zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek • zna pojęcie prostych prostopadłych i równoległych • umie konstruować odcinek przystający do danego • zna pojęcie kąta • zna pojęcie miary kąta • umie konstruować kąt przystający do danego • zna definicję figur przystających • umie wskazać figury przystające • zna definicję prostokąta i kwadratu • umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów • umie rysować przekątne

		obwodów wielokątów w układzie współrzędnych	miary kątów w trójkącie • umie rozpoznawać trójkąty przystające • umie konstruować trójkąt o danych dwóch bokach i kącie między nimi zawartym • rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów • umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty • umie zamieniać jednostki • umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta • umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta	katów przyległych (wierzchołkowych, odpowiadających, naprzemianległych), gdy dana jest miara jednego z nich • zna pojęcie wielokąta Zn • a sumę miar kątów wewnętrznych • umie kreślić szczególne rodzaje trójkątów • zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ • umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt • zna cechy przystawiania trójkątów • umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach • umie podać własności czworokątów • umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach • umie obliczać obwody narysowanych czworokątów • rozumie własności wielokątów foremnych • umie konstruować sześciokąt i ośmiokąt foremny	czworokątów • umie rysować wysokości czworokątów zna pojęcie wielokąta foremnego • zna jednostki miary pola • zna zależności pomiędzy jednostkami p • zna wzór na pole prostokąta • zna wzór na pole kwadratu • zna wzory na obliczanie pól powierzchni wielokątów • umie obliczać pola wielokątów • umie narysować układ współrzędnych • zna pojęcie układu współrzędnych • umie odczytać współrzędne punktów • umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych • umie rysować odcinki w układzie współrzędnych
--	--	--	---	---	---

				• umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego wielokąta foremnego • umie zamieniać jednostki • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach i różnych jednostkach • umie rysować wielokąty w układzie współrzędnych • umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu	
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	Ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
	• umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb	• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do	• umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie mnożyć sumy algebraiczne • umie interpretować	• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie wstawić nawiasy	• umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb

		postaci dogodnej do obliczeń • umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek • umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych	geometrycznie iloczyn sum algebraicznych • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych	w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek • umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych	
RÓWNANIA	Ocena celująca jeśli: • umie zapisać problem w postaci równania • umie wyrazić treść zadania za pomocą równania • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość	Ocena bardzo dobra • wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania spreczne • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania spreczne i tożsamościowe • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania	Ocena dobra • umie zapisać zadanie w postaci równania • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • umie stosować metodę równań równoważnych	Ocena dostateczna • zna pojęcia: równania równoważne, tożsamościowe, spreczne • umie rozpoznać równania równoważne • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji	Ocena dopuszczająca • zna pojęcie równania • umie zapisać zadanie w postaci równania • zna pojęcie rozwiązania równania • rozumie pojęcie rozwiązania równania • umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie • zna metodę równań równoważnych • umie stosować metodę równań równoważnych • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek,

		• umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne		• umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania • umie przekształcać proste wzory • umie wyznaczyć z prostego wzoru określoną wielkość	równania sprzeczne i tożsamościowe • umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych
POTĘGI	Ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
	• umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami • umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgi • umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi • umie porównywać potęgi o różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach	• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości	• umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie podać cyfrę jedności liczby podanej w postaci potęgi • umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach • umie porównać potęgi sprowadzając je do tej samej podstawy • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych	• umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie potęgi • umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie	• zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym • umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym • umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych dodatnich podstawach • zna wzór na mnożenie i dzielenie potęg o tych

		liczbowej wyrażeń • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej	• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach • umie stosować działania na potęgach w zadaniach tekstowych • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać daną liczbę w notacji wykładniczej • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń	wzoru na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej • umie zapisać bardzo małą liczbę w notacji wykładniczej, wykorzystując potęgi liczby 10 o ujemnych wykładnikach • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik	samych podstawach • umie mnożyć i dzielić potęgi o tych samych podstawach • zna wzór na potęgowanie potęgi • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi • umie potęgować potęgę • zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie potęgować iloczyn i iloraz • umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi • zna pojęcie notacji wykładniczej dla danych liczb • zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym • zna pojęcia pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby
--	--	--	---	---	--

		• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie oszacować liczbę niewymierną • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach • umie porównać liczby niewymierne		pod znak pierwiastka • umie stosować wzory na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń	niewujemnej • umie obliczyć pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby niewujemnej i pierwiastek III stopnia z sześcianu dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu • umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia oraz pierwiastki III stopnia
--	--	---	--	--	---

GRANIASTOSŁUPY	Ocena celująca jeśli: •umie rozwiązać nietypowe zadanie związane	Ocena bardzo dobra • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi • umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego • umie zamieniać jednostki objętości • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu • umie obliczyć objętość graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością	Ocena dobra • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa	Ocena dostateczna • zna pojęcie graniastosłupa pochyłego • umie wskazać na rysunku graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa • umie rysować graniastosłup prosty w rzucie równoległym •umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa • rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego	Ocena dopuszczająca • zna pojęcie prostopadłościanu • zna pojęcie graniastosłupa prostego • zna pojęcie graniastosłupa prawidłowego • zna budowę graniastosłupa • rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów • umie wskazać na modelu graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • zna pojęcie siatki graniastosłupa • zna pojęcie pola powierzchni graniastosłupa • zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa • rozumie pojęcie pola figury • rozumie zasadę kreślenia siatki

		graniastosłupa		• rozumie zasady zamiany jednostek objętości • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu • umie obliczyć objętość graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa	• umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta • zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu • zna jednostki objętości • rozumie pojęcie objętości figury • zna pojęcie wysokości graniastosłupa • zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa
STATYSTYKA	Ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
	• umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	• umie prezentować dane w korzystnej formie • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne	• umie interpretować prezentowane informacje • umie obliczyć średnią arytmetyczną • zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu	• umie ułożyć pytania do prezentowanych danych • umie obliczyć średnią arytmetyczną • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu • umie obliczyć	• zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego • zna pojęcie wykresu • rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji • umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu • zna pojęcie średniej arytmetycznej • zna pojęcie danych statystycznych

				prawdopodobieństwo zdarzenia	• umie zebrać dane statystyczne • zna pojęcie zdarzenia losowego
--	--	--	--	---------------------------------	---

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z biologii w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej – Puls życia
 autor: Anna Zdziennicka

I PÓŁROCZE:						
Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka ciała.	1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość	- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia rodzaje tkanki łącznej	- określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów	- opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów - tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka
	2. Budowa i funkcje skóry	- wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - opisuje funkcje różnych wytworów naskórka - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
	3. Higiena i choroby skóry	- wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- opisuje stan zdrowej skóry - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybicy skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu.	4. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	- wskazuje części: bierną i czynną aparatu ruchu - podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu	wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości	wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
	5. Budowa kości	- wymienia elementy budowy kości - wymienia chemiczne składniki kości	- podaje funkcje elementów budowy kości - na podstawie ilustracji omawia doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wskazuje na związek budowy poszczególnych elementów budowy kości z pełnioną przez nie funkcją - wymienia typy tkanki kostnej - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- wyjaśnia związek pomiędzy chemicznymi składnikami kości a funkcją pełnioną przez te struktury - opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem - wyjaśnia związek pomiędzy budową poszczególnych elementów kości a funkcją pełnioną przez te struktury - wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- charakteryzuje oba typy szpiku kostnego - planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości - wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie
	6. Budowa i rola szkieletu osiowego	- wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - podaje nazwy odcinków kręgosłupa	- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego	- wymienia kości budujące szkielet osiowy - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami	- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki	- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu	7. Szkielet kończyn	wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy	- wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - wymienia rodzaje połączeń kości - opisuje budowę stawu - rozpoznaje rodzaje stawów - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego	- wymienia kości tworzące obręcze: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny	- wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami	charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
	8. Budowa i rola mięśni	- wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej	- określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe	- rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni	- określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych	na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
	9. Higiena i choroby aparatu ruchu	- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu - wskazuje ślad stopy z płaskostopiem - omawia przedstawione na ilustracji wady podstawy	- rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy - opisuje urazy mechaniczne kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu - omawia wady budowy stóp	- rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała - wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy	- wyszukuje informacje dotyczące zapobiegania płaskostopiu - planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	- wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa - wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Układ pokarmowy	10. Pokarm – budulec i źródło energii	- wymienia podstawowe składniki odżywcze - wymienia produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie - samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw - porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych - przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie człowieka - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi - analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
	11. Znaczenie witamin, soli mineralnych i wody.	- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i rozpuszczalnych w tłuszczach - podaje przykład jednej awitaminozy - wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów - podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka - wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w tłuszczach - wymienia skutki niedoboru witamin - wskazuje rolę wody w organizmie - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka - omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B₆, B₉, B₁₂, D - przedstawia rolę i skutki niedoboru składników mineralnych: Mg, Fe, Ca - określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych - na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C	- analizuje skutki niedoboru witamin, makroelementów i mikroelementów w organizmie - przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C	wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Układ pokarmowy	12. Budowa i rola układu pokarmowego	- wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów - wymienia rodzaje zębów u człowieka - wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów - wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu - rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie - lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele - samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka - wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu - omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego - lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała - charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki - przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- omawia znaczenie procesu trawienia - opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego - analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody - samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi - uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu - uzasadnia konieczność dbania o zęby
	13. Higiena i choroby układu pokarmowego	- określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych - wymienia choroby układu pokarmowego - analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> - wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C - analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety	- wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) dietę - układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą	- przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łąknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ wydalniczy	14. Budowa i działanie układu wydalniczego	- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego	- wyjaśnia pojęcia <i>wydalanie</i> i <i>defekacja</i> - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO₂ i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂	- rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwę budującą nerkę - omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalania lub defekacji
	15. Higiena i choroby układu wydalniczego	- wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego	- wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamice nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę	- omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego	- analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - omawia na ilustracji przebieg dializy - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia
	16. Budowa i funkcje krwi	- podaje nazwy elementów morfotycznych krwi - wymienia grupy krwi - wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi	- omawia funkcje krwi - wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia - wyjaśnia, czym jest konflikt serologiczny	- omawia znaczenie krwi - charakteryzuje elementy morfotyczne krwi - omawia rolę hemoglobiny - przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa - przewiduje skutki konfliktu serologicznego	- omawia zasady transfuzji krwi - wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi - rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej	- uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu - analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi

17. Krążenie krwi	- wymienia narządy układu krwionośnego - z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi	- omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego - porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych - opisuje funkcje zastawek żylnych	- porównuje krwiobiegi: mały i duży - opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu	- rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji - wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami	analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
18. Budowa i działanie serca	- lokalizuje położenie serca we własnym ciele - wymienia elementy budowy serca - podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka	- rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) - wyjaśnia, czym jest puls	- opisuje mechanizm pracy serca - omawia fazy cyklu pracy serca - mierzy koledze puls - wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi	- wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca - porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi - omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi	planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi
19. Higiena i choroby układu krwionośnego	- wymienia choroby układu krwionośnego - omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków	- wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego - wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego	- analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego - charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego - wyjaśnia, na czym polegają białaczka i anemia - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego	- przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego - demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków - wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego	wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
20. Układ limfatyczny	- wymienia cechy układu limfatycznego - wymienia narządy układu limfatycznego	- opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych	opisuje rolę układu limfatycznego	rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego	porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
V. Układ krążenia	21. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	- wymienia elementy układu odpornościowego - wymienia rodzaje odporności - przedstawia różnice między surowicą a szczepionką	- wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną - definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą	- omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki i surowicy	- wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej - opisuje rodzaje leukocytów - odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy	- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień
	22. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego	- wymienia czynniki mogące wywołać alergię - opisuje objawy alergii	- określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	- wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
VI. Układ oddechowy	23. Budowa i rola układu oddechowego	- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
	24. Mechanizm oddychania	- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego	- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy	- rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych - wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego	- interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu - przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	25. Higiena i choroby układu oddechowego	- definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc - rozdziela czynne i bierne palenie tytoniu	- analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie
II PÓŁROCZE:						
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	26. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	- wymienia gruczoły dokrewne - wymienia przykłady hormonów - wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych	- wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> - wyjaśnia, czym są hormony	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - omawia znaczenie swobodnego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu	uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych
	27. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego	wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu	- wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i> - podaje przyczyny cukrzycy	interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów	uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą	analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II
	28. Budowa i rola układu nerwowego	- wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy	- opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego	- wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego	ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	29. Ośrodkowy układ nerwowy	- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego	wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji	- opisuje budowę rdzenia kręgowego - objasnia na ilustracji budowę mózgowia	określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego	uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
	30. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy	- wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	- wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym	- przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego	- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - demonstruje na koledze odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
	31. Higiena i choroby układu nerwowego	- wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę)	- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu - wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	- omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień	- analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII. Narządy zmysłów	32. Budowa i działanie narządu wzroku	- omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> - omawia znaczenie adaptacji oka - omawia funkcje elementów budowy oka	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - opisuje drogę światła w oku - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii
	33. Ucho – narząd słuchu i równowagi	- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	- wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha	- charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego	- wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi	analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	34. Higiena oka i ucha	- wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu	- rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę - omawia przyczyny powstawania wad wzroku	- charakteryzuje wady wzroku - wyjaśnia, na czym polegają daltonizm i astygmatyzm - charakteryzuje choroby oczu - omawia sposób korygowania wad wzroku	- rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu	- wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania - analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	35. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	- przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	- wymienia rodzaje kubków smakowych - omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- wskazuje położenie kubków smakowych na języku - z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze - wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku

IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	36. Budowa i funkcjonowanie męskiego układu rozrodczego	- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze - wymienia męskie cechy płciowe	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - określa funkcję testosteronu - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
	37. Budowa żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie cechy płciowe	opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
	38. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego - analizuje rolę ciała żółtego	wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu
	39. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	- wymienia nazwy błon płodowych - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży	- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i> - omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu	- charakteryzuje funkcje błon płodowych - charakteryzuje okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego
	40. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	- wymienia etapy życia człowieka - wymienia rodzaje dojrzałości człowieka	- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka	- analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie	- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	41. Higiena i choroby układu rozrodczego	- wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową	- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS - wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	- wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - omawia zasady profilaktyki chorób wywołanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV	- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującemu raka szyjki macicy
	42. Mechanizmy regulacyjne organizmu	- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi	analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	43. Choroba – jako zaburzenie homeostazy	• omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka • podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują • wymienia choroby cywilizacyjne • wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	• opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka • przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych • klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych • omawia znaczenie szczepień ochronnych • wskazuje alergię jako skutek zanieczyszczenia środowiska • wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	• charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie pojęć <i>zdrowie</i> i <i>choroba</i> • rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • wymienia najważniejsze choroby człowieka wywoływane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób • podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne • podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych • wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych	• wykazuje wpływ środowiska na zdrowie • uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji) • dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych • uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi • uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych	• formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa

Autor programu Maria Tuz, Barbara Dziedzic

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Środowisko przyrodnicze Polski	Uczeń: - wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy - wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym	Uczeń: - rozdziela konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski - charakteryzuje jednostki geologiczne Polski - wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na	Uczeń: - oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski - opisuje dzieje Ziemi - wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny - charakteryzuje na podstawie	Uczeń: - omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - odczytuje	Uczeń: - podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje całkowitą powierzchnię Polski - wymienia kraje sąsiadujące z Polską

ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na	których występowały ruchy górotwórcze • przedstawi a proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawi a czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego	map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i	szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficz	i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen</i>, <i>holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
---	--	---	---	--

	rolnictwo, transport i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i	wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • omawia ważniejsze typy jezior w Polsce • analizuje	lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki	nej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy • dokonuje podziału surowców mineralnych • podaje cechy klimatu Polski • podaje	• wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski
--	---	--	--	--	---

	skutki powodzi w Polsce - wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza - ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce - podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego - planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody	konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej - omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki - omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku - omawia procesy i czynniki glebotwórcze - opisuje typy lasów w Polsce - opisuje unikalne na skalę	kształtujące klimat w Polsce - omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce - odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów - wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce - wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry - opisuje na	zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej - opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - rozpoznaje typy ujść rzecznych - opisuje zjawisko powodzi - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią - wskazuje na	- wymienia elementy klimatu - wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobową temperaturę powietrza</i> - wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce - określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło</i>,
--	---	---	---	--	---

		światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce ○ określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • omawia powstawanie gleby • wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na	mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • omawia wielkość i głębokość Bałtyku • charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata • opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku • opisuje wybrane typy gleb w Polsce • przedstawia na podstawie	<i>rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate</i> • wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • określa na
--	--	---	--	---	--

			podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów • omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce • ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski • omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze	podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego • wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny • omawia linię brzegową Bałtyku • podaje główne cechy fizyczne Bałtyku • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba</i>, <i>czynniki glebotwórcze</i>, <i>poziomy glebowe</i> • wymienia typy gleb w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu
--	--	--	--	---	---

				wybranego regionu • charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	<i>lesistość</i> • wymienia różne rodzaje lasów w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie Polski
Ludność i urbanizacja w Polsce	Uczeń: • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu	Uczeń: • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle	Uczeń: • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania	Uczeń: • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby	Uczeń: • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia

	naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje zmiany się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych	Europy • omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost	przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia	ludności Europy i Polski po II wojnie światowej omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw	znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące
--	---	---	--	--	---

	na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w	rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawi a strukturę	ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności	• wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku • wyjaśnia przyczyny różnicowania gęstości zaludnienia w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne różnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce	struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> ○ wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty,</i>
--	--	--	---	---	---

	procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich	wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref	• analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia	• wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce	<i>współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> ○ wymienia przyczyny migracji wewnętrznych ○ odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski ○ wymienia główne skupiska Polonii ○ wymienia mniejszości narodowe w Polsce ○ wskazuje na mapie Polski
--	--	--	--	--	---

		podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy	ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie	podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce • wymienia	regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> ○ odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki ○ odczytuje z mapy zróżnicowanie
--	--	--	--	--	---

			oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy	typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja monocentryczna</i>, <i>aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> ○ wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie ○ wymienia funkcje miast ○ odczytuje z danych statystycznych
--	--	--	--	---	---

					wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy ○ wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
Rolnictwo i przemysł Polski	Uczeń: • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej	Uczeń: • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki	Uczeń: • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	Uczeń: • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce	Uczeń: • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w

	- dokonyuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny - wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych	wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce - porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej - analizuje	- charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce - przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce - przedstawia przemysł jako	prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce - przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce - wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w	Polsce - wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon</i>, <i>zbiór</i>, <i>areal</i> - wymienia główne uprawy w Polsce - wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów</i>, <i>pogłowie</i> - wymienia główne zwierzęta gospodarskie w
--	---	--	--	---	---

	regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • przedstawi a perspektywy rozwoju gospodarki	przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia	sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii	Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki	Polsce • wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na
--	--	---	---	--	--

	morskiej w Polsce • ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego	korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • omawia rozwój	elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce	Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na mapie Polski elektrownie cieplne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i	mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego • podaje przyczyny kwaśnych opadów
--	--	---	--	--	--

		przemysłu stoczniowego w Polsce • analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych • omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego	• charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska • wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych	łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich • omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła	
Usługi w Polsce	Uczeń: • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny różnicowania sieci transportowej w Polsce • określa	Uczeń: • przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	• Uczeń: • omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego	Uczeń: • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu

	oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju • identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej • ocenia na podstawie	znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów	• charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach	w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce • omawia na podstawie mapy sieć autostrad i	<i>komunikacja</i> • wyróżnia rodzaje transportu w Polsce • wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze • wyróżnia rodzaje łączności • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu</i>
--	---	--	--	---	--

	dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski	gospodarki • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • analizuje dane	• wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce • charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa</i>	dróg ekspresowych • wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym • wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na	<i>zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne atrakcje turystyczne
--	---	---	---	--	--

		statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie • określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	<i>UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski • wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	mapie	wybrzeża Bałtyku i Małopolski
Mój region i moja mała ojczyzna	Uczeń: • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie	Uczeń: • przedstawi a w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy	Uczeń: • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie	Uczeń: • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu

	• wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych • w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji	fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności	• analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną	na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta
--	--	---	---	---	--

	terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno- -gospodarczego na arenie międzynarodowe j	gospodarczej		przestrzeni w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczn e dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności	obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
--	---	--------------	--	--	---

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **chemii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu *Chemia. Program nauczania w klasach 7–8 szkoły podstawowej*

Autor programu **Łukasz Sporny, Dominika Strutyńska, Piotr Wróblewski**

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Substancje	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • omawia zasady bezpiecznego korzystania z substancji; • odróżnia obserwacje od wniosków; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • wymienia podstawowe szkło i sprzęt laboratoryjny oraz podaje ich zastosowanie; • wyszukuje potrzebne informacje w kartach charakter-	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • stosuje zasady bezpiecznej pracy w pracowni chemicznej; • opisuje, do czego służą karty charakterystyk i potrafi je	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • określa, czym się zajmują chemicy; • podaje przykłady piktogramów; • wymienia podstawowe szkło i sprzęt laboratoryjny; • wymienia	• określa, co to jest chemia; • rozpoznaje piktogramy na etykietach opakowań substancji; • wymienia podstawowe szkło laboratoryjne; • wyjaśnia, co to jest substancja; • podaje

	wybranych substancji będących głównymi składnikami używanych codziennie produktów; • projektuje i przeprowadza doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; • zapisuje obserwacje wykonanych doświadczeń; • projektuje doświadczenie pozwalające porównać gęstość różnych substancji;	rystyk; • wyjaśnia, jak powinno się formułować obserwacje i wnioski; • identyfikuje substancje na podstawie ich właściwości; • bezbłędnie odróżnia właściwości fizyczne od właściwości chemicznych; • klasyfikuje przemiany jako reakcje chemiczne i zjawiska fizyczne, na podstawie obserwacji;	wyszukać w internecie; • interpretuje piktogramy umieszczone na etykietach; • wyjaśnia, jak formułować obserwacje dotyczące doświadczenia; • opisuje właściwości wybranych substancji; • rozróżnia właściwości fizyczne od chemicznych; • tłumaczy, na czym polega zmiana stanów skupienia;	zasady bezpiecznej pracy • w pracowni chemicznej; • wymienia podstawowe elementy opisu doświadczenia; • bada niektóre właściwości wybranych substancji; • opisuje stany skupienia i wskazuje ich przykłady; • opisuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; • podaje kilka przykładów	przykłady właściwości fizycznych i właściwości chemicznych; • wymienia stany skupienia; • wymienia nazwy zmian stanów skupienia; • definiuje pojęcie: zjawisko fizyczne; • definiuje pojęcie: reakcja chemiczna; • podaje przykład zjawiska fizycznego i reakcji chemicznej zachodzących w
--	--	--	--	--	---

	• planuje i przeprowadza proste doświadczenia pozwalające rozdzielić mieszaninę trójskładnikową; • wskazuje spośród przykładów mieszaninę, związek chemiczny lub pierwiastek • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości metali i niemetali; • – formułuje poprawne	• przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: masa, gęstość, objętość, do których odczytuje informacje z tabel lub wykresów; • konstruuje zestaw do rozdzielania danego typu mieszaniny; • planuje i przeprowadza proste doświadczenia pozwalające rozdzielić mieszaninę	• porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną • opisuje różnice pomiędzy zjawiskiem fizycznym a reakcją chemiczną; • wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne; • przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: masa, gęstość, objętość;	zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka; • podaje przykłady nazwy substancji o różnej gęstości; • wymienia jednostki gęstości; • podstawia dane do wzoru na gęstość substancji; • przeprowadza proste obliczenia z wykorzysta-	otoczeniu człowieka; • zapisuje wzór na gęstość; • wyjaśnia, co oznaczają symbole występujące we wzorze na gęstość; • definiuje pojęcie: gęstość; • podaje definicję mieszaniny; • wskazuje przykłady mieszanin; • sporządza mieszaniny; • definiuje pojęcia: sączenie, destylacja, rozdzielanie
--	--	--	---	--	---

	obserwacje i wnioski	dwuskładnikową; • opisuje różnice między mieszaniną a związkiem chemicznym • tłumaczy, dlaczego mieszanina nie ma wzoru chemicznego; • porównuje właściwości metali i niemetalii; • wyjaśnia, do czego można zastosować metale, uwzględniając ich właściwości.	• przelicza jednostki; • dobiera odpowiednią metodę rozdziału do mieszaniny; • wskazuje właściwości fizyczne decydujące skuteczności rozdzielania mieszaniny; • montuje zestaw do sączenia; • tłumaczy, na czym polega destylacja, podaje kilka zastosowań tej metody rozdziału; • opisuje różnice	niem pojęć: masa, gęstość, objętość; • odczytuje wartość gęstości z tabeli; • wskazuje przykłady mieszanin jednorodnych i niejednorodnych • odróżnia mieszaninę jednorodną od niejednorodnej oraz wymienia ich cechy; • wymienia przykładowe metody rozdziału mieszanin;	• w rozdzielaczu, odparowanie, dekantacja, sedymentacja; • definiuje pojęcia: substancja prosta (pierwiastek chemiczny), substancja złożona (związek chemiczny); • podaje przykłady pierwiastków chemicznych; • podaje proste przykłady związków chemicznych; • zna symbole pierwiastków: H,
--	-----------------------------	--	---	--	--

			między związkiem chemicznym a pierwiastkiem; • podaje przykłady mieszanin i związków chemicznych; • odróżnia symbole chemiczne od wzorów chemicznych; • bada właściwości wybranych metali i niemetalii • podaje właściwości metali i niemetalii; • odczytuje z tabeli dane dotyczące temperatur	• wyjaśnia, na czym polegają: sączenie, destylacja, rozdzielanie w rozdzielaczu, odparowanie, dekantacja, sedymentacja; • wymienia przykłady substancji prostych i złożonych; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków symbole wybranych pierwiastków; • podaje wzory chemiczne wody i tlenku węgla(IV);	C, N, O, Na, Mg, Al, Si, P, S, Cl, K, Ca, Fe, Cu, Zn, Br, Ag, Sn, I, Ba, Au, Hg, Pb; • klasyfikuje pierwiastki jako metale i niemetale; • podaje kilka przykładów przedmiotów wykonanych z metali; • podaje po kilka przykładów niemetalii i metali.
--	--	--	--	---	---

			wrzenia i topnienia pierwiastków chemicznych.	• wymienia podstawowe różnice pomiędzy metalami a niemetalami; • odróżnia metal od niemetalu na podstawie przedstawionych właściwości; • podaje wspólne właściwości metali; • wymienia właściwości niemetalu.	
Świat okiem chemika	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • projektuje doświadczenie obrazujące różną szybkość procesu dyfuzji;	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • projektuje doświadczenie potwierdzające	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • wyjaśnia, jak zachodzi zjawisko	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • podaje kilka przykładów zjawiska	• definiuje pojęcie: dyfuzja; • definiuje pojęcie: atom; • wie, że substancje składają się z

	• oblicza masy cząsteczkowe dla skomplikowanych związków chemicznych; • rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem znajomości masy cząsteczkowej i masy atomowej; • rysuje modele budowy atomów łącznie z zapisem konfiguracji dla	jące ziarnistość materii; • przeprowadza doświadczenie będące dowodem na ziarnistość materii; • podaje kilka przykładów cząsteczek; • podaje położenie pierwiastka w układzie okresowym, określa przynależność do metali lub niemetali oraz odczytuje	dyfuzji, podaje kilka jego przykładów; • odróżnia zapis przedstawiający atom od zapisu przedstawiającego cząsteczkę; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków położenie metali i niemetali; • porządkuje podane pierwiastki według rosnącej liczby atomowej; • określa położenie	dyfuzji, obserwowanych w życiu codziennym; • tłumaczy, na czym polega zjawisko dyfuzji; • opisuje, czym się różni atom od cząsteczki; • posługuje się układem okresowym pierwiastków w celu odczytania położenia danego pierwiastka; • wskazuje grupy główne i poboczne w układzie	atomów; • definiuje pojęcie: cząsteczka; • opisuje, czym jest układ okresowy pierwiastków; • zna twórcę układu okresowego pierwiastków; • wskazuje grupy i okresy na układzie okresowym; • definiuje liczbę atomową jako liczbę porządkową; • definiuje pojęcie: masa atomowa; • opisuje, czym się różni atom
--	--	--	--	--	--

	pierwiastków grup głównych; • projektuje doświadczenia wskazujące właściwości pierwiastków chemicznych wynikające z ich położenia w układzie okresowym; • omawia, jak się zmienia aktywność metali i niemetali w grupach i okresach; • wyjaśnia, dlaczego wartość masy atomowej nie jest całkowita;	wartość liczby atomowej; • na podstawie wzoru chemicznego oblicza masę cząsteczkową cząsteczek i wybranych związków chemicznych; • wyjaśnia, dlaczego masy atomów i cząsteczek podaje się w jednostkach masy atomowej; • zapisuje konfigurację elektronową atomów dla pierwiastków	symbolu pierwiastka w układzie okresowym (proste przykłady); • odczytuje masy atomowe z układu okresowego pierwiastków; • na podstawie prostych wzorów chemicznych oblicza masę cząsteczkową cząsteczeki wybranych związków chemicznych; • swobodnie korzysta z informacji	okresowym; • odczytuje informacje o atomie danego pierwiastka – liczba atomowa; • wskazuje jednostkę masy atomowej; • odróżnia zapis przedstawiający atom od zapisu przedstawiającego cząsteczkę; • na podstawie symbolu odczytuje masę atomową wybranego pierwiastka; • stosuje zapis ${}^A_Z\text{E}$ i interpretuje; • opisuje protony, neutrony i	od cząsteczki; • definiuje pojęcie: masa cząsteczkowa; • opisuje skład atomu: jądro (protony i neutrony) oraz elektrony; • definiuje pojęcie pierwiastka chemicznego jako zbioru atomów takiej samej liczby atomowej (Z); • definiuje pojęcie: powłoka elektronowa;
--	--	---	---	--	---

	• oblicza masę atomową wskazanego pierwiastka na podstawie liczb masowych i składu procentowego izotopów.	grup głównych; • podaje informacje na temat budowy wybranego pierwiastka na podstawie położenia w układzie okresowym pierwiastków; • wyjaśnia znaczenie elektronów walencyjnych; • wyjaśnia różnice w budowie izotopów; • objaśnia pojęcie masy atomowej	zawartych w układzie okresowym do ustalania liczby cząstek (protonów, elektronów i neutronów) w atomie przykładowego pierwiastka; • rysuje uproszczony model atomu; • zapisuje konfigurację elektronową atomów dla prostych przykładów; • wskazuje właściwości pierwiastków chemicznych	elektrony (podaje symbole, masy, ładunki); • ustala liczbę protonów, elektronów i neutronów w atomie na podstawie liczby atomowej i masowej; • określa na podstawie położenia pierwiastka w układzie okresowym liczbę powłok elektronowych w atomie; • określa na	• definiuje pojęcie: elektrony walencyjne; • wyjaśnia pojęcie: izotop; • klasyfikuje izotopy jako naturalne i sztuczne; • definiuje pojęcie masy atomowej jako uśrednionej wartości mas atomowych wszystkich izotopów danego pierwiastka.
--	---	--	--	--	--

		jako uśrednionej wartości mas atomowych wszystkich izotopów danego pierwiastka; • projektuje model jąder atomowych podanych izotopów.	wynikające z ich położenia w układzie okresowym; • opisuje, jak się zmienia charakter chemiczny pierwiastków grup głównych; • wyróżnia izotopy tego samego pierwiastka spośród podanych przykładów; • określa skład jądra atomowego o izotopu; • opisuje sposób wyliczania masy atomowej.	podstawie położenia pierwiastka w układzie okresowym liczbę elektronów zewnętrznej powłoki elektronowej dla pierwiastków grup głównych (1–2 i 13–18); • rysuje uproszczony model budowy atomu (pierwiastki 1 i 2 okresu); • wymienia izotopy wodoru i je nazywa; • opisuje różnice	
--	--	--	---	---	--

				w budowie izotopów na przykładzie izotopów wodoru; wymienia zastosowanie wybranych izotopów.	
Jak to jest połączone?	- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; - spośród podanych przykładów cząsteczek klasyfikuje rodzaj wiązania w nich występujący; - wyjaśnia mechanizm tworzenia wiązań kowalencyjnych;	- spełnia wymagania na ocenę dobrą; - uzasadnia, dlaczego w danej cząsteczce występuje określony rodzaj wiązania; - wyjaśnia, na czym polega polaryzacja wiązania; - wyjaśnia różnice	- spełnia wymagania na ocenę dostateczną; - tłumaczy reguły dubletu i oktetu; - stosuje pojęcie elektroujemności Paulinga do określania rodzaju wiązań (kowalencyjne,	- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; - opisuje na przykładzie cząsteczek H_2, Cl_2, N_2 powstawanie wiązań chemicznych; - określa, kiedy powstają wiązania kowalencyjne niespolaryzo-	- definiuje pojęcie: wiązanie chemiczne; - zna pojęcie: wiązanie kowalencyjne (niespolaryzowane i spolaryzowane); - zna pojęcia: dublet elektronowy, oktet elektronowy;

	• zapisuje, jak powstają jony pierwiastków (Na, Mg, Al, O, S, Cl); • przedstawia mechanizm powstawania wiązania jonowego dla związków chemicznych (CaO, MgO, NaCl, MgCl₂); • wyjaśnia różnice między sposobem powstawania wiązań kowalencyjnych a wiązań jonowych; • przewiduje właściwości związku na podstawie	między atomem, cząsteczką a jónem; • przedstawia w sposób modelowy powstawanie wiązania jonowego; • w zbiorze substancji wskazuje związki budowie jonowe; • korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) do	jonowe) w podanych substancjach; • posługuje się symbolami pierwiastków i stosuje jedno zapisywanie wzorów chemicznych; • opisuje na przykładzie cząsteczek: CO₂, H₂O, HCl, NH₃, CH₄ powstawanie wiązań chemicznych; • ilustruje graficznie powstawanie wiązań kowalencyjnych • tłumaczy, jak powstają	wane i spolaryzowane na podstawie różnicy elektroujemności i Paulinga; • odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego; • odczytuje ze wzoru chemicznego, z jakich pierwiastków i z ilu atomów składa się dana cząsteczka; • opisuje funkcję elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów w wiązaniu	• opisuje funkcję elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów; • podaje przykłady substancji o wiązaniach kowalencyjnych (niespolaryzowanych i spolaryzowanych) • definiuje pojęcie: wiązanie jonowe; • stosuje pojęcie jonu (kation i anion); • definiuje pojęcie: elektroujemność Paulinga;
--	--	--	---	--	--

	rodzaju wiązań; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości wybranego związku; • podaje nazwy związków chemicznych na podstawie ich wzorów dla przykładów o wyższym stopniu trudności; • zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie nazwy dla przykładów o wyższym stopniu trudności.	zdobycia informacji o właściwościach związków chemicznych • wyjaśnia różnice pomiędzy rodzajami wiązań; • opisuje zależności pomiędzy rodzajami wiązań a właściwościami danego związku chemicznego; • wyjaśnia i wykorzystuje pojęcie: wartościowość;	jony; • opisuje powstawanie wiązań jonowych (np. NaCl, CaO); • zapisuje mechanizm powstania prostych jonów; • porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperaturę topnienia i temperaturę wrzenia,	jonowym; • określa ładunek jonów metali oraz niemetalu; • stosuje pojęcie elektroujemności Paulinga do określania rodzaju wiązań jonowych w podanych substancjach; • przedstawia uogólniony schemat powstawania wiązania jonowego; • przeprowadza pomiar przewodnictwa elektrycznego	• podaje przykłady substancji o wiązaniu jonowym; • zna pojęcia: przewodnik, izolator; • tłumaczy, czym są związki kowalencyjne, a czym – związki jonowe; • tłumaczy, na czym polega przewodnictwo elektryczne i przewodnictwo cieplne substancji; • definiuje pojęcia: wartościowość, indeks stechiometryczny; • określa
--	--	--	---	--	--

		• wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie związków chemicznych; • wyjaśnia, dlaczego nie dla każdego związku chemicznego można narysować wzór strukturalny.	przewodnictwo ciepła i przewodnictwo elektryczności); • przeprowadza pomiar przewodnictwa elektrycznego badanych substancji oraz zapisuje obserwacje i wnioski; • ustala dla związków dwupierwiastkowych (np. tlenków) wzór strukturalny na podstawie wartościowości; • ustala dla	badanych substancji; • wskazuje podstawowe różnice we właściwościach pomiędzy związkami różnej budowie; • określa rodzaj wiązania w związku chemicznym; • ustala dla związków dwupierwiastkowych (np. tlenków) wzór • sumaryczny na podstawie wartościowości oraz wartościowość	wartościowość pierwiastków w wolnym stanie; • zna symbole pierwiastków chemicznych; • określa na podstawie układu okresowego wartościowość dla pierwiastków grup głównych; • odczytuje proste zapisy, takie jak: $2H$ i H_2 oraz $2H_2$.
--	--	---	---	---	--

			związków dwupierwiastkowych (np. tlenków): nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy.	na podstawie wzoru sumarycznego; • ustala nazwę oraz wzór sumaryczny prostego związku dwupierwiastkowego.	
Ważne prawa	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • rozwiązuje zadania problemowe na podstawie prawa stałości składu chemicznego; • na podstawie	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • posługuje się prawem stałości składu związku chemicznego w odniesieniu do życia	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • przeprowadza obliczenia na podstawie prawa stałości składu; • zapisuje słownie proste	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • ustala stosunek masowy pierwiastków w dwupierwiastkowym związku	• podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego; • tłumaczy prawo stałości składu na prostych przykładach; • oblicza masy cząsteczkowe

	równania reakcji lub opisu jej przebiegu odróżnia reagenty (substraty i produkty) od katalizatora; • wyjaśnia rolę katalizatora; • uzupełnia współczynniki stechiometryczne równań reakcji chemicznych wyższym stopniu trudności; • rozwiązuje chemografi; • projektuje doświadczenie pozwalające potwierdzić prawo	codziennego; • ustala wzór sumaryczny związku chemicznego na podstawie podanego stosunku masowego; • wskazuje wpływ katalizatora na przebieg reakcji chemicznej; • wyjaśnia różnicę między substratem, produktem a katalizatorem; • zapisuje i odczytuje równania	przykłady równań chemicznych • przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznych; • podaje przykłady reakcji egzotermicznych i endotermicznych znane z życia codziennego; • zapisuje i odczytuje proste równania reakcji chemicznych	chemicznym; • oblicza skład procentowy pierwiastków • w dwupierwiastkowym związku chemicznym na podstawie jego wzoru sumarycznego; • odróżnia reakcję syntezy od reakcji analizy; • potrafi wskazać w szeregu reakcji chemicznych konkretny rodzaj reakcji; • wskazuje substraty i produkty;	prostych związków; • zna pojęcia: reakcja chemiczna, reakcja syntezy, reakcja analizy, reakcja wymiany; • potrafi zdefiniować substraty i produkty reakcji chemicznej; • podaje przykłady: reakcji syntezy, reakcji analizy, reakcji wymiany; • definiuje pojęcia: reakcje egzotermiczne,
--	---	---	---	---	---

	zachowania masy; wykonuje obliczenia do bardzo trudnych zadań, np. problemowych z tematyki działu 4.	reakcji chemicznych o większym stopniu trudności; - odczytuje przebieg reakcji chemicznej z udziałem związków o budowie jonowej; - zapisuje równania reakcji chemicznej zgodnie z prawem zachowania masy; - wykonuje obliczenia oparte na prawie	w formie cząsteczkowej; - układa równania reakcji chemicznych zapisanych słownie i przedstawionych w postaci modeli; - stosuje prawo zachowania masy w zadaniach tekstowych; - przeprowadza doświadczenia potwierdzające zasadność prawa zachowania masy;	- opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy - i wymiany; - uzgadnia współczynniki stechiometryczne - w prostych równaniach; - odczytuje proste równania reakcji chemicznych; - wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego; - wykonuje proste obliczenia	reakcje endotermiczne; - definiuje pojęcia: współczynnik stechiometryczny, indeks stechiometryczny; - podaje przykłady różnych rodzajów reakcji (syntezy, analizy, wymiany); - wskazuje substraty i produkty; - interpretuje zapisy, np. H_2, $2H$, $2H_2$.
--	---	---	--	--	--

		zachowania masy i prawie stałości składu związku chemicznego w zadaniach tekstowych; wykonuje obliczenia do trudniejszych zadań z tematyki działu 4.	dokonuje obliczeń związanych ze stechiometrią wzoru chemicznego i wykonuje równanie reakcji chemicznej.	oparte na prawie zachowania masy; - stosuje prawa chemiczne (prawo stałości składu i prawo zachowania masy) do prostych obliczeń; - przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem równań reakcji chemicznych.	- definiuje prawo zachowania masy; - oblicza masy cząsteczkowe (cząsteczki związków chemicznych) na podstawie - mas pierwiastków wchodzących w ich skład; - zapisuje równania reakcji chemicznych; - dobiera współczynniki stechiometryczne.
Gazy i tlenki	- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; - projektuje	- spełnia wymagania na ocenę dobrą; - wyjaśnia,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną;	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;	- zna skład powietrza; - wymienia podstawowe

	doświadczenie badające właściwości powietrza i niektórych jego składników; • wykonuje obliczenia związane ze składem procentowym powietrza; • przewiduje różnice w gęstości składników powietrza; • projektuje doświadczenie badające wpływ różnych czynników na szybkość korozji;	czy skład powietrza jest stały czy zmienny; • opisuje rolę pary wodnej w powietrzu; • projektuje doświadczenie pozwalające wykryć parę wodną w powietrzu; • projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać tlen (innymi metodami); • zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenu;	• przeprowadza doświadczenie potwierdzające fakt, że powietrze jest mieszaniną; • wyjaśnia, dlaczego gazy szlachetne są mało aktywne chemicznie; • projektuje i przeprowadza doświadczenie polegające na otrzymaniu tlenu; • określa rolę tlenu w przyrodzie; • wskazuje czynniki, które przyspieszają korozję;	• opisuje, czym jest powietrze; • opisuje właściwość i powietrza; • opisuje właściwości fizyczne gazów szlachetnych; • wymienia zastosowanie wybranych gazów szlachetnych; • opisuje budowę cząsteczki tlenu; • wymienia właściwości tlenu w podziale na fizyczne i chemiczne; • przeprowadza	właściwości powietrza; • omawia obecność, znaczenie i rolę powietrza w przyrodzie; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków gazy szlachetne; • wymienia kilka przykładów gazów szlachetnych; • odczytuje z układu okresowego pierwiastków informacje o tlenie; • wymienia
--	---	---	---	---	--

	• na podstawie właściwości proponuje sposób laboratoryjny zbierania tlenu węgla(IV); • projektuje doświadczenie pozwalające otrzymać tlenek węgla(IV) innymi metodami; • na podstawie właściwości proponuje sposób laboratoryjny zbierania tlenu węgla(IV); • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać wybrane	• pisze równania reakcji otrzymywania tlenu węgla(IV) (np. rozkład węglanów, reakcja węglanu wapnia z kwasem solnym); • porównuje właściwości tlenu i tlenu węgla(IV); • wyjaśnia, jak działa tlenek węgla(II) na organizm człowieka; • wyjaśnia znaczenie	• proponuje sposoby zabezpieczania przed rdzewieniem produktów zawierających żelazo; • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać tlenek węgla(IV); • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające wykryć tlenek węgla(IV) (np. w powietrzu wydychanym z płuc);	doświadczenie badające szybkość korozji metali; • opisuje proces rdzewienia; • wymienia czynniki środowiska, które powodują korozję; • opisuje właściwości tlenu węgla(IV) z podziałem na fizyczne i chemiczne; • wymienia źródła tlenu węgla(IV); • wyjaśnia znaczenie tlenu węgla(IV) dla	właściwości tlenu; • omawia sposób identyfikacji tlenu; • wymienia zastosowania tlenu; • wskazuje na duże znaczenie tlenu w życiu organizmów żywych; • opisuje budowę tlenu węgla(IV); • opisuje właściwości tlenu węgla(IV); • opisuje wybraną metodę
--	--	---	--	--	--

	właściwości wodoru; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości tlenków metali i tlenków niemetalii; • podaje znaczenie warstwy ozonowej dla życia na Ziemi; • bada stopień zapylenia powietrza w swojej okolicy; • projektuje doświadczenie udowadniające, że tlenek węgla(IV) jest gazem cieplarnianym;	procesu fotosyntezy; • projektuje doświadczenie pozwalające otrzymać wodór innymi metodami; • porównuje właściwości tlenu i wodoru; • wyjaśnia, dlaczego z wodorem należy obchodzić się ostrożnie; • projektuje i przeprowadza doświadczenie	• wyjaśnia, co to jest woda wapienna; • wyjaśnia obieg węgla w przyrodzie; • wyjaśnia obieg tlenu w przyrodzie; • zapisuje równania reakcji otrzymywania wodoru; • zapisuje i odczytuje równania syntezy wodorków niemetalii; • odczytuje z różnych źródeł	organizmów żywych; • opisuje, jak wykryć tlenek węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc; • opisuje obieg tlenu w przyrodzie; • opisuje obieg węgla w przyrodzie; • opisuje właściwości wodoru w podziale na fizyczne i chemiczne; • bada właściwości wodoru;	otrzymywania tlenu węgla(IV); • zna sposób identyfikacji tlenu węgla(IV); • podaje zastosowania tlenu węgla(IV); • wie i wymienia, gdzie występuje wodór; • zna zasady postępowania z wodorem; • opisuje właściwości wodoru; • opisuje budowę cząsteczki wodoru; • zna metodę laboratoryjną
--	---	--	---	---	--

	• projektuje działania narzecz ochrony przyrody.	polegająca na otrzymaniu wybranych tlenków; • zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków (np. tlenku wapnia, tlenku glinu, tlenków żelaza, tlenków węgla, tlenku krzemu(IV), tlenków siarki); • proponuje sposoby ograniczania zanieczyszczenia środowiska; • wyjaśnia powstawanie efektu cieplarnianego i	informacje o właściwościach wodoru; • zapisuje równanie spalania wodoru; • porównuje gęstość wodoru z gęstością innych znanych mu gazów; • pisze równania reakcji tlenu z metalami i niemetalami; • opisuje właściwości fizyczne wybranych tlenków (np. tlenku wapnia,	• odczytuje równania reakcji otrzymywania wodoru; • opisuje właściwości fizyczne wybranych wodorków niemetalu (amoniaku, chlorowodoru, siarkowodoru); • rozróżnia tlenki metalu i niemetalu; • ustala wzory sumaryczne tlenków na podstawie nazwy i odwrotnie; • pisze proste	identyfikacji wodoru; • opisuje poznaną na lekcji metodę otrzymywania wodoru; • opisuje zastosowania wybranych wodorków niemetalu (amoniaku, chlorowodoru, siarkowodoru); • wymienia zastosowanie wodoru; • zna podział tlenków; • definiuje pojęcie: tlenek; • wskazuje wzór uogólniony
--	--	---	--	---	--

		wskazuje jego konsekwencje dla życia na Ziemi; • wskazuje źródła pochodzenia ozonu; • analizuje dane statystyczne dotyczące zanieczyszczeń	tlenku glinu, tlenków żelaza, tlenków węgla, tlenku krzemu(IV), tlenków siarki); • wykonuje obliczenia wykorzystujące prawostąłości składu i prawo zachowania masy; • opisuje przyczyny globalnych zagrożeń środowiska; • wskazuje przyczyny i skutki spadku stężenia ozonu w stratosferze; • opisuje powstawanie dziury	równania reakcji tlenu z metalami i niemetalami; • opisuje właściwości fizyczne wybranego tlenku; • wykonuje proste obliczenia wykorzystujące prawo stałości składu i prawo zachowania masy; • zna rodzaje zanieczyszczeń powietrza; • wymienia skutki zanieczyszczeń powietrza; • wymienia sposoby	tlenków; • omawia budowę tlenków; • oblicza masy cząsteczkowe tlenków; • ustala proste wzory sumaryczne tlenków na podstawie nazwy i odwrotnie; • wymienia zastosowania wybranych tlenków; • wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza; • definiuje pojęcie: smog; • zna pojęcie: dziura
--	--	--	--	--	--

			ozonowej; • proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej; • proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się skutków efektu cieplarnianego.	postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami.	ozonowa; • zna pojęcie: efekt cieplarniany; • definiuje pojęcie: kwaśne deszcze; • proponuje sposoby na ograniczenie zanieczyszczania środowiska.
Woda i roztwory wodne.	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • wyjaśnia, dlaczego woda dla jednych substancji jest dobrym rozpuszczalnikiem, a dla	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • tłumaczy, jak jest zbudowana cząsteczka wody; • omawia budowę	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • projektuje doświadczenia pozwalające wykryć obecność wody	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • przewiduje zdolność do rozpuszczania się różnych substancji w wodzie;	• wskazuje znaczenie wody w przyrodzie; • opisuje budowę cząsteczki wody; • wymienia stany skupienia wody; • wymienia właściwości

	innych nim nie jest; • porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych; • planuje doświadczenie sprawdzające, czy dany roztwór jest nasycony czy nienasycony; • przeprowadza trudne obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczal-	polarną cząsteczki wody; • oblicza zawartość procentową wody w produktach spożywczych; • porównuje rozmiary cząsteczek substancji dodanych do wody w różnych rodzajach mieszanin; • wyjaśnia, na czym polega różnica między roztworem właściwym a koloidem	• w produktach pochodzenia roślinnego; • opisuje mechanizm rozpuszczania się substancji w wodzie; • omawia sposoby racjonalnego gospodarowania wodą; • wyjaśnia, na czym polega obieg wody w przyrodzie; • wymienia zanieczyszczenia wody; • projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące	• podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie; • podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe; • podaje przykłady substancji, które z wodą tworzą koloidy i zawiesiny; • podaje różnice pomiędzy roztworem	fizyczne wody; • wie, że woda jest dobrym rozpuszczalnikiem; • definiuje pojęcia: koloid, zawiesina, roztwór właściwy; • definiuje pojęcie: rozpuszczanie; • definiuje pojęcia: roztwór nasycony, roztwór nienasycony • opisuje obieg wody w przyrodzie;
--	--	---	---	---	---

	nika, masa roztworu, gęstość; • wykonuje obliczenia dotyczące ilości substancji, jaka może się wytrącić po ochłodzeniu roztworu nasyconego; • sporządza różne papierki wskaźnikowe do badania substancji znanych z życia codziennego.	i zawiesiną; • tłumaczy, w jaki sposób z roztworu nasyconego można otrzymać roztwór nienasycony; • wykonuje trudniejsze obliczenia dotyczące rozpuszczalności substancji; • przeprowadza trudniejsze obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe,	rozpuszczalności różnych substancji w wodzie; • przeprowadza doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie; • rozumie, że rozpuszczalność substancji zależy od temperatury; • wykonuje obliczenia dotyczące rozpuszczalności substancji; • rysuje wykresy	nasyconym a nienasyconym; • wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji w wodzie; • wykonuje proste obliczenia dotyczące rozpuszczalności substancji; • przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe,	• definiuje pojęcie: rozpuszczalność substancji; • odczytuje rozpuszczalność substancji z tabeli rozpuszczalności lub z wykresu rozpuszczalności; • wie, czym jest rozpuszczalnik; • wie, czym są: masa roztworu, masa substancji, masa rozpuszczalnika; • zna pojęcie: stężenie procentowe; • zna wzór na stężenie procentowe;
--	---	--	--	---	--

		masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu, gęstość; • wyjaśnia, jakie czynności należy wykonać, aby sporządzić roztwór określonym stężeniu procentowym; • opisuje stężenie procentowe roztworu w odniesieniu do zastosowania	rozpuszczalności substancji w zależności od temperatury; • przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem • pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu; • potrafi sporządzić roztwór o określonym stężeniu na podstawie	masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu; • wskazuje przykłady roztworów znanych z życia codziennego; • wyjaśnia, do czego służą wskaźniki kwasowo-zasadowe; • określa doświadczalnie odczyn roztworu za pomocą uniwersalnego papierka wskaźnikowego.	• definiuje pojęcia: odczyn, skala pH; • posługuje się skalą pH; • podaje przykłady substancji o różnych odczynach; • wymienia rodzaje odczynu roztworu; • opisuje zastosowanie wskaźników.
--	--	---	---	--	---

		w życiu codziennym; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać odczyn roztworu; • wyjaśnia, czym jest uniwersalny papierek wskaźnikowy.	danych; • podaje sposoby zmniejszania i zwiększania stężenia roztworu; • interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny); • wskazuje na zastosowania wskaźników, np. fenoloftaleiny, oranżu metylowego, uniwersalnego papierka wskaźnikowego;		
--	--	--	--	--	--

			• określa i uzasadnia odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny); • określa doświadczalnie odczyn roztworu, stosując wskaźniki kwasowo-zasadowe.		
Kwasy.	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • posługuje się terminologią poznaną na lekcji, wykorzystując ją w zadaniach problemowych; • projektuje doświadczenie	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • ustala dla związków: nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • określa na podstawie układu okresowego wartościowość (maksymalną	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • potrafi zapisać wzór ogólny kwasów; • wskazuje wodór i resztę kwasową;	• definiuje pojęcia: kwas, kwas tlenowy, kwas beztlenowy, reszta kwasowa; • zna podział kwasów na tlenowe i

	pozwalające zbadać właściwości kwasu beztlenowego; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości kwasu tlenowego; • rozwiązuje chemografy; • wyjaśnia na przykładzie kwasu węglowego, co oznacza pojęcie: kwas nietrwały; • wyjaśnia pojęcie: higroskopiażność;	sumaryczny na podstawie nazwy, wzór sumaryczny na podstawie wartościowości, wartościowość na podstawie wzoru sumarycznego • wyjaśnia obecność wartościowości w nazwach niektórych kwasów; • wymienia i opisuje metody otrzymywania kwasów beztlenowych	względem wodoru i względem tlenu) dla pierwiastków grup głównych; • wymienia kwasy znane z życia codziennego; • projektuje doświadczenia, w wyniku których otrzymuje proste kwasy ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$ i $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); • tworzy modele kwasów beztlenowych; • zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów beztlenowych; • projektuje i	• oblicza wartościowość reszty kwasowej; • opisuje budowę kwasów; • wskazuje na zastosowanie wskaźników kwasowo-zasadowych; • wymienia właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$) w podziale na fizyczne i chemiczne; • określa wartościowość reszty kwasowej; • wskazuje na zastosowanie	beztlenowe; • wskazuje na wzór ogólny kwasów; • wymienia nazwy kwasów i ich wzory sumaryczne; • rozpoznaje wzory kwasów; • zapisuje wzory sumaryczne kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; • rozpoznaje wzory kwasów beztlenowych; • pisze wzory sumaryczne kwasów
--	---	--	---	---	---

	• analizuje dostępną literaturę i bada odczyny opadów w swojej okolicy.	• korzysta ze wskaźników w celu wykrycia kwasów; • tłumaczy różnicę między kwasem solnym a chlorowodorem oraz między kwasem siarkowym a siarkowodorem; • opisuje metody otrzymywania kwasów tlenowych; • korzysta ze wskaźników	przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać kwas tlenowy; • zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów tlenowych w formie cząsteczkowej; • opisuje właściwości wynikające z nich zastosowania niektórych kwasów tlenowych; • tworzy modele kwasów tlenowych;	wskaźników kwasowo-zasadowych • wymienia właściwości kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4) w podziale na fizyczne i chemiczne; • określa wartościowość reszty kwasowej; • określa odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny); • zna definicję kwasów	beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$) oraz zapisuje ich nazwy; • opisuje właściwości kwasów beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$); • wskazuje wodór i resztę kwasową; • wymienia właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); • wymienia zastosowania kwasu chlorowodorowego, siarkowodorowego;
--	---	--	--	--	---

		w celu wykrycia kwasu; - wyznacza wartościowość niemetalu w kwasie (reszcie kwasowej); - wyznacza wzór tlenku kwasotwórczego; - identyfikuje kwasy na podstawie informacji o nich; - odróżnia kwasy słabe od kwasów mocnych; - zapisuje i odczytuje	- zapisuje równania dysocjacji kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 (zapis sumaryczny i stopniowy dla kwasów zawierających 2 i 3 atomy wodoru w cząsteczce); - nazywa jony powstałe w wyniku dysocjacji kwasów; - zna kryteria podziału kwasów; - wskazuje na	(według teorii Arrheniusa); - wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna kwasów; - zapisuje równania dysocjacji prostych wzorów kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, HNO_3 - podaje przykłady mocnego i kwasu słabego; - porównuje budowę kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych;	- zna zasady bezpiecznej pracy z kwasami; - rozpoznaje wzory kwasów tlenowych; - zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; - opisuje właściwości kwasów tlenowych; - wskazuje wodór i resztę kwasową; - wymienia właściwości kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3,
--	--	--	---	--	---

		równania dysocjacji kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • opisuje sposób postępowania ze stężonymi kwasami; • porównuje właściwości poznanych kwasów; • projektuje doświadczenie pozwalające na zbadanie właściwości wybranego kwasu.	związek właściwości kwasów z ich wpływem na środowisko naturalne; • opisuje, jak stężone kwasy wpływają na różne materiały; • analizuje proces powstawania kwaśnych opadów i ich skutki; • analizuje skutki kwaśnych opadów; • proponuje sposoby ograniczające powstawanie	• wymienia związki, których obecność powoduje powstawanie kwaśnych deszczów.	H_3PO_4); • wymienia zastosowania kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • zna zasady bezpiecznej pracy z kwasami; • definiuje pojęcia: dysocjacja elektrolityczna kwasów, elektrolit, nieelektrolit; • zna pojęcia: jon, kation, anion; • zna ogólny schemat dysocjacji kwasów;
--	--	--	--	--	---

			kwaśnych deszczów.		• definiuje pojęcia: roztwór stężony, roztwór rozcieńczony; • zna regułę bezpiecznego rozcieńczania kwasów; • definiuje pojęcie: kwaśne deszcze.
--	--	--	-----------------------	--	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z fizyki w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program do nauczania fizyki „Świat fizyki”

Autor programu: Barbara Sagnowska

Wymagania na ocenę dopuszczającą (2) obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Wymagania na ocenę dostateczną (3) obejmują wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą

Wymagania na ocenę dobrą (4) obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5) obejmują wiadomości i umiejętności złożone o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą.

Wymagania na ocenę celującą (6) uczeń stosuje poznane wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych i złożonych. Oprócz tego spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą

1. Wykonujemy pomiary

ocena dopuszczająca:

- wymienia przyrządy, za pomocą których mierzymy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę
- mierzy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę
- wymienia jednostki mierzonych wielkości
- podaje zakres pomiarowy przyrządu
- mierzy wartość siły w niutonach za pomocą siłomierza
- oblicza wartość ciężaru posługując się wzorem podaje źródło siły ciężkości i poprawnie zaczeplia wektor do ciała, na które działa siła ciężkości

- odczytuje gęstość substancji z tabeli
- mierzy objętość ciał o nieregularnych kształtach za pomocą menzurki
- wykazuje, że skutek nacisku na podłoże, ciała o ciężarze zależy od wielkości powierzchni zetknięcia ciała z podłożem
- podaje jednostkę ciśnienia i jej wielokrotności
- mierzy ciśnienie w oponie samochodowej
- mierzy ciśnienie atmosferyczne za pomocą barometru
- na przykładach wyjaśnia znaczenie pojęcia „zależność jednej wielkości fizycznej od drugiej

Ocena dostateczna:

- odczytuje najmniejszą działkę przyrządu i podaje dokładność przyrządu
- dobiera do danego pomiaru przyrząd o odpowiednim zakresie i dokładności
- oblicza wartość najbardziej zbliżoną do rzeczywistej wartości mierzonej wielkości, jako średnią arytmetyczną wyników
- przelicza jednostki długości, czasu i masy
- wykazuje doświadczalnie, że wartość siły ciężkości jest wprost proporcjonalna do masy ciała uzasadnia potrzebę wprowadzenia siły jako wielkości wektorowej
- wyznacza doświadczalnie gęstość ciała stałego o regularnych kształtach
- oblicza gęstość substancji ze wzoru szacuje niepewności pomiarowe przy pomiarach masy i objętości
- oblicza ciśnienie za pomocą wzoru
- przelicza jednostki ciśnienia
- na podstawie wyników zgromadzonych w tabeli sporządza samodzielnie wykres zależności jednej wielkości fizycznej od drugiej

ocena dobra:

- zapisuje różnice między wartością końcową i początkową wielkości fizycznej (np.)
- wyjaśnia, co to znaczy wyzerować przyrząd pomiarowy opisuje doświadczenie Celsjusza i objaśnia utworzoną przez niego skalę temperatur
- podaje cechy wielkości wektorowej
- przekształca wzór i oblicza masę ciała, znając wartość jego ciężaru podaje przykłady skutków działania siły ciężkości
- przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości fizycznych w tym wzorze
- wyznacza doświadczalnie gęstość cieczy odróżnia mierzenie wielkości fizycznej od jej wyznaczania, czyli pomiaru pośredniego

- przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości występujących w tym wzorze
- opisuje zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza rozpoznaje w swoim otoczeniu zjawiska, w których istotną rolę odgrywa ciśnienie atmosferyczne i urządzenia, do działania których jest ono niezbędne
- wykazuje, że jeśli dwie wielkości są do siebie wprost proporcjonalne, to wykres zależności jednej od drugiej jest półprostą wychodzącą z początku układu osi

ocena bardzo dobra:

- wyjaśnia na przykładach przyczyny występowania niepewności pomiarowych
- posługuje się wagą laboratoryjną
- przelicza gęstość wyrażoną w kg/m^3 na g/cm^3 i na odwrót
- wyznacza doświadczalnie ciśnienie atmosferyczne za pomocą strzykawki i siłomierza

ocena celująca:

- wyjaśnia na przykładzie znaczenie pojęcia względnościoblicza niepewność pomiarową i zapisuje wynik wraz z niepewnością
- rysuje wektor obrazujący siłę o zadanej wartości (przyjmując odpowiednią jednostkę)
- wyciąga wnioski o wartościach wielkości fizycznych na podstawie kąta nachylenia wykresu do osi poziomej

2. Niektóre właściwości fizyczne ciał

ocena dopuszczająca:

- wymienia stany skupienia ciał i podaje ich przykłady
- podaje przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych
- podaje przykłady topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji
- podaje temperatury krzepnięcia i wrzenia wody odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia
- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej w życiu codziennym i technice

ocena dostateczna:

- opisuje stałość objętości i nieściśliwość cieczy
- wykazuje doświadczalnie ściśliwość gazów
- wymienia i opisuje zmiany stanów skupienia ciał

- odróżnia wodę w stanie gazowym (jako niewidoczną) od mgły i chmur
- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej ciał stałych, cieczy i gazów
- opisuje anomalną rozszerzalność wody i jej znaczenie w przyrodzie
- opisuje zachowanie taśmy bimetalicznej przy jej ogrzewaniu

ocena **dobra**:

- wykazuje doświadczalnie zachowanie objętości ciała stałego przy zmianie jego kształtu
- podaje przykłady zmian właściwości ciał spowodowanych zmianą temperatury
- opisuje zależność szybkości parowania od temperatury
- demonstrowa zjawiska topnienia, wrzenia i skraplania
- wyjaśnia zachowanie taśmy bimetalicznej podczas jej ogrzewania
- wymienia zastosowania praktyczne taśmy bimetalicznej

ocena **bardzo dobra**:

- opisuje zależność temperatury wrzenia od ciśnienia
- wyjaśnia przyczyny skraplania pary wodnej zawartej w powietrzu, np. na okularach, szklankach i potwierdza to doświadczalnie
- opisuje zmiany objętości ciał podczas topnienia i krzepnięcia
- za pomocą symboli α i β zapisuje fakt, że przyrost długości drutów lub objętości cieczy jest wprost proporcjonalny do przyrostu temperatury
- wykorzystuje do obliczeń prostą proporcjonalność przyrostu długości do przyrostu temperatury

ocena **celująca**:

- opisuje właściwości plazmy

3. Częsteczkowa budowa ciał

ocena **dopuszczająca**:

- podaje przykład zjawiska lub doświadczenia dowodzącego cząsteczkowej budowy materii
- podaje przyczyny tego, że ciała stałe i ciecze nie rozpadają się na oddzielne cząsteczki
- wyjaśnia rolę mydła i detergentów

- podaje przykłady atomów i cząsteczek
- podaje przykłady pierwiastków i związków chemicznych
- opisuje różnice w budowie ciał stałych, cieczy i gazów
- wyjaśnia, dlaczego na wewnętrzne ściany zbiornika gaz wywiera parcie

ocena **dostateczna**:

- opisuje zjawisko dyfuzji
- przelicza temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na tę samą temperaturę w skali Kelvina i na odwrót
- na wybranym przykładzie opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego, demonstrując odpowiednie doświadczenie
- podaje przykłady, w jaki sposób można zmienić ciśnienie gazu w zamkniętym zbiorniku

ocena **dobra**:

- wykazuje doświadczalnie zależność szybkości dyfuzji od temperatury
- opisuje związek średniej szybkości cząsteczek gazu lub cieczy z jego temperaturą
- podaje przykłady działania sił spójności i sił przylegania
- demonstruje skutki działania sił międzycząsteczkowych
- wyjaśnia pojęcia: atomu, cząsteczki, pierwiastka i związku chemicznego
- objaśnia, co to znaczy, że ciało stałe ma budowę krystaliczną
- wymienia i objaśnia sposoby zwiększania ciśnienia gazu w zamkniętym zbiorniku

ocena **bardzo dobra**:

- uzasadnia wprowadzenie skali Kelvina

4. Jak opisujemy ruch?

ocena **dopuszczająca**:

- opisuje ruch ciała w podanym układzie odniesienia
- rozróżnia pojęcia tor ruchu i droga
- podaje przykłady ruchu, którego tor jest linią prostą
- podaje przykłady ruchu prostoliniowego jednostajnego

- na podstawie różnych wykresów odczytuje drogę przebywaną przez ciało w różnych odstępach czasu
- zapisuje wzór i nazywa występujące w nim wielkości
- oblicza wartość prędkości ze wzoru
- oblicza średnią wartość prędkości
- podaje przykłady ruchu przyspieszonego i opóźnionego
- z wykresu zależności odczytuje przyrosty szybkości w określonych jednakowych odstępach czasu
- podaje wzór na wartość przyspieszenia
- posługuje się pojęciem wartości przyspieszenia do opisu ruchu jednostajnie przyspieszonego
- podaje wzór na wartość przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym
- z wykresu zależności odczytuje jednakowe ubytki szybkości w określonych jednakowych odstępach czasu

ocena **dostateczna:**

- wymienia cechy charakteryzujące ruch prostoliniowy jednostajny
- klasyfikuje ruchy ze względu na kształt toru
- oblicza drogę przebytą przez ciało na podstawie wykresu zależności
- wartość prędkości w km/h wyraża w m/s
- uzasadnia potrzebę wprowadzenia do opisu ruchu wielkości wektorowej – prędkości
- na przykładzie wymienia cechy prędkości jako wielkości wektorowej
- planuje czas podróży na podstawie mapy i oszacowanej średniej szybkości pojazdu
- wyznacza doświadczalnie średnią wartość prędkości biegu, pływania lub jazdy na rowerze
- opisuje ruch jednostajnie przyspieszony
- podaje jednostki przyspieszenia

ocena **dobra:**

- wybiera układ odniesienia i opisuje ruch w tym układzie
- wyjaśnia, co to znaczy, że spoczynek i ruch są względne
- opisuje położenie ciała za pomocą współrzędnej x
 - oblicza przebyłą przez ciało drogę
- doświadczalnie bada ruch jednostajny prostoliniowy i formułuje wniosek
 - sporządza wykres zależności na podstawie wyników doświadczenia zgromadzonych w tabeli
 - sporządza wykres zależności na podstawie danych z tabeli
 - przekształca wzór i oblicza każdą z występujących w nim wielkości
 - opisuje ruch prostoliniowy jednostajny z użyciem pojęcia prędkości
- wykonuje zadania obliczeniowe z użyciem średniej wartości prędkości
 - wyjaśnia różnicę między szybkością średnią i chwilową
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie przyspieszonego
- odczytuje zmianę wartości prędkości z wykresu zależności dla ruchu jednostajnie przyspieszonego
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie przyspieszonego
 - opisuje spadek swobodny
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie opóźnionego
 - przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości występującą w tym wzorze

ocena **bardzo dobra:**

- podaje interpretację fizyczną pojęcia szybkości wartość prędkości w km/h wyraża w m/s i na odwrót
- na podstawie znajomości drogi przebytej ruchem jednostajnym w określonym czasie t , oblicza drogę przebyłą przez ciało w dowolnym innym czasie
- rysuje wektor obrazujący prędkość o zadanej wartości (przyjmuje odpowiednią jednostkę)
- przekształca wzór i oblicza każdą wielkość z tego wzoru

- podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia
- wykonuje zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnie przyspieszonego
- wykonuje zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnie przyspieszonego

ocena **celująca**:

- podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym

5. Siły w przyrodzie

ocena **dopuszczająca**:

- na przykładach rozpoznaje oddziaływania bezpośrednie i na odległość
- podaje przykład dwóch sił równoważących się
- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej dwóch sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej – o zwrotach zgodnych i przeciwnych
- na prostych przykładach ciał spoczywających wskazuje siły równoważące się
- ilustruje na przykładach pierwszą i trzecią zasadę dynamiki
- podaje przykłady występowania sił sprężystości w otoczeniu
- podaje przykłady, w których na ciała poruszające się w powietrzu działa siła oporu powietrza
- wymienia niektóre sposoby zmniejszania i zwiększania tarcia
- podaje przykłady pożytecznych i szkodliwych skutków działania sił tarcia
- podaje przykłady parcia gazów i cieczy na ściany i dno zbiornika
- podaje przykłady wykorzystania prawa Pascala
- podaje i objaśnia wzór na wartość siły wyporu
- podaje warunek pływania i tonięcia ciała zanurzonego w cieczy
- opisuje ruch ciała pod działaniem stałej siły wypadkowej zwróconej tak samo jak prędkość

- zapisuje wzorem drugą zasadę dynamiki i odczytuje ten zapis

ocena **dostateczna:**

- wymienia różne rodzaje oddziaływania ciał podaje przykłady statycznych i dynamicznych skutków oddziaływań
- analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki
- wykazuje doświadczalnie, że siły wzajemnego oddziaływania mają jednakowe wartości, ten sam kierunek, przeciwne zwroty i różne punkty przyłożenia
- wymienia siły działające na ciężarek wiszący na sprężynie
- wyjaśnia spoczynek ciężarka wiszącego na sprężynie na podstawie pierwszej zasady dynamiki
- podaje przykłady świadczące o tym, że wartość siły oporu powietrza wzrasta wraz ze wzrostem szybkości ciała
- wykazuje doświadczalnie, że siły tarcia występujące przy toczeniu mają mniejsze wartości niż przy przesuwaniu jednego ciała po drugim
- demonstruje i objaśnia prawo Pascala
- wyznacza doświadczalnie gęstość ciała z wykorzystaniem prawa Archimedesesa
- ilustruje na przykładach drugą zasadę dynamiki

ocena **dobra:**

- podaje przykłady układów ciał wzajemnie oddziałujących, wskazuje siły wewnętrzne i zewnętrzne w każdym układzie
- na dowolnym przykładzie wskazuje siły wzajemnego oddziaływania ciał
- podaje przykład kilku sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej, które się równoważą
- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej kilku sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej – o zwrotach zgodnych i przeciwnych
- opisuje doświadczenie potwierdzające pierwszą zasadę dynamiki
- na przykładzie opisuje zjawisko bezwładności
- opisuje wzajemne oddziaływanie ciał na podstawie trzeciej zasady dynamiki Newtona
- na dowolnym przykładzie wskazuje siły wzajemnego oddziaływania, rysuje je i podaje ich cechy

- wyjaśnia, że na skutek rozciągania lub ściskania ciała pojawiają się siły dążące do przywrócenia początkowych jego rozmiarów i kształtów, czyli siły sprężystości działające na rozciągające lub ściskające ciało
- doświadcza i bada siłę oporu powietrza i formułuje wnioski
- podaje przyczyny występowania sił tarcia
- demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy
- oblicza ciśnienie słupa cieczy na dnie cylindrycznego naczynia ze wzoru $p = d \cdot g \cdot h$
- wyjaśnia pływanie i tonięcie ciał wykorzystując pierwszą zasadę dynamiki
- oblicza każdą z wielkości we wzorze
- z wykresu $a(F)$ oblicza masę ciała

ocena **bardzo dobra:**

- wykazuje doświadcza i bada, że wartość siły tarcia kinetycznego nie zależy od pola powierzchni styku ciał przesuwających się względem siebie, a zależy od rodzaju powierzchni ciał trących o siebie i wartości siły dociskającej te ciała do siebie
- objaśnia zasadę działania podnośnika hydraulicznego i hamulca samochodowego wykorzystuje wzór na ciśnienie hydrostatyczne w zadaniach obliczeniowych
- opisuje zjawisko odrzutu
- wykorzystuje wzór na wartość siły wyporu do wykonywania obliczeń
- objaśnia praktyczne znaczenie występowania w przyrodzie siły wyporu
- podaje wymiar 1 niutona
- przez porównanie wzorów i uzasadnia, że współczynnik g to wartość przyspieszenia, z jakim ciała spadają swobodnie

ocena **celująca:**

- przeprowadza rozumowanie prowadzące do wniosku, że wartość siły sprężystości działającej na ciało wiszące na sprężynie jest wprost proporcjonalna do wydłużenia sprężyny
- oblicza niepewności pomiarowe sumy i różnicy wartości dwóch sił

6. Praca, moc, energia mechaniczna

ocena **dopuszczająca:**

- podaje przykłady wykonania pracy w sensie fizycznym
- podaje jednostkę pracy 1 J
- wyjaśnia, co to znaczy, że urządzenia pracują z różną mocą
- podaje jednostki mocy i przelicza je
- wyjaśnia, co to znaczy, że ciało ma energię mechaniczną
- podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości i energię kinetyczną
- wymienia czynności, które należy wykonać, by zmienić energię potencjalną ciała i energię kinetyczną tego ciała
- podaje przykłady przemiany energii potencjalnej w kinetyczną i na odwrót, z zastosowaniem zasady zachowania energii mechanicznej

ocena **dostateczna:**

- oblicza pracę ze wzoru
- oblicza moc ze wzoru
- podaje przykłady energii w przyrodzie i sposoby jej wykorzystywania
- podaje przykłady zmiany energii mechanicznej na skutek wykonanej pracy
- wyjaśnia pojęcie poziomu zerowego

ocena **dobra:**

- oblicza każdą z wielkości we wzorze
- objaśnia sens fizyczny pojęcia mocy
- oblicza każdą z wielkości ze wzoru
- wyjaśnia pojęcia układu ciał wzajemnie oddziałujących oraz sił wewnętrznych w układzie i zewnętrznych spoza układu
- wyjaśnia i zapisuje związek
- oblicza energię potencjalną grawitacji ze wzoru i energię kinetyczną ze wzoru

- oblicza energię potencjalną względem dowolnie wybranego poziomu zerowego
- podaje przykłady sytuacji, w których zasada zachowania energii mechanicznej nie jest spełniona

ocena **bardzo dobra:**

- podaje ograniczenia stosowalności wzoru
- sporządza wykres zależności oraz , odczytuje i oblicza pracę na podstawie tych wykresów
- wykonuje zadania, obliczając każdą z wielkości występujących we wzorach na energię kinetyczną i potencjalną ciężkości
- stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania zadań obliczeniowych
- objaśnia sprawność urządzenia mechanicznego

ocena **celująca**

- oblicza moc na podstawie wykresu zależności
- oblicza sprawność urządzenia mechanicznego

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z **informatyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania informatyki w szkole podstawowej. Lubię to!**

Autor programu: **Michał Kęska**

Tytuł w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
1. KOMPUTER I SIECI KOMPUTEROWE 5 h						
1.1. Komputer w życiu człowieka	1. i 2. Komputer w życiu człowieka	- wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputer - wymienia dwa zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne	- wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery - wymienia cztery zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne - przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze - kompresuje i dekompresuje pliki i foldery	- wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery - wymienia sześć zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne - omawia podstawowe jednostki pamięci masowej - wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII - zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania	- wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery - wymienia osiem zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne - wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany do zapisywania danych w komputerze - wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików	zamienia liczby z systemu dziesiętnego na dwójkowy

				•wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie		
1.2. Budowa i działanie sieci komputerowej	3. Budowa i działanie sieci komputerowej	•wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa	•wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych •wyjaśnia, czym jest internet	•omawia podział sieci ze względu na wielkość •opisuje działanie i budowę domowej sieci komputerowej •opisuje działanie i budowę szkolnej sieci komputerowej	•sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows	•zmienia ustawienia sieci komputerowej w systemie Windows
1.3. Sposoby wykorzystania internetu	4. i 5. Sposoby wykorzystania internetu	•wymienia dwie usługi dostępne w internecie •otwiera strony internetowe w przeglądarce	•wymienia cztery usługi dostępne w internecie •wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania prostego •szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu	•wymienia sześć usług dostępnych w internecie •umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania zaawansowanego •opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości •dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu •przestrzega zasad netykiety,	•wymienia osiem usług dostępnych w internecie •współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową •opisuje licencje na zasoby w internecie	•publikuje własne treści w internecie, przydzielając im licencje typu Creative Commons

				komunikując się przez internet		
2. STRONY WWW 3 h						
2.1. Zasady tworzenia stron internetowych	6. Zasady tworzenia stron internetowych	•wyjaśnia, czym jest strona internetowa •opisuje budowę witryny internetowej	•omawia budowę znacznika HTML •wymienia podstawowe znaczniki HTML •tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku	•wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej •korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję	•wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej •otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu	•do formatowania wyglądu strony wykorzystuje znaczniki nieomawiane na lekcji
2.2. Tworzymy własną stronę WWW	7. i 8. Tworzymy własną stronę WWW	•tworzy stronę internetową w języku HTML	•planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej	•umieszcza na stronie obrazy, tabele i listy punktowane oraz numerowane	•umieszcza na tworzonej stronie hiperłącza do zewnętrznych stron internetowych •tworzy kolejne podstrony i łączy je za pomocą hiperłączy	•tworząc stronę internetową, wykorzystuje dodatkowe technologie, np. CSS lub JavaScript
3. GRAFIKA KOMPUTEROWA 7 h						
3.1. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	9. i 10. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	•tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku •zaznacza fragmenty obrazu	•omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP •tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP	•używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP •zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP	•łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP •wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć	•tworząc rysunki w programie GIMP, wykorzystuje narzędzia nieomówione na lekcji

4.1. Opracowywanie tekstu	16. i 17. Opracowywanie tekstu	•tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach •otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe •tworzy dokumenty tekstowe, wykorzystując szablony dokumentów	•redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad •dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia •korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach •ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce	•wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego •ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów •sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą Statystyki wyrazów	•kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z Malarza formatów •sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego •wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów •zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji Znajdź i zamień	•przygotowuje estetyczne projekty dokumentów tekstowych do wykorzystania w życiu codziennym, takie jak: zaproszenia na uroczystości, ogłoszenia, podania, listy
4.2. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	18. i 19. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	•wstawia obrazy do dokumentu tekstowego •wstawia tabele do dokumentu tekstowego	•zmienia położenie obrazu względem tekstu •formatuje tabele w dokumencie tekstowym •wstawia symbole do dokumentu tekstowego	•zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym •wstawia grafiki SmartArt do dokumentu tekstowego •umieszcza w dokumencie tekstowym pola	•osadza obraz w dokumencie tekstowym •wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego •rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi	•wstawia do dokumentu tekstowego inne, poza obrazami, obiekty osadzone, np. arkusz kalkulacyjny

				tekstowe i zmienia ich formatowanie	•wstawia równania do dokumentu tekstowego	
4.3. Praca nad dokumentem wielostronicowym	20. i 21. Praca nad dokumentem wielostronicowym	•wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu	•wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu	•tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych •dzieli dokument na logiczne części	•łączy ze sobą dokumenty tekstowe •tworzy przypisy dolne i końcowe	•przygotowuje rozbudowane dokumenty tekstowe, takie jak referaty i wypracowania
4.4. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	22–24. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	•współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę	•planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom	•wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki •przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu	•wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki	•planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt
5. PREZENTACJE MULTIMEDIALNE I FILMY 4 h						
5.1. Praca nad prezentacją multimedialną	25. i 26. Praca nad prezentacją multimedialną	•przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku •zapisuje prezentację jako pokaz slajdów	•planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ •umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści •uruchamia pokaz slajdów	•projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji •dodaje do slajdów obrazy, grafiki SmartArt •dodaje do elementów na slajdach animacje i zmienia ich parametry	•wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów •dodaje do slajdów dźwięki i filmy •dodaje do slajdów efekty przejścia •dodaje do slajdów hiperłącza i przyciski akcji	•przygotowuje prezentacje multimedialne, wykorzystując narzędzia nieomówione na lekcji

				•przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów •nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji		
5.2. Tworzenie i obróbka filmów	27. i 28. Tworzenie i obróbka filmów	•nagrywa film kamerą cyfrową lub z wykorzystaniem smartfona •tworzy projekt filmu w programie Shotcut	•przestrzega zasad poprawnego nagrywania filmów wideo •dodaje nowe klipy do projektu filmu	•wymienia rodzaje formatów plików filmowych •dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu •usuwa fragmenty filmu •zapisuje film w różnych formatach wideo	•dodaje napisy do filmu •dodaje filtry do scen w filmie •dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu	•przygotowuje projekt filmowy o przemyślanej i zaplanowanej fabule, z wykorzystaniem różnych możliwości programu Shotcut

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z wychowania fizycznego w klasach 7-8 wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu :Autorski Program Nauczania Wychowania Fizycznego dla klas ośmioletniej szkoły podstawowej

Autor programu :Krzysztof Warchol.

1. OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych- spełnia co najmniej 5 kryteriów	-jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, -nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych, osobistych, -charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, -używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -bardzo chętnie pracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miasta, powiatu, rejonu, województwa, -systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, -uprawia dyscypliny lub konkurencje w klubach sportowych.
Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć - spełnia co najmniej 5 kryteriów	-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 90% zajęć, -w sposób bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji, -wzorowo pełni funkcje lidera grupy lub kapitana drużyny, -pokazuje i demonstruje większość ćwiczeń ruchowych, -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie merytorycznie i metodycznie, -potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu lekcji, -umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń, -stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego - spełnia 4 kryteria	-zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -samodzielnie zabiega o poprawę próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył, -uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, oblicza wskaźnik BMI,

Aktywności fizycznej - spełnia co najmniej 5 kryteriów	-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych, -wykonanie zadania ruchowego jest przykładem i wzorem dla innych ćwiczących, -potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do bramki), -stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów, -stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na na wyniki drużyn szkolnych .
Wiadomości – spełnia co najmniej 3 kryteria	-stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego, -posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego, -wykazuje się dużym zakresem wiedzy o tematyce sportowej

2. OCENA BARDZO DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych - spełnia co najmniej 4 kryteria	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnego powodu, -nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych itp., -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami i nauczycielem, -chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim, gminnym, -niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, -niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym.
Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć- spełnia co najmniej 4 kryteria	-w trakcie miesiąca ćwiczy w co najmniej 80 %zajęć, -w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy lub kapitana, drużyny, -pokazuje i demonstrowa niektóre umiejętności ruchowe, -prowadzi rozgrzewkę i ćwiczenia kształtujące poprawne pod względem merytorycznym i metodycznym, -potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, -umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego – spełnia co najmniej 4 kryteria	-zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z powodów rodzinnych, zdrowotnych, osobistych za namową nauczyciela, -uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, -oblicza wskaźnik BMI,
Aktywności	-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

fizycznej – spełnia co najmniej 4 kryteria	-potrafi wykonać ćwiczenia o dużym stopniu trudności, -wykonuje zadania ruchowe efektownie, ale nie efektywnie (np.sporadycznie trafia do bramki), -stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej, -stopień opanowania umiejętności ruchowych wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach sportowych.
Wiadomości - spełnia co najmniej 2 kryteria	-stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego, -posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy o tematyce sportowej.

3.OCENA DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie:

Postawy i kompetencji społecznych – spełnia co najmniej 3 kryteria	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów, -nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, osobistych, -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -sporadycznie pracuje z nauczycielami wychowania fizycznego, -bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym.
Systematyczne go udziału i aktywności trakcie zajęć – spełnia co najmniej 3 kryteria	-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 70% zajęć, -w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -dobrze pełni funkcje lidera grupy lub kapitana drużyny, -nie potrafi pokazać i demonstrować umiejętności ruchowych, -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym, -potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela, -umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń, -nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć, -dba o stan techniczny urządzeń, przyborów, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji nauczyciela.
Sprawności	-zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie,

fizycznej i rozwoju fizycznego – spełnia co najmniej 3 kryteria	-poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył za wyraźną namową nauczyciela, -uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, -oblicza wskaźnik BMI,
Aktywności fizycznej – spełnia co najmniej 3 kryteria	-wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami, -potrafi wykonać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia efektywnie, ale zawsze mało efektywnie (np. nie trafia do bramki), -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry
Wiadomości – spełnia co najmniej 1 kryterium	-stosuje przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego, -posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się dobrym zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych.

4. OCENA DOSTATECZNA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnego powodu, -nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, osobistych, -charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej, -często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego, -nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym.
Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć	-w trakcie miesiąca ćwiczy co najmniej 60% zajęć, -w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -nie pełni funkcji lidera ani kapitana drużyny, -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki, -nie potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, -umie z pomocą nauczyciela lub współwiczącego przygotować miejsce ćwiczeń, -często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, -dba o stan fizyczny urządzeń, przyborów ale aktywność wymaga zawsze dodatkowej interwencji prowadzącego.
Sprawności	-zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie,

fizycznej i rozwoju fizycznego	-nie podejmuje prób zaliczenia testów -nie poprawia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył, -nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie oblicza wskaźnika BMI, -nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych,
Aktywności fizycznej	-wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami, -potrafi wykonać ćwiczenia o niskim stopniu trudności, -wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie (nie trafia do bramki), -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,
Wiadomości	-stosuje tylko niektóre przepisy i zasady sportów nauczanych w trakcie zajęć, -posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego, -wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy o bieżących wydarzeniach sportowych.

5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju, -często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, osobistych, -charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej, -bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontakcie z rówieśnikami i nauczycielem, -nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz kultury fizycznej, -nie bierze udziału w szkolnych i klasowych zawodach sportowych, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym.
Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć	-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 50% zajęć, -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących, -nie potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu lekcji, -umie z pomocą nauczyciela lub współwiczącego przygotować miejsce ćwiczeń, -bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć a zachowanie ucznia może zagrażać zdrowiu i życiu współwiczących,

Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego	-zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, -nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, -nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie oblicza wskaźnika BMI, -nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie.
Aktywności fizycznej	-wykonuje ćwiczenia zawsze niezgodnie z przepisami, -potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności, -wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,.
Wiadomości	-stosuje niektóre przepisy i zasady sportów, które były nauczane w czasie lekcji, -posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się niskim zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **religii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu „Przez prawdę, piękno i dobro zdobywamy świętość” nr AZ-2-02/20

Autor programu : ks. dr Krzysztof Mielnicki , Elżbieta Kondrak

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Czynię dobro	- wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3) - opisuje przejawy miłości Boga do człowieka (A.5.3), - wyjaśnia, dlaczego Maryja jest nazywana Gwiazdą Nowej Ewangelizacji. - podaje prawdę, że Jezus czeka na grzesznika nie jako sędziego, lecz jako Ten, kto kocha, - podaje przykłady, w jaki sposób ze zła i cierpienia Bóg może wyprowadzić dobro (C.1.6) na przykładzie Piotra, - podaje prawdę, że wiara jest łaską darem od Boga (A.3.1), niezasłużonym przez człowieka, - uzasadnia, że osiągnięcie nieba realizuje się przez czynienie dobra, podejmowanie codziennych obowiązków i modlitwę. - podaje prawdę, że Jezus wysłuchuje naszych prośb ze względu na naszą wiarę, - przedstawia rodzaje i formy modlitwy (D.1.3) na przykładzie setnika, - wyjaśnia znaczenie modlitwy liturgicznej „Panie nie jestem godzien...”.	- charakteryzuje rolę Maryi w dziele zbawczym (A.13.11), - uzasadnia, dlaczego człowiek jest naprawdę szczęśliwy, gdy jest bez grzechu, - charakteryzuje ludzkie szczęście w perspektywie wieczności, - uzasadnia, że wiara jest zadaniem (A.3.2), - wskazuje dziedzinę życia rodzinnego, w których możemy wzorować się na Świętej Rodzinie, - wyjaśnia, że osobista relacja z Bogiem ma wpływ na relacje w rodzinie.	- podaje prawdę, że miłość Boga jest skierowana indywidualnie do każdego człowieka, - uzasadnia, że przyjęcie Bożej miłości otwiera drogę do szczęścia. - podaje, jak pokonać lęk przed wyznaniem grzechów spowiednikowi, - interpretuje teksty biblijne o zaparciu się Piotra i zdradzie Judasza, - uzasadnia, że przyznanie się do winy i żal prowadzi do oczyszczenia, a ich brak do nieszczęścia. - uzasadnia, że działania człowieka skierowane ku dobru prowadzą do zbawienia, - uzasadnia, że Bóg pragnie zbawienia każdego człowieka, ale wspólnie z innymi. - wymienia owoce zaufania Jezusowi, - interpretuje tekst o uzdrowieniu sługi setnika, - charakteryzuje postać setnika jako poganina, - uzasadnia, że prośba skierowana do Jezusa musi być połączona z głęboką wiarą i pokorą.	- określa własne rozumienie szczęścia, - określa istotę prawdziwego szczęścia i cierpienia, - interpretuje tekst hymnu Magnificat, - interpretuje biblijną perykopę o robotnikach w winnicy, - uzasadnia, że Święta Rodzina może i powinna być wzorcem godnego i świętego życia naszych rodzin.	interpretuje teksty biblijne mówiące o wzajemnych relacjach osób tworzących Świętą Rodzinę.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. Pismo Świete w życiu chrześcijanina	• podaje prawdę, że Jezus wychodzi do ludzi ze swoim słowem, by dać im szansę zbawienia, • podaje przykłady, w jaki sposób realizować słowo Boże w swoim życiu, • wyjaśnia znaczenie symboli ewangelistów, • uzasadnia, że treść Ewangelii jest aktualna w każdym czasie, • przedstawia podstawowe fakty z życia, działalności i nauczania Jezusa Chrystusa w porządku chronologicznym (A.13.3), • uzasadnia, dlaczego chrześcijanin powinien poznawać objawienie Boże oraz nauczanie Kościoła (A.10.3), • prezentuje pozachrześcijańskie świadectwa dotyczące historyczności Jezusa (A.13.1), • zestawia wydarzenia biblijne z podstawowymi prawdami wiary Kościoła (A.13.17) obecność Jezusa w Kościele, • charakteryzuje sposoby obecności Chrystusa wśród nas, • uzasadnia, że przebywanie w obecności Boga w niebie ma swój początek już na ziemi.	• uzasadnia, dlaczego chrześcijanin powinien poznawać objawienie Boże (A.10.3), • wyjaśnia pojęcia: „Ewangelia”, „ewangelie synoptyczne” (A.10.1), • przedstawia proces formowania się ksiąg biblijnych (A.9.2) – Ewangelia, • charakteryzuje specyfikę i przesłanie poszczególnych Ewangelii (A.13.5), • prezentuje biblijne i patrystyczne świadectwa dotyczące historyczności Jezusa (A.13.1), • omawia teorie negujące historyczność Jezusa i przedstawia kontrargumenty (A.13.2), • w oparciu o dokumenty pozachrześcijańskie uzasadnia, że Jezus istniał naprawdę.	• wyjaśnia, że poznanie i przyjęcie słowa Bożego prowadzi do zmiany życia, • wymienia sposoby objawiania się Boga: w słowie Bożym (A.5.1), • omawia kontekst historyczny przyjścia na świat Jezusa, • w skrótovej formie przedstawia pozachrześcijańskie dokumenty świadczące o Jezusie, • interpretuje teksty biblijne mówiące o wniebowstąpieniu Jezusa i Jego pozostaniu wśród ludzi.	• uzasadnia konieczność troski o rozwijanie słowa Bożego w swoim sercu, • interpretuje teksty biblijne mówiące o historycznym pochodzeniu Jezusa, • uzasadnia wartość życia „w obecności Chrystusa”.	• prezentuje główną myśl teologiczną czterech ewangelistów, • wyjaśnia podobieństwa i różnice w czterech Ewangeliach w świetle ich teologii.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Historia zbawienia: Jezus Chrystus	• wyjaśnia pojęcie: przypowieść (A.10.1), • omawia przypowieść: o siewcy, o domu na skale, o talentach, o zabłąkanej owcy, o ziarnie gorczycy i zaczynie chlebowym (A.13.6), • wymienia miejsca, w których słuchamy słowa Bożego, • podaje prawdę, że Boże słowo jest fundamentem, na którym ma budować własne życie, • podaje prawdę, że wszystkie zdolności są darem Boga i należy je pomnażać, • wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3), • wskazuje znaczenie dóbr materialnych w życiu chrześcijanina (C.7.5), • wymienia wartości, których nie można zdobyć za pieniądze, • podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie (F.2.3), • charakteryzuje postawę gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.7), • definiuje pojęcie „cud”, • wymienia sposoby Bożego objawienia w Jezusie Chrystusie (A.5.1) – wybrane cuda: przemiana wody w wino, rozmnożenie chleba, uzdrowienie epileptyka, uzdrowienie opętanego, • wskazuje przyczyny zła (A.7.2), • podaje prawdę, że przyczyną zagubienia człowieka jest grzech oraz prawdę, że Bóg poszukuje grzesznika, • podaje przykłady, w jaki sposób królestwo Boże jest budowane na ziemi duchowo i materialnie.	• podaje cechy przypowieści jako gatunku literackiego (A.9.5), • dokonuje aktualizacji faktów związanych z wybranymi wydarzeniami Nowego Testamentu (A.13.16), • wyjaśnia, na czym polega Dobra Nowina o królestwie Bożym (A.13.7), • wskazuje na sposoby odkrywania powołania w świetle Bożego wezwania (C.10.5), • omawia znaczenie przykazań kościelnych (E.2.11), • omawia przypowieść o dziesięciu pannach (A.13.6), • omawia biblijne obrazy końca świata oraz sądu ostatecznego i przedstawia ich interpretację w świetle wiary (A.8.6), oczekiwanie na obłubieńca odnosi do powtórnego przyjścia Chrystusa, • wyjaśnia, że Jezus dokonuje cudów tam, gdzie jest wiara, i jednocześnie przez cuda umacnia wiarę, • interpretuje teksty dotyczące modlitwy Jezusa (D.2.2), • uzasadnia, że Bóg poszukuje człowieka, ponieważ go kocha, • omawia znaczenie zbawczej misji Jezusa Chrystusa dla całej ludzkości i poszczególnych ludzi (A.5.4) – królestwo Boże przemienia świat, • w oparciu o teksty biblijne opisuje misyjną działalność Kościoła (F.1.2).	• uzasadnia, że aby słowo Boże mogło wydać plon, konieczne jest zaangażowanie człowieka, • wyjaśnia, na czym polega bezinteresowny dar serca i uzasadnia jego wartość, • określa, na czym polega roztropność i nieroztropność, • wymienia sposoby powrotu do życia w łasce Bożej i warunki trwania w niej, • uzasadnia, dlaczego powinniśmy być zawsze przygotowani na powtórne przyjście Chrystusa, • wymienia sfery życia ludzi, w których Jezus dokonywał cudów, • omawia prawdę, że Jezus jest Dobrym Pasterzem, • wskazuje, że Boża miłość jest skierowana do każdej osoby indywidualnie, • charakteryzuje sposoby Bożego poszukiwania.	• wyjaśnia, dlaczego słuchanie słowa Bożego i wypełnianie go prowadzi do królestwa Bożego, • uzasadnia, dlaczego warto rozwijać swoje umiejętności, • uzasadnia, że zbawienie osiągamy, wykorzystując dary, które nam powierzono, • omawia przesłanie perykopy o ubogiej wdowie. interpretuje perykopy biblijne opisujące wybrane cuda, • wyjaśnia symboliczne znaczenie ziarna gorczycy i kwasu chlebowego we wzroście duchowym, • uzasadnia, że królestwo niebieskie wzrasta dzięki Bożej mocy, a jego rozwój dokonuje się w historii ludzkości.	• charakteryzuje postawę człowieka budującego swoje życie na słowie Bożym, • przygotowuje plan akcji charytatywnej uzasadnia, że cuda Jezusa są potwierdzeniem Jego Synostwa Bożego i ogłaszaniem królestwa Bożego • uzasadnia, że słowo Boże ma moc przemiany ludzkich serc.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Spotkanie z Jezusem w sakramentach : małżeństwo i kapłaństwo	- wskazuje wybrane teksty biblijne i liturgiczne odnoszące się do sakramentu święceń, - wyjaśnia pojęcia: rady ewangeliczne (A.10.1), - podaje, że przygotowanie do przyjęcia sakramentów obejmuje formację zarówno w zakresie wiedzy, jak i postaw, - opisuje, czym jest sakrament małżeństwa (B.9.1), - przedstawia motywy przyjęcia sakramentu małżeństwa (B.8.4), - przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu małżeństwa (B.3.3), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu rodziny (E.1.2), - wskazuje na trudności w wierze i przedstawia sposoby ich przezwyciężania (A.3.4), - wymienia przejawy miłości rodziców do dziecka, - wylicza trudności oraz korzyści płynące z posiadania liczego potomstwa (rodzeństwa), - wymienia zasady pomagające w rozwiązywaniu konfliktów z dorosłymi, - wyjaśnia, na czym polega kultura bycia w rodzinie (E.1.5),	- opisuje, czym jest sakrament święceń (B.9.1), - przedstawia motywy przyjęcia sakramentu święceń (B.9.2), - przedstawia sakrament święceń jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.9.3), - przedstawia konsekwencje egzystencjalne bierzmowania (B.5.3), - omawia znaczenie sakramentu bierzmowania dla życia chrześcijanina (B.5.4), - przedstawia sakrament małżeństwa jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.8.5), - omawia liturgię sakramentu małżeństwa (B.3.4), - przycita wybrane teksty biblijne i liturgiczne na temat sakramentu małżeństwa (B.3.2), - podaje przykłady autorytetu osób dorosłych, - wyjaśnia, na czym polega cześć i właściwa postawa wobec rodziców, opiekunów i przełożonych (C.5.1), - omawia, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym i społecznym (E.1.4),	- wymienia konsekwencje wynikające z przyjęcia sakramentu święceń i ślubów zakonnych, - wyjaśnia znaczenie sakramentu święceń w życiu chrześcijańskim, - omawia sposoby przygotowania do poszczególnych sakramentów, - określa odpowiedzialność szafarzy przed Bogiem za właściwe przygotowanie kandydatów do sakramentów, - interpretuje wybrane teksty biblijne i liturgiczne na temat sakramentu małżeństwa (B.3.2), - wymienia symbole związane z sakramentem małżeństwa, - wyjaśnia znaczenie sakramentu małżeństwa w życiu chrześcijańskim, - charakteryzuje małżeństwo i rodzinę jako wspólnotę, - potrafi wyjaśnić wartość różnorodności relacji w rodzinie wielodzietnej, - charakteryzuje szczególne relacje pomocy i troski w rodzinie wielodzietnej, - uzasadnia, dlaczego warto korzystać z doświadczenia dorosłych, - omawia, czego dotyczą wybory życiowe młodego człowieka,	- charakteryzuje, na czym polega życie zakonne według rad ewangelicznych, - omawia charyzmat wybranego zgromadzenia zakonnego, - wyjaśnia, na czym polega godne udzielanie i przyjmowanie sakramentów, - wymienia i charakteryzuje różnice w pojmowaniu Boga od dzieciństwa do lat młodzieńczych, - charakteryzuje zmiany w modlitwie od dzieciństwa do chwili obecnej, ,	- wskazuje różnice między wychowaniem religijnym a świeckim, - uzasadnia wartość i potrzebę chrześcijańskiego wychowania, - wyjaśnia znaczenie samodzielności w życiu osoby dojrzewającej.

IV. Spotkanie z...: małżeństwo i kapłaństwo	• określa, czym jest rodzicielstwo (macierzyństwo i ojcostwo), • wymienia sposoby przeżywania miłości (C.10.3) rodzicielskiej, • wyjaśnia, na czym polegają naturalne metody planowania rodziny (C.5.12), • ocenia osiągnięcia biotechnologii w perspektywie nauki Kościoła (C.5.5), • definiuje, co to jest antykoncepcja i wymienia jej rodzaje.	• uzasadnia, na czym polega odpowiedzialność za przekazywanie życia (C.5.11), • uzasadnia zło antykoncepcji (C.5.13) i wylicza jej skutki uboczne, • uzasadnia zło zapłodnienia <i>in vitro</i> (C.6.2), • wyjaśnia, na czym polegają zagrożenia dla życia (C.6.1), • uzasadnia potrzebę ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci (C.5.4).	• wyjaśnia, czym jest NaProTechnologia, • podaje, że naturalne planowanie rodziny stanowi styl życia, • wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie <i>in vitro</i>, • wymienia postawy wynikające z prawdziwej miłości kobiety i mężczyzny.	• definiuje pojęcie konfliktu międzypokoleniowego i wylicza jego przyczyny , • argumentuje sens życia zgodnie z naturą, • uzasadnia, że wykluczenie płodności niszczy miłość.	
---	--	---	---	---	--

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Moje zasady	• podaje przykłady praw, które obowiązują każdego i w każdym czasie, oraz takich, które ludzie mogą ustanawiać i modyfikować, • wskazuje przyczyny nieszczęść i zła (C.1.5), • przedstawia skutki zła (A.7.4), • określa istotę prawdziwej wolności, • podaje zasady i uzasadnia motywację przy dokonywaniu wyborów (C.2.3), • podaje przykłady nadużywania wolności, • wymienia sposoby przeciwdziałania złu i cierpieniu (C.1.8), • wyjaśnia różnice między dobrem a złem w konkretnych sytuacjach moralnych (C.1.3), • wymienia, co pomaga dokonywać wyborów między dobrem a złem, • przedstawia konsekwencje dobra i zła (C.1.4), • definiuje pojęcie uczciwości, • podaje, że uczciwość jest warunkiem spokojnego sumienia, • wymienia, co można stracić przez nieuczciwość. • uzasadnia ochronę własności (C.7.1), • definiuje pojęcia: obmowa, oszczerstwo, krzywoprzysięstwo, wiarołomstwo, • wskazuje przyczyny zła (A.7.2), • dostrzega i opisuje związek między kłamstwem i oszustwem, a poniżaniem człowieka jako podmiotu i przedmiotu kłamstwa (C.7.3), • wymienia najważniejsze uczucia i określa, czym są, • wskazuje sposoby radzenia sobie z problemem zmienności uczuć, by nie utrudniały one relacji z innymi ludźmi,	• opisuje podstawowe pojęcia etyczne: prawo naturalne, wartości, sumienie, powinność moralna (C.2.1), • rozpoznaje i wskazuje mechanizmy manipulacji w relacjach osobowych i w mediach (C.7.4), • wyjaśnia pojęcie miłosierdzia Bożego, powołując się na przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (A.13.13), • omawia sposoby kształtowania sumienia (C.2.5), • uzasadnia, że życie chrześcijanina jest odpowiedzią na wezwanie Boże (C.2.4), • przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu rodziny, grupy szkolnej i koleżeńskiej (E.1.2) oparte na prawdzie, • uzasadnia wartość prawdomówności (C.7.2) i dotrzymywania danego słowa, • charakteryzuje przemiany w okresie dojrzewania (C.5.8) w sferze emocji, • omawia, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym (E.1.4),	• uzasadnia potrzebę respektowania obiektywnych norm moralnych, • charakteryzuje skutki odrzucenia obiektywnych norm moralnych, • wyjaśnia, czym samowola różni się od wolności, • podaje przykłady funkcjonowania sumienia (prawidłowe i nieprawidłowe działanie), • wykazuje różnicę w postępowaniu z przymusu i własnej woli, • uzasadnia, że wybór dobra prowadzi do szczęścia dla pojedynczego człowieka i wszystkich ludzi, • wyjaśnia, dlaczego człowiek uczciwy cieszy się dobrą opinią i budzi zaufanie u innych, • uzasadnia, dlaczego warto być uczciwym, • podaje przykłady sytuacji, w których trzeba bronić prawdy i o nią walczyć, oraz ludzi, którzy zapłacili za taką postawę cenę wolności, a nawet życia, • definiuje, czym są uzależnienia, i wyjaśnia, na czym polegają,	• uzasadnia, że do właściwego korzystania z wolności potrzebna jest odpowiedzialność, • uzasadnia konieczność formacji sumienia i wskazuje, na czym powinna się opierać, • analizuje wpływ nieuczciwości na życie religijne człowieka, • analizuje wpływ krzywoprzysięstwa i wiarołomstwa na życie religijne człowieka,	• określa, na czym polega relatywizm moralny, uzasadnia • wyjaśnia, w jaki sposób przeżywane emocje mogą wpływać na nasze relacje i podejmowane przez nas decyzje, • potrzebę uświadamiania sobie i rozpoznawania przeżywanych aktualnie uczuć.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Moje zasady	- wskazuje na najważniejsze zagrożenia wynikające z uzależnień dzisiejszej młodzieży: alkoholizm, narkomania, hazard, fonoholizm, siecioholizm, pornografia, gry komputerowe (C.8.2), nikotynizm, zakupoholizm, - wymienia dobre nawyki w zakresie ochrony życia i zdrowia (C.5.7), - wskazuje sposoby pomocy rodzinom w trudnej sytuacji życiowej (C.5.6), - wskazuje, jak chronić swoją godność i prywatność w sieci, - wyjaśnia szkodliwość hejtu.	- wyjaśnia, czym są zachowania ryzykowne (C.8.1), - argumentuje wartość bezpośrednich relacji osobowych.	- charakteryzuje skutki uzależnienia, - określa szkodliwość narkotyków, - wymienia pozytywne i negatywne strony kontaktowania się przez Internet, - podaje zasady właściwego korzystania z Internetu, - charakteryzuje różnice między światem wirtualnym a realnym.		

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Dzieje Kościoła	- wyjaśnia, dlaczego Bitwa Warszawska stoczona w dniach 13–25 sierpnia 1920 r. jest nazywana cudem nad Wisłą, - ukazuje rolę Maryi w historii Polski dla zachowania wolności i tożsamości chrześcijańskiej Polski: cud nad Wisłą, akt oddania Polski Maryi i Jej Sercu w roku 1946 i jego owoce (E.5.7), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu narodu (E.1.2), - wyjaśnia, na czym polega miłość do Ojczyzny (E.1.6), - podaje nazwę swojej diecezji oraz imię i nazwisko jej biskupa, - wymienia najważniejsze sanktuaria swojej diecezji, - podaje możliwości włączenia się w życie Kościoła, a zwłaszcza wspólnoty diecezjalnej (E.2.12),	- wskazuje na wydarzenia i zjawiska religijne, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9), - opowiada o roli Kościoła w czasach totalitaryzmu hitlerowskiego i bolszewickiego (E.3.10), - charakteryzuje postawę bł. kard. Wyszyńskiego wobec Ojczyzny, - uzasadnia wartość świadectwa wiary w różnych sytuacjach życiowych (E.1.7), - wskazuje, gdzie jest katedra i seminarium duchowne,	- ukazuje rolę Maryi w historii Polski dla zachowania wolności i tożsamości, - określa, czym jest i jak się wyraża patriotyzm, - uzasadnia religijną wartość miłości Ojczyzny, - wymienia i omawia przykłady obecności Kościoła w dziejach narodu polskiego, - podaje najważniejsze fakty związane z obchodami Tysiąclecia Chrztu Polski, - podaje definicję sanktuarium, diecezji, seminarium, - wymienia dobra materialne i duchowe, z których korzysta w parafii (ofiarowane przez wiernych w historii), - opowiada historię swojego kościoła parafialnego,	- wyjaśnia, dlaczego bohaterowie mogą uratować naród i jego wiarę, - charakteryzuje wartości, dla których Polacy oddawali życie, - wyjaśnia rolę sanktuariów w życiu społecznym i narodowym, - charakteryzuje charyzmat wybranej grupy parafialnej,	- charakteryzuje działalność społeczno-kulturalną Kościoła w czasach niewoli narodowej, - omawia najważniejsze wydarzenia z historii swojej diecezji,

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Dzieje Kościoła	- definiuje pojęcie parafii podaje, kto do niej przynależy, - wymienia i opisuje formy zaangażowania świeckich w życie parafii (grupy dziecięce i młodzieżowe) - podaje możliwości włączenia się w życie wspólnoty parafialnej (E.2.12), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu różnych wspólnot Kościoła (E.1.2), - opisuje możliwości i podaje przykłady apostołstwa w rodzinie (F.2.1), - podaje prawdę, że niedziela jest pamiątką zmartwychwstania Chrystusa, - omawia, na czym polega chrześcijańskie świętowanie niedzieli i spędzanie wolnego czasu (C.4.5), - podaje przykładowe postawy moralne związane z przeżywaniem niedzieli (C.4.6), - wyjaśnia ewangelizacyjne znaczenie praktykowania tradycji chrześcijańskich (zwyczajów, obrzędów).	- podaje możliwości włączenia się w życie Kościoła, a zwłaszcza wspólnoty parafialnej (E.2.12), - wyjaśnia, że parafia jest jednocześnie jednostką administracyjną Kościoła i wspólnotą wiernych, - definiuje pojęcie Kościoła domowego, - opisuje zadania poszczególnych członków rodziny w realizowaniu idei Kościoła domowego, - wskazuje na zjawiska religijne, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9), - uzasadnia, że przywiązanie do chrześcijańskich tradycji pozwoliło Polakom przetrwać najtrudniejsze doświadczenia dziejowe.	- charakteryzuje rodzinę chrześcijańską jako Kościół domowy, - wyjaśnia, dlaczego niedziela jest nazywana pierwszym dniem tygodnia, - uzasadnia, dlaczego niedziela jest dniem wolnym od pracy, a poświęconym na spotkanie z Bogiem, - wymienia chrześcijańskie tradycje dotyczące życia rodzinnego i społeczno- narodowego.	przygotowuje plan na wspólną niedzielę z rodziną.	podaje przykłady pielęgnowania chrześcijańskich tradycji przez Polaków w różnych okolicznościach dziejowych.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VII. Przewodnicy w drodze do szczęścia	• prezentuje wybrane sylwetki świętych polskich (E.5.8) – św. brat Albert, • wskazuje sposoby pomocy osobom chorym i cierpiącym (C.5.6), • podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie: chorych, samotnych, biednych, wykluczonych społecznie (F.2.3), • podaje przykłady, w jaki sposób może kształtować odwagę, • wymienia najważniejsze fakty z życia św. Jana Pawła II, • wskazuje na wydarzenia, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9) – wybrane zasługi Jana Pawła II dla Ojczyzny i narodu polskiego, • podaje miejsca i formy kultu związanego z osobą błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki, • podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8), • opowiada, w jaki sposób Polacy czcili Maryję w różnych okresach historycznych.	• prezentuje wybrane sylwetki świętych polskich (E.5.8) – ks. Józef Stanek, Natalia Tułasiewicz, Marianna Biernacka, • wskazuje najważniejsze fakty z życia wybranych świętych z czasów II wojny światowej (E.4.1), • podaje przykłady współczesnych chrześcijan, przeżywających cierpienie w duchu wiary (A.13.15), • podaje przykłady, w jaki sposób można połączyć świętowanie uroczystości Matki Bożej, Królowej Polski z Narodowym Świętem Trzeciego Maja.	• charakteryzuje postawę br. Alberta wobec ubogich, • interpretuje słowa św. br. Alberta „powinno się być jak bochen chleba...”, • podaje przykłady pomocy bezdomnym współcześnie, • opowiada o męczeństwie św. Maksymiliana Kolbe, • podaje przykłady inicjatyw podejmowanych przez Polaków związanych z osobą św. Jana Pawła II, • wymienia najważniejsze fakty z życia ks. Jerzego Popiełuszki, • charakteryzuje wpływ jego nauczania dla kształtowania narodowych postaw Polaków, • uzasadnia potrzebę duchowej więzi ze świętym męczennikiem, • podaje, genezę ustanowienia uroczystości Matki Bożej Królowej Polski, • uzasadnia, że jest ono wyrazem wdzięczności za Bożą opiekę, jakiej doświadczają Polacy za pośrednictwem Maryi, • wyjaśnia przesłanie hymnu Bogarodzica oraz treść wybranej pieśni maryjnej.	• podaje, czym zajmują się bracia albertyni i siostry albertynki, • opowiada o heroizmie życia wybranych świętych II wojny światowej, • uzasadnia, że kult Jana Pawła II ma wpływ na postawy Polaków wobec wiary i Ojczyzny, • interpretuje tekst z Księgi Apokalipsy Ap 11,19a.	• uzasadnia, że przyjęcie śmierci przez św. Maksymiliana za współwzięcia jest wynikiem świętości życia, • charakteryzuje wpływ nauczania ks. Jerzego Popiełuszki dla kształtowania narodowych postaw Polaków.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	• wyjaśnia pojęcie: błogosławieństwa (A.10.1), • przedstawia nauczanie Jezusa zawarte w Kazaniu na Gorze (A.13.8), • podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8), • wymienia okresy roku liturgicznego i święta upamiętniające wydarzenia z życia Jezusa, • wymienia uroczystości i święta Pańskie, uroczystości wybranych świętych (B.2.2), • wskazuje przyczyny lęku przed Jezusem Heroda i współczesnych ludzi. • ukazuje związek pokłonu mędrców z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5), • podaje, że Wielki Post to czas rozważania Męki Pana Jezusa, • opisuje przejaw miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (A.5.3), • charakteryzuje czyn św. Weroniki, • podaje, że postać Weroniki występuje w VI stacji nabożeństwa drogi krzyżowej,	• wymienia osiem błogosławieństw (C.9.1), • uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w ośmiu błogosławieństwach (C.9.5), • ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym (A.10.5), • charakteryzuje poszczególne okresy roku liturgicznego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1), • omawia znaczenie zbawczej misji Jezusa Chrystusa dla całej ludzkości i poszczególnych ludzi (A.5.4), • na podstawie dotychczasowej wiedzy przytacza wątki, tematy i postaci biblijne z Nowego Testamentu obecne w literaturze pięknej (A.13.19) – „Bóg się rodzi”, • wskazuje na skutki wynikające z Odkupienia dla życia chrześcijanina (A.13.10), • analizuje i interpretuje tekst o pojmowaniu Jezusa w ogrodzie Oliwnym,	• podaje prawdę, że świętość w niebie jest nagrodą za życie ziemskie, • wyjaśnia, że świętość można osiągnąć żyjąc duchem ośmiu błogosławieństw, • wyjaśnia, co to jest kalendarz liturgiczny, • podaje okoliczności narodzenia Pana Jezusa, • mówi z pamięci tekst kolędy i omawia jej przesłanie, • charakteryzuje podobieństwa w postawach w poszukiwaniu Mesjasza pomiędzy współczesnymi ludźmi, Herodem a mędrkami, • wskazuje współczesne sposoby naśladowania św. Weroniki, • podaje cechy wiernego przyjaciela Chrystusa, • określa, na czym polegała zdrada Judasza i charakteryzuje jego postać, • omawia, dlaczego podczas liturgii Wielkiego Czwartku Najświętszy Sakrament jest przenoszony do ciemnicy,	• uzasadnia chrześcijański sens i wartość świętowania na przestrzeni roku liturgicznego, • określa postawy ludzi wobec Jezusa, analizując tekst biblijny Mt 2,1-12, • interpretuje tekst biblijny o cierpieniu Jezusa,	• dokonuje porównania treści kolęd z przesłaniem tekstów biblijnych o narodzeniu Jezusa, • na podstawie tekstu „Gorzkich żali” i rozważań nabożeństwa drogi krzyżowej opisuje cierpienia Jezusa dla naszego zbawienia,

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	- wskazuje tekst biblijny o zmartwychwstaniu, - wymienia osoby, które spotkały Chrystusa zmartwychwstałego, - podaje możliwości włączenia się w życie wspólnoty parafialnej (E.2.12) - podaje przykłady, jak może ewangelizować, - podaje przykłady ludzi zaangażowanych w apostołstwo (także współczesnych) (F.2.4), - wymienia różne sposoby oddawania czci Maryi, - przedstawia rodzaje i formy modlitwy (D.1.3) – różne formy nabożeństw majowych, - podaje tytuły tradycyjnych pieśni eucharystycznych, - uzasadnia, że udział w procesji Bożego Ciała świadczy o przynależności do wspólnoty Kościoła i wspólnoty parafialnej.	- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6) – wyjaśnia: symbolikę grobu Pańskiego, przesłanie procesji Bożego Ciała na ulicach miast i wsi, symbolikę ciemnicy, - przycząca biblijne relacje o pustym grobie i chrystofaniach (A.6.1), - wymienia argumenty za prawdziwością zmartwychwstania Jezusa (A.6.2), - wyjaśnia, że w parafii każdy powinien odnaleźć własne miejsce i zadanie do spełnienia, - wyjaśnia dogmat maryjny: Boże Macierzyństwo (A.13.12), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu Kościoła (E.1.2).	- wskazuje przyczyny odchodzenia współczesnego człowieka od Chrystusa, - określa, na czym polega dzieło nowej ewangelizacji, - uzasadnia, że dzieło nowej ewangelizacji dokonuje się wtedy, gdy człowiek poddaje się działaniu Ducha Świętego, - wyjaśnia wybrane wezwania „Litani łoretańskiej do NMP”, - wyjaśnia, że litania jest modlitwą, w której prosimy o wstawiennictwo Maryi u Jej Syna, Jezusa, - podaje nazwy miejsc związanych z cudami eucharystycznymi.	- interpretuje tekst sekwencji wielkanocnej, - uzasadnia, że przyjmując sakramenty we wspólnocie parafialnej, stajemy się odpowiedzialni za dzieło ewangelizacyjne Kościoła, - wyjaśnia znaczenie obrzędów, symboli i znaków używanych podczas procesji Bożego Ciała.	- opisuje zmartwychwstanie Chrystusa jako wypełnienie Bożej tajemnicy zbawienia, która uobecnia się w tajemnicy przemiany chleba w Ciało i wina w Krew, - wymienia zwyczaje związane z uroczystością Bożego Ciała spotykane w jego regionie.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.